

Beregnet til
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Dokument type
Sluttrapport

Dato
Mars 2011

BRUKERUNDERSØKELSE BLANT BARN I STATLIGE OG PRIVATE BARNEVERNTILTAK

Rambøll
Besøksadr.: Hoffsvaien 4
Postboks 427
Skøyen
0213 Oslo
T +47 2252 5903
F +47 2273 2701
www.ramboll-management.no

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	Innledning	1
1.1	Undersøkelsens formål og målgruppe	1
1.2	Bakgrunn for undersøkelsen	2
1.3	Brukerundersøkelsens rolle i brukervedvirkning	3
1.4	Tidligere brukerundersøkelser i barnevernet	4
1.5	Brukerundersøkelsens begrensninger	5
1.6	Etiske betraktninger	5
1.7	Utfordringer i undersøkelsen	6
2.	Metode	8
2.1	Barn og ungdom som besvarte undersøkelsen	8
2.2	Rapportering	9
2.3	Forberedelser og gjennomføring av undersøkelsen	9
3.	Sammendrag	12
3.1	Hovedfunn	12
4.	Bakgrunn	17
4.1	Den statlige barnevernsmyndighet - Bufetat	17
4.2	Den kommunale barnevernsmyndighet	17
4.3	Det statlige tiltaksapparatet	18
5.	Resultater per tiltakstype	23
5.1	Overordnet tilfredshet, trygghet og tillit	24
5.2	Kommunikasjon med de voksne i tiltaket	28
5.3	Systemer for kommunikasjon i institusjonene	34
5.4	Medvirkning	37
5.5	Voksnes tilgjengelighet og bistand	42
5.6	Kontakt og kommunikasjon med kommunalt barnevern	50
5.7	Skolegang og trivsel på skolen	58
6.	Innsatsområder	66
6.1	Faktor- og regresjonsanalyse - identifisere de viktigste innsatsområdene	66
6.2	Innsatsområder for statlige og private barneverntiltak	67
6.3	Oppsummering	70
7.	Resultater fordelt på region	71
8.	Resultater fordelt på institusjonenes eierform	79
8.1	Kommunikasjon med de voksne i tiltaket	81
8.2	Medvirkning	87
8.3	Voksnes tilgjengelighet og bistand	89
8.4	Kommunikasjon med kommunalt barnevern	93
8.5	Skolegang	95
9.	Litteratur	96

VEDLEGG

Vedlegg 1

Spørreskjema institusjon

Vedlegg 2

Spørreskjema fosterhjem

Vedlegg 3

Spørreskjema MST

1. INNLEDNING

Rambøll Management Consulting (heretter Rambøll) har i tidsrommet juni 2010 til februar 2011 utarbeidet, gjennomført og rapportert på en brukerundersøkelse blant barn og unge over 9 år i samtlige statlige og private barnevernsinstitusjoner, statlige fosterhjem og blant barn som får multisystemisk terapi (MST). Brukerundersøkelsen er gjort på oppdrag for Barne-, Ungdoms- Familiedirektoratet (Bufdir). Undersøkelsen har vært åpen for besvarelser i tidsrommet 28. september til 22. november 2010. Det er første gang det foretas en brukerundersøkelse blant samtlige barn som benytter statlige barnevernstiltak, og undersøkelsen er ment som et utgangspunkt for jevnligte brukerundersøkelser for denne gruppen barn og unge. Den foreliggende brukerundersøkelsen må således anses som et nybrottsarbeid og et utviklingsarbeid for økt brukermedvirkning i barnevernet.

Undersøkelsen oppnådde en total svarprosent på 38 prosent. Svarprosent som ble oppnådd for de ulike tiltakstypene er 42 for institusjon, 44 prosent for statlige fosterhjem, og 12 prosent for MST. At det ikke ble oppnådd en høyere svarprosent må ses i sammenheng med kravet til innhenting av aktivt samtykke fra foresatte/ kommunalt barnevern for å sende invitasjon til barn og unge under 15 år, samt at all distribusjon og puring har gått gjennom tiltaksleder ved hvert tiltak. Med disse begrensningene anser Rambøll likevel at det er en god svarprosent for institusjoner og statlige fosterhjem. Den er imidlertid ikke høy nok til å trekke konklusjoner for hele populasjonen. Når det gjelder MST, må svarprosenten anses å være lav.

Denne sluttrapporten oppsummerer og drøfter funnene i undersøkelsen. Rambøll har i oppdraget samarbeidet med forskningsleder ved Høgskolen i Oslo, Sissel Seim, og førsteamanuensis Tor Slettebø ved Diakonhjemmet Høgskole. De har bistått med faglige innspill i utvikling av spørreskjemaet og i analysene av datamaterialet. Rambøll står imidlertid alene ansvarlig for alle analyser og vurderinger som presenteres i sluttrapporten.

I tillegg til sluttrapporten er det produsert resultatrapporter for hver region. Disse tilgjengeliggjøres sammen med denne rapporten. Enhetsrapporter tilgjengeliggjøres ikke. Det er satt et krav om minst fem besvarelser for å produsere enhetsrapporter i samråd med Norsk Samfunnsvitenenskapelig Datatjeneste (NSD), for å ivareta anonymiteten til barn og unge som har besvart undersøkelsen. Det er 67 av totalt 198 tiltak som har minst fem besvarelser. Rambøll vurderer på denne bakgrunn at enhetsrapporter ikke bør publiseres. Kravet om minst fem besvarelser er også lagt til grunn der det i regionsrapportene er gjengitt resultater på tiltaks- og eierform, og det vil derfor være enkelte forskjeller mellom hvilke resultater som finnes i den enkelte regionrapport.

Rambøll vil gjerne takke barn og unge som har besvart undersøkelsen, og en rekke andre som har bistått i prosessen: Barn og unge som kommenterte og kom med innspill til spørreskjemaet, tiltaksledere som har bistått med å distribuere og tilrettelegge for at barn og unge i deres tiltak kunne besvare undersøkelsen, og Sissel Seim og Tor Slettebø som har bistått med faglige innspill underveis i prosessen.

1.1 Undersøkelsens formål og målgruppe

Formålet med å gjennomføre kvantitative brukerundersøkelser er å få kunnskap om hvor tilfredse brukere av et tilbud er. Det kan bidra til å utvikle systematisk brukermedvirkning og styrke kvaliteten i tjenestetilbudet.

Formålet med denne brukerundersøkelsen har vært å gi kunnskap om

- Hvordan barn og unge i ulike statlige og private barnevernstiltak opplever å bli møtt og kommunisert med

- I hvilken grad de opplever å ha riktig innflytelse på egen behandling/ situasjon
- Barn og unges opplevelse av kvalitet i behandlingen
- Om den enkelte opplever en positiv utvikling i forhold til skole, familie og fritidsaktiviteter
- Hvilke faktorer barn og unge selv anser har betydning for at det skal skje en positiv utvikling i deres liv¹

Det har også vært et mål for Bufdir å kunne bruke undersøkelsens resultater i det videre arbeidet med kvalitetsutvikling i statlige barneverntiltak, herunder tiltak for brukermedvirkning.

Brukerundersøkelsen er kun rettet mot barn og unge, og ikke foreldre, selv om også de kan forstås som brukere av barnevernstjenester.² Målgruppen er barn og unge over 9 år i alle landets statlige og private barnevernsinstitusjoner og statlige fosterhjem, samt barn og unge som får multisystemisk terapi (MST). Det er barn og unge med de mest alvorlige og vanskelige situasjonene som får tilbud om plassering i et statlig barnevernstiltak, eller som får tilbud om MST. I tillegg finnes det en rekke kommunale barnevernstiltak, men disse er *ikke* inkludert i undersøkelsen. MST er et foreldrestøttende tiltak, og det kan argumenteres for at det er foreldrene som primært er brukerne av tiltaket. Noe av begrunnelsen for å inkludere ungdom som er i MST-behandling i brukerundersøkelsen, var å få mer kunnskap om hvordan de opplever MST, selv om det primært er foreldrene som får bistand fra barnevernet.

Målgruppen for undersøkelsen er en heterogen målgruppe. For det første er det mange ulike årsaker til at et barn eller en ungdom tilbys plass i et statlig barneverntiltak, og i hvilken grad barn/ungdom og/eller foreldre samtykker til plasseringen. Bakgrunnen kan for eksempel være alvorlig omsorgssvikt, mishandling/overgrep, eller barn eller unge som har vist alvorlige atferdsvansker, eksempelvis alvorlig eller gjentatt kriminalitet, eller vedvarende misbruk av rusmidler.

Hvilket tiltak som velges for et enkelt barn/ungdom beror på hvilken paragraf barnet plasseres etter, og en vurdering av hvilke behov barnet/ungdommen har. Oppholdstiden i de ulike tiltakstypene varierer også, og barn oppholder seg generelt lengre i fosterhjem enn i institusjon. MST er først og fremst et foreldrestøttende program, og har en varighet på 3-5 måneder.³ Når det gjelder institusjoner er disse også svært forskjellige, og plasseringer i institusjon gjøres på bakgrunn av ulike paragrafer i Barnevernloven. Mens noen institusjoner tar imot barn og ungdom for korte akutt plasseringer, er andre mer spesialiserte, for eksempel for barn og unge med særlige behandlingsbehov. Rambøll har fått opplyst fra Bufdir at akuttplasseringer i hovedsak foretas i statlige institusjoner, og at statlige og private institusjoner er godkjente for flere paragrafer enn ideelle institusjoner. Ideelle institusjoner har tradisjonelt tilbudt omsorgsplasser eller plasser i ruskollektiv, mens flere av de statlige og private institusjonene er godkjente for både omsorgsplasseringer etter §§4-4 5.ledd og 4-12, samt for §§ 4-24 og 4-26 som omhandler plassering i forbindelse med alvorlige atferdsvansker. De barna og ungdommene som har besvart undersøkelsen har altså svært ulike bakgrunn og får ulike tilbud.

1.2 Bakgrunn for undersøkelsen

Samarbeid er et nøkkeltbegrep i NOU:2000:12, og samarbeid med brukere og foreldre blir vurdert som en forutsetning for et godt barnevern. Brukerperspektiv og brukermedvirkning fordrer både faglig, etisk, personlig og organisatorisk kompetanse. I St. meld. 40 (2001-2002) blir brukermedvirkning sett i sammenheng med grunnverdien "det beste for barnet". At barn og unge får anledning til å uttrykke sin mening, blir sett på som en forutsetning for at man skal få klarlagt

¹ Hentet fra konkurransegrunnlaget for oppdraget.

² Se for eksempel Seim og Slettebø 2007; Slettebø, Oterholm og Stavrum 2010.

³ Atferdssenterets hjemmesider: <http://www.atferdssenteret.no/multisystemisk-terapi-mst/category150.html> (Lesedato: 20.12.2010)

hva som er til det beste for barnet. I Prop. 1 S (2009-2010) fra Barne- og likestillingsdepartementet kommer det frem at satsningen på brukermedvirkning skal fortsette, og at målet er at brukere skal få anledning til å påvirke valg av tjenester og innholdet i de tjenestene de får tilbud om. Departementet har også i samarbeid med Bufdir utviklet en langsiktig forsknings- og utviklingsstrategi "Et kunnskapsbasert barnevern" (2009-2012) på barnevernsområdet, som vektlegger behovet for å utvikle systematisk brukermedvirkning og brukerinnflytelse for både kommunalt og statlig barnevern. Disse dokumentene viser at det er satt et betydelig fokus på brukermedvirkning i barnevernet, og er med på å danne bakteppet for brukerundersøkelsen.

Barns rettigheter til deltakelse og innflytelse over eget liv er juridisk forankret i barnekonvensjonen, som ble inkorporert i norsk rett i 2003. Barnekonvensjonens artikkel 12 erklærer at et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter skal sikres retten til å uttrykke disse synspunktene. Videre skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ.⁴ Dette innebærer at barn skal gis anledning til å delta og øve innflytelse i saker som gjelder dem selv. Barns rett til å bli hørt i viktige saker som gjelder dem er også nedfelt i Barnelovens § 31. Når det gjelder brukermedvirkning i barnevernet spesielt er dette forankret i Barnevernloven.⁵ Barnevernlovens § 6-3 beskriver barns rettigheter i saksbehandlingen, og her står det blant annet at et barn som har fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å gjøre seg egne meninger, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas en beslutning i en sak som gjelder vedkommende. Barnets mening skal tillegges vekt som samsvarer med barnets alder og modenhet, og ved fylte 12 år skal det legges stor vekt på barnets mening. Barn kan også opptre som part i en sak, dersom barnet har fylt 15 år og har forstått hva saken gjelder. Dessuten skal barnet alltid regnes som part i saker som gjelder tiltak for barn med atferdsvansker. Lovgivningen tilsier altså at barn har rett til medvirkning, men at denne er avhengig av barnets alder, modenhet, og evne til å gjøre seg egne meninger. Barnevernet har også som følge av Barnevernlovens § 3-2a plikt til å utarbeide individuell plan (IP) i en del saker, nærmere bestemt "for barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester dersom det anses nødvendig for å skape et helhetlig tilbud for barnet, og det foreligger samtykke."⁶ I veileder til forskrift om individuell plan⁷ kan vi lese at retten til en individuell plan innebærer at tjenestemottaker har rett til en plan som angir et helhetlig og samordnet tjenestetilbud, og som sammenfatter vurderinger av behov og virkemidler. Utarbeiding av IP skal gjennomføres i en planprosess der berørte instanser og tjenesteni-våer deltar sammen med tjenestemottakeren. Barnevernets plikt til å utarbeide individuell plan innebærer at barnevernet på en systematisk måte må integrere to sentrale dimensjoner i arbeidet med den enkelte bruker: brukermedvirkning og koordinering/samordning av tjenester.

1.3 Brukerundersøkelsens rolle i brukermedvirkning

Som nevnt innledningsvis, har Bufetat siden organisasjonen ble etablert i 2004, hatt et mål om økt brukermedvirkning i barnevernet. Rambølls undersøkelse blant barn i statlige barnevernstiltak må ses i sammenheng med dette. Det er imidlertid både i fagmiljøet og i praksisfeltet ulik oppfatning av hvem brukerne av barneverntjenester er, hva brukermedvirkning og medbestemmelse innebærer, og hvilken rolle brukerundersøkelser spiller i arbeidet med brukermedvirkning.⁸ Det skilles mellom medvirkning og medbestemmelse, og grader av medvirkning.⁹ Et viktig poeng er at inndragelse av barn og ungdom i beslutningsprosesser ikke nødvendigvis innebærer at bar-

⁴ http://www.regjeringen.no/upload/kilde/bfd/red/2000/0047/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

⁵ <http://www.lovdata.no/all/nl-19920717-100.html>

⁶ I kraft 1. jan 2010 iflg. res. 26. juni 2009 nr. 874

⁷ http://www.helsedirektoratet.no/vp/multimedia/archive/00027/IS-1253NY_27349a.pdf

⁸ Se f.eks. Rønning og Solheim 1998; Seim og Slettebø 2007; Tjelflaa T. og G. Ulset (2008); Slettebø et. al. (2010).

⁹ Se f.eks. Arnstein's Eight Rungs on a Ladder of Citizen Participation (1969) i Seim og Slettebø (2007:31) og Rogert Hart's Ladder of Young People's Participation i Hart, R. (1992).

net eller ungdommen har reell innflytelse på beslutningen. Videre skilles det i nyere litteratur mellom individuell og kollektiv brukermedvirkning, hvor det er formålet som avgjør hvorvidt medvirkning er individuell eller kollektiv.¹⁰ Mens formålet med individuell brukermedvirkning er rettet mot å forandre tjenestetilbudet til en enkelt bruker, er formålet i kollektiv brukermedvirkning rettet mot å forandre tjenestetilbudet i barnevernet i et større perspektiv. Individuell brukermedvirkning handler som oftest om barn eller familie som har medvirkning i egen sak, mens kollektiv brukermedvirkning handler om å påvirke det generelle tjenestetilbudet.

Denne brukerundersøkelsen må i første rekke forstås som kollektive tilbakemeldinger på Bufetats tiltaksapparat, og en evaluering av eget tiltak. Formålet med undersøkelsen er å bidra til kvalitetsutvikling og økt brukermedvirkning i det statlige tiltaksapparatet. Det kan imidlertid diskuteres hvorvidt en brukerundersøkelse representerer reell medvirkning siden deltakelse ikke gir reell innflytelse. Resultatene gir snarere et bilde av brukernes kollektive opplevelse og oppfatning av det tilbudet de mottar i dag, og gir en mulighet for tilbakemelding på tjenestetilbudet. Både statlige og kommunale myndigheter er involvert når et barn/ungdom plasseres utenfor hjemmet, og tilbakemeldingene kan således utfordre flere av disse aktørene. En annen viktig funksjon ved brukerundersøkelsen er at den gir noen svar på hvordan det statlige barnevernet lykkes med å ivareta de rettighetene barn og unge har etter Barnekonvensjonen og norsk lov, så som trygghet, tilgjengelige voksne som kan bistå dem når de trenger hjelp, medvirkning og innflytelse i egen hverdag og i egen sak, samt skolegang og fritidsaktiviteter.

1.4 Tidligere brukerundersøkelser i barnevernet

Landsomfattende brukerundersøkelser blant barn og unge i det statlige barnevernet har så langt ikke vært gjennomført. I 2006 gjennomførte NOVA i samarbeid med FAFO en brukerundersøkelse i 2006 blant ungdom i barnevernets langtidsinstitusjoner, den første landsomfattende undersøkelsen i sitt slag i Norge.¹¹ Resultatene fra denne undersøkelsen presenterte et sammensatt bilde. Et klart flertall av ungdommene visste hvorfor de oppholdt seg på institusjonen, og opplevde de ansatte som hyggelige. Videre fikk de bistand til å delta i fritidsaktiviteter og til å gjennomføre skolearbeid. Ungdom som bor i en barnevernsinstitusjon er en heterogen gruppe med ulike bakgrunn og ulike problemer, og ungdommene som deltok i undersøkelsen opplevde også de ansatte på forskjellige måter og reagerte ulikt på regler og praksis ved institusjonene. Noen få rapporterte også at de var utsatt for ulike typer overgrep på institusjonene de var på.

En annen relevant studie er en kvalitativ studie om medvirkning i institusjon, gjennomført av Tjelflaat og Ulset ved fem institusjoner i 2007.¹² Resultatene viste blant annet at regler, rutiner og sanksjoner i institusjonene kan hindre medvirkning, og at ungdommene og i noen grad de mindre barna i liten grad opplevde at det ble tatt hensyn til deres ønsker. En del av ungdommene lot dessuten være å ta opp forhold de reagerte på med de voksne på grunn av frykt for sanksjoner.

Våren 2010 gjennomførte Slettebø, Oterholm og Stavrum en studie blant ansatte i det statlige regionale barnevernet om brukermedvirkning.¹³ Studien konkluderte med at de ansatte i Bufetat er opptatt av og engasjerte i brukermedvirkning, og at det i stor grad legges opp til at det lyttes til brukerne. Videre fant forskerne at en del ungdommer har muligheter for individuell og kollektiv medvirkning i institusjoner og omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere, mens det i større grad er foreldrene som har mulighet for medvirkning i hjemmebaserte tiltak som MST og FFT.

¹⁰ Seim og Slettebø 2007

¹¹ Gautun, H., K. Sasaoka og C. Gjerustad (2006). *Brukerundersøkelse i barneverninstitusjonen*. NOVA-rapport 9/06.

¹² Tjelflaat, T. og G. Ulset (2007). "Barn og unges medvirkning i barneverninstitusjon: Et forskningsbasert temahefte." NTNU Samfunnsforskning AS, rapport nr 11/2007.

¹³ Slettebø, T., I. Oterholm og A. Stavrum (2010). *Brukermedvirkning i det statlige regionale barnevernet*. Diakonhjemmet Høgskole, rapport 2010/3.

1.5 Brukerundersøkelsens begrensninger

To aspekter som er sentrale i brukerundersøkelser er tilfredshet og viktighet.¹⁴

I tolkning av resultatene er det imidlertid tre forhold som bør understrekes. For det første har barna som nevnt svært ulik bakgrunn som kan påvirke hvordan de opplever tilbudet, samtidig som tilbudene de får er ulike. For det andre kan en med en svarprosent på 38 ikke regne resultatene for å være representative for målgruppen. Det vil si at en på bakgrunn av resultatene ikke kan si hvor mange i hele målgruppen som er tilfredse med de ulike temaene det spørres etter. For det tredje er det på grunn av anonymitetshensyn knyttet svært få bakgrunnsvariabler til de innsamlede data. Det betyr at vi vet lite om barna og ungdommene som har svart, for eksempel hvor lenge de har bodd i et statlig tiltak, hvor lenge de har bodd der de bor, eller noe om bakgrunnen for at de bor der de bor. Vi vet heller ikke noe om barn og ungdom som ikke har svart. En skal derfor være forsiktig med å dra konklusjoner på bakgrunn av resultatene, og det er vanskelig å si noe om tilfredsheten er større blant noen grupper enn andre, om tilfredshet øker eller synker med botid m.m. En skal også være varsom med å sammenligne resultatene.

Hva kan så brukerundersøkelsens resultater brukes til, og hva kan de ikke brukes til? Brukerundersøkelsen bidrar til økt kunnskap om hvordan noen barn og unge som er i statlige barnevernstiltak opplever tilbudet de får, hva de er mer tilfredse med og hva de er mindre tilfredse med. Faktor- og regresjonsanalysen kan også gi noen indikasjoner på hva som er viktig for barna som har svart, men vi understreker at det her er snakk om statistiske sammenhenger og ikke nødvendigvis faktiske sammenhenger mellom årsak og virkning. Resultatene, faktor- og regresjonsanalysen kan imidlertid bidra til å identifisere utviklingsområder for Bufetat.

Det er imidlertid mange formål resultatene ikke er egnet til. For det første skal en være forsiktig med å dra konklusjoner om hvor tilfreds hele målgruppen er med de ulike temaene. I den grad det i rapporten trekkes konklusjoner på grunnlag av resultatene, er det i tilfeller der foreliggende resultater indikerer at forhold som er svært uheldige forekommer. Rambøll mener at beslutningstakere bør være særlig oppmerksomme på de forhold som betegnes som alvorlige, men ønsker ikke å formulere anbefalinger på grunnlag av undersøkelsen. For det andre egner ikke resultatene seg til å trekke slutninger om at noen tiltakstyper, noen regioner eller noen eierformer lykkes bedre enn andre. Lav svarprosent og manglende bakgrunnsvariabler er noen av årsakene. En dypere analyse og sammenligning ville også ha fordret innhenting av ytterligere data og en prosess der resultatene ble diskutert med ulike involverte aktører. For det tredje egner resultatene seg ikke til å påvise at det foregår lovbrudd, men de kan likevel gi noen indikasjoner på hvilke rettighetsfestede forhold beslutningstakere og tilsynsmyndigheter bør være særlig oppmerksomme på.

1.6 Etiske betraktninger

Formålet med brukerundersøkelsen har vært å gi barn og unge i statlige barnevernstiltak mulighet til å uttrykke sin tilfredshet med ulike deler av tilbudet de får. Målgruppen har fordret særlige anonymitetskrav utover det som er vanlig i andre brukerundersøkelser. De færreste av brukerne var myndige, og de opplever en særlig sterk grad av inngripen i sitt privatliv gjennom den hjelp de får fra det offentlige. Samtidig har det vært et viktig prinsipp at også denne målgruppen som i så stor grad får bistand fra det offentlige skulle få uttrykke hvor tilfredse de er med tilbudet de får.

Brukerundersøkelsen er godkjent av Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD) for å sikre at prosjektet holdt forskningsmessige standarder i forhold til samtykke, personvern, datainnsamling, lagring og rapportering. Rambølls gjennomføringsdesign er utarbeidet i tett dialog med NSD,

¹⁴ Riksrevisjone (2006). *Veileder: Gjennomføring av brukerundersøkelser i forvaltningsrevisjonen*.

og imøtekom de krav som NSD stilte. Designet ivaretok blant annet aktiv innhenting av samtykke fra foresatte for alle barn under 15 år, det vil si at foresatte til det enkelte barn og ungdom under 15 år skriftlig bekreftet at barnet/ungdommen ble invitert til å delta i undersøkelsen. Når det gjelder ungdom over 15 år, ble samtlige av disse invitert til å delta, da de i tråd med NSDs vurdering anses som selv å besitte samtykkekompetanse til dette.

Rambøll har i samarbeid med Bufdir, Bufetat og forskere utviklet spørreskjemaet for undersøkelsen. Spørreskjemaet ble deretter testet og diskutert med et utvalg barn og unge som er i statlige barnevernstiltak. NSD godkjente spørreskjemaets innhold inkludert at det inneholdt et åpent spørsmål, samt den informasjon som ble gitt til foresatte og barn i forbindelse med undersøkelsen og datalagring. Kravene som ble stilt fra NSD var en skjerpelse i forhold til kravene som ble stilt til NOVA/ FAFOs undersøkelse blant barn i langtidsinstitusjoner i 2006. Skjerpelsen medførte først og fremst kravet om aktiv innsamling av samtykke for alle under 15 år, og ble fra NSDs side begrunnet med at undersøkelsen inneholder et åpent spørsmål og ble gjennomført elektronisk.

Selv om spørreskjemaet ikke inneholdt spørsmål med det formål å avdekke overgrep, var både Rambøll og Bufdir forberedt på at informasjon om dette kunne fremkomme i det åpne kommentarfeltet, slik det gjorde i NOVA/ FAFO-undersøkelsen i 2006.¹⁵ Det ble derfor utarbeidet rutiner for varsling av kritikkverdige forhold i samarbeid med Bufdir, og disse ble godkjent av NSD. Rutinene innebar at medarbeidere hos Rambøll, som hadde signert taushetserklæring, kontinuerlig leste gjennom åpne besvarelser. I tilfeller hvor det var grunn til bekymring har Bufdir blitt varslet. Siden distribueringsprosessen kun har foregått via tiltaksledere og det ikke er registrert noen personopplysninger i undersøkelsen, har det kun vært mulig å koble besvarelser til tiltak. Det er således informasjon om hvilket tiltak bekymringen dreide seg om som har vært mulig å identifisere og videreformidle. For å unngå at uvedkommende kunne få tak i sensitiv informasjon, har varslingen kun foregått i direkte møte eller over telefon med ansatte i Bufdir. Varsling har ikke foregått elektronisk. På den ene siden kan det diskuteres hvorvidt dette er problematisk i forhold til hensynet til anonymitet. På den andre siden vil det kunne være uetisk å la være å undersøke nærmere der det kan tenkes at det foregår svært kritikkverdige forhold for barn og unge. Rambøll understreker at det kun har vært mulig å identifisere hvilket tiltak en besvarelse har kommet fra, og at det er denne informasjonen Bufdir har blitt varslet om. Videre har det vært Bufdirs avgjørelse hvordan disse opplysningene har blitt benyttet videre.

1.7 Utfordringer i undersøkelsen

Det har i gjennomføring av undersøkelsen knyttet seg utfordringer til rekruttering og til kommunikasjon med målgruppen og deres foresatte. De nødvendige respondentdata forelå ikke samlet og systematisert ved oppstart av prosjektet, noe som medførte at utsendelse av undersøkelsen ble forsinket i henhold til opprinnelig tidsplan. Til tross for at det ble lagt ned ekstra ressurser både fra Rambøll og fra Bufdir i å identifisere samtlige tiltak i tiltaksapparatet, ble flere tiltak inkludert underveis etter hvert som Bufdir fikk henvendelser fra tiltak som ønsket å delta.

Når det gjelder kommunikasjon med barna og ungdommene i målgruppen for undersøkelsen samt deres foresatte, har den foregått gjennom tiltaksledere. Tiltakslederne har således vært avgjørende for å få gjennomført undersøkelsen. De har bistått med å innhente samtykke fra foresatte eller kommunalt barnevern, og ved å distribuere undersøkelsen og oppfordre barn og unge i deres tiltak til å besvare. Det enkelte tiltak har fått tilsendt det samme antall spørreskjema som det er godkjente plasser i tiltaket, mens en kartlegging av tiltakets belegg i perioden undersøkelsen ble gjennomført, ble gjort i etterkant av undersøkelsen. Rambøll gjennomførte også purringer via tiltaksleder for å sikre at så mange barn og unge i målgruppen som mulig skulle kunne få

¹⁵ Gautun, H., K. Sasaoka og C. Gjerustad (2006). *Brukerundersøkelse i barneverninstitusjonen*. NOVA-rapport 9/06.

delta. Enkelte tiltak står imidlertid uten besvarelser, og det kan være ulike årsaker til dette. Rambøll kjenner til at det har vært utfordrende for tiltaksledere både å innhente samtykke fra foresatte og kommunalt barnevern, og å oppfordre barn og unge til å besvare undersøkelsen.

2. METODE

Rambøll Management Consulting (heretter Rambøll) har i tidsrommet juni 2010 til februar 2011 utarbeidet, gjennomført og rapportert en brukerundersøkelse blant barn og unge over 9 år i samtlige statlige og private barnevernsinstitusjoner, statlige fosterhjem og blant barn som får multisystemisk terapi (MST) på oppdrag for Barne-, Ungdoms- Familiedirektoratet (Bufdir). Undersøkelsen har vært åpen for besvarelser i tidsrommet 28. september til 22. november 2010. Målgruppen for undersøkelsen var *samtlig*e barn som benyttet disse tiltakene. Undersøkelsen ble gjennomført elektronisk.

2.1 Barn og ungdom som besvarte undersøkelsen

Det ble i samsvar med antall godkjente plasser i det statlige barnevernets tiltaksapparat utsendt totalt 2729 spørreskjema fordelt på 171 tiltak. Da undersøkelsen var lukket ble belegg ved det enkelte tiltak kartlagt, slik at endelig svarprosent kunne utregnes. Kartleggingen viste at 2219 av plassene var belagt mens undersøkelsen var åpen. Med 815 gjennomførte besvarelser fra 118 tiltak var den totale svarprosenten 38 prosent.

Svarprosent for den enkelte tiltakstype i hver region fremstilles i tabell 1.

Tabell 1: Besvarelser fordelt på tiltakstype nasjonalt og per region

Region	Svarprosent per tiltakstype per region			Total svarprosent per region
	Institusjon	Statlige fosterhjem	MST	
Nord	50	59	54	55
Midt	38	38	13	34
Vest	51	31	10	39
Øst	40	44	2	37
Sør	36	48	14	38
Nasjonalt	42	44	12	38

2.1.1 Representativitet og frafallsanalyse

Undersøkelsen inkluderer den totale populasjonen av barn og unge i statlige barnevernstiltak. Den totale svarprosenten på 38 prosent må anses som lav. Til tross for de ressurser som Bufdir, den enkelte tiltaksleder og Rambøll har lagt ned for å oppfordre barn og unge i målgruppen til å delta, har det vært utfordrende å oppnå en høy svarprosent. Som det fremkommer i tabell 1 er det særlig den lave svarprosenten blant ungdom i MST-tiltak som trekker den totale svarprosenten ned. Institusjon og statlige fosterhjem står med henholdsvis 42 og 44 i svarprosent, og for noen av regionene er svarprosenten over 50 prosent for disse tiltakstypene. Tatt i betraktning de begrensninger og utfordringer som har vært for å rekruttere målgruppen, anser Rambøll at det er en god svarprosent for institusjoner og statlige fosterhjem. Den er imidlertid ikke høy nok til å trekke konklusjoner for hele populasjonen. Når det gjelder MST, må svarprosenten anses å være lav.

For å ivareta anonymiteten til det enkelte barn og ungdom, er det et svært begrenset antall bakgrunnsvariabler koblet til besvarelsene. Disse er tiltakets navn med tiltaksleder og region, samt eierform for institusjoner. Barna og ungdommene som valgte å besvare undersøkelsen ble bedt om å oppgi hvilken aldersgruppe de var i, og om de var gutt eller jente. Resultatene viser at det var 53 prosent gutter og 47 prosent jenter som besvarte undersøkelsen. 14 prosent var i aldersgruppen 9-12 år, mens 77 prosent var i aldersgruppen 13-18 år. 9 prosent var over 18 år. Barna og ungdommene ble også helt til slutt i spørreskjemaet spurt om de satt alene da de besvarte

undersøkelsen, eller om de fikk hjelp av voksne. 70 prosent oppga at de satt alene, mens 27 prosent oppga at de fikk hjelp av noen. 3 prosent oppga "usikker/vet ikke".

Når det gjelder barn og unge i målgruppen som ikke har besvart, gjør manglende bakgrunnsvariabler at det er vanskelig å si noe om hva som kjennetegner dem, eller mulige årsaker til at de ikke har deltatt. Som nevnt er det tiltaksleder som har bistått med å innhente samtykke fra foresatte eller det kommunale barnevernet¹⁶ til at barn under 15 år fikk delta i undersøkelsen, og distribusjon og purring har foregått gjennom dem. Enkelte tiltaksledere har meldt tilbake at det har vært utfordrende å innhente samtykke fra foresatte eller kommunalt barnevern for en del barn under 15 år. De har også meldt tilbake at en del barn og unge selv ikke har ønsket å besvare undersøkelsen. I tillegg er det 21 tiltak som står uten svar også etter oppfordringer både fra Rambøll og Bufdir. Blant disse er det 13 institusjoner, 3 fosterhjemstjenester og 5 MST-team. Enkelte tiltaksledere har meldt tilbake at de ikke har hatt kapasitet til å følge opp undersøkelsen, men utover dette kjenner Rambøll ikke til hvorfor så mange tiltak står uten besvarelser.

På grunn av den lave svarprosenten, og på grunn av manglende informasjon om hvorfor mange barn og unge ikke har kunnet eller ønsket å besvare undersøkelsen, er det grunn til å tolke undersøkelsens resultater med varsomhet. Resultatene gir et inntrykk av hvordan en del barn og unge i statlige og private barnevernstiltak opplever tilbudet de får, og undersøkelsen bidrar således til å øke kunnskapen på området. Bildet ville ha blitt mer nyansert og representativt med flere besvarelser, men resultatene gir likevel et verdifullt innblikk i hvor tilfredse barn og unge i statlige fosterhjem og institusjoner som inngår i det statlige tiltaksapparatet er med tilbudet de får både fra statlig og kommunal barneverntjeneste. Resultatene peker også på noen problemstillinger som Bufetat bør være særlig oppmerksomme på. Når det gjelder resultatene for MST, kan disse i liten grad sies å være representative, men resultatene kan like fullt gi noen verdifulle indikasjoner på hvordan enkelte av brukerne oppfatter tilbudet de får.

2.2 Rapportering

I tillegg til de 815 barn og unge som fullførte undersøkelsen, var det 36 barn og unge har avgitt noen svar, dvs. at de har besvart kun deler av spørreskjemaet og at besvarelsene således ikke er komplette. I rapporteringen har vi tatt med alle som besvarte det enkelte spørsmål, og N vil derfor variere litt mellom påstandene. Siden svarprosenten i undersøkelsen er lav har Rambøll vurdert det som hensiktsmessig å la alle besvarelsene telle med, uavhengig av om de har fullført undersøkelsen eller ikke.

I rapporteringen fremstilles svarene for tiltakstypene i samme figur av plasshensyn. Rambøll advarer imidlertid imot å sammenligne resultatene på tvers av tiltakstyper i særlig grad, da tiltakene er svært ulike, og at barn og unge får tilbud om et statlig barnvernstiltak på svært ulikt grunnlag.

2.3 Forberedelser og gjennomføring av undersøkelsen

Det er meningen at den gjennomførte brukerundersøkelsen blant barn og unge i statlige barnevernstiltak skal være den første av årlige brukerundersøkelser for målgruppen. Det ble derfor gjennomført en grundig prosess for å utvikle og forankre spørsmålene som inngikk i undersøkelsen. Den foreliggende brukerundersøkelsen må således anses som et nybrottsarbeid og et utviklingsarbeid. I det følgende vil vi beskrive aktiviteter knyttet til utvikling av spørreskjema og øvrige forberedelser til brukerundersøkelsen, samt hvordan den ble gjennomført. Deretter presenterer vi noen etiske betraktninger omkring undersøkelsen.

¹⁶ I tilfeller der kommunalt barnevern etter vedtak har overtatt foreldreretten.

2.3.1 Utvikling av spørreskjema

Siden Bufdir ønsker å gjennomføre årlige brukerundersøkelser for målgruppen, ble det lagt ned et omfattende og grundig arbeid for å utvikle og kvalitetssikre spørreskjemaet.

I tillegg til dokumentstudier og eksplorative intervjuer med nøkkelpersoner i Bufdir og enkelte regioner, ble det gjennomført en heldags workshop med representanter fra Bufdir, regionkontorene i Bufetat, forskere og Rambøll. Representanter fra Landsforeningen for barnevernsbarn og Barnevernsproffene ble også invitert, men møtte ikke. På workshopen ble fire predefinerte hovedtema operasjonalisert og kvalitetssikret. De fire hovedtemaene workshopen sentrerte seg om var:

- Kommunikasjon
- Tilgjengelighet
- Innflytelse
- Opplevd effekt

På bakgrunn av studier av dokumenter og rapporter, eksplorative intervju innspill fra workshop med brukere og i dialog med Bufdir ble det utarbeidet et førsteutkast til spørreskjema. Dette ble utformet i tre ulike versjoner tilpasset de tre tiltakstypene institusjon, statlige fosterhjem og MST. Et viktig hensyn var å utforme tekster, spørsmål og svarkategorier som de yngste barna skulle kunne forstå og svare på, og det ble benyttet smilefjes for å illustrere svaralternativene.

Representanter for Bufdir og representanter ved regionene i Bufetat ga innspill til utforming av spørreskjemaet, og det ble kvalitetssikret av forskningsleder Sissel Seim fra Høgskolen i Oslo og førsteamanuensis Tor Slettebø ved Diakonhjemmet høgskole. Barnevernsproffene og Landsforeningen for barnevernsbarn og var også invitert til å kommentere på spørreskjemaet, men Landsforeningen ga ingen tilbakemeldinger.

Etter revisjon ble spørreskjemaet diskutert med barn og unge som er i statlige barnevernstiltak gjennom to separate samlinger med enkel servering. Det var både gutter og jenter i ulike aldersgrupper fra både institusjon og statlige fosterhjem blant deltakerne. Disse barna og ungdommene kom med viktige innspill til nye spørsmål og endringer i formuleringer, og innspillene ble tatt med i det videre arbeidet med skjemaet.

Spørreskjemaene ble revidert og endelig godkjent i samarbeid med Bufdir og forskere før utsendelse, samt godkjent av Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD).

2.3.2 Rekruttering av respondenter

Ved gjennomføring av en elektronisk breddeundersøkelse, må en rekke respondentdata samles og systematiseres i en database for å sikre effektiv distribusjon og oppfølging, samt kvalitetssikrede analyser og rapportering.

Rekrutteringen av respondenter skjedde i samarbeid med Bufdir, som gjorde tilgjengelig lister med opplysninger om de statlige tiltakene som benyttes, som inneholdt opplysninger per tiltak om

- tiltakets navn
- tiltaksleders navn
- e-postadresse til tiltaksleder
- tiltakstype (institusjon, fosterhjem, MST)
- region
- antall tiltaksplasser

Listene inneholdt ingen navn eller opplysninger om enkeltbarn, og heller ikke hvilket belegg institusjonene hadde på det tidspunktet undersøkelsen ble gjennomført. I og med at datagrunnlaget baserte seg på det totale antallet tilgjengelige tiltaksplasser, ble det nødvendig å kartlegge antall belagte plasser i undersøkelsesperioden, slik at man kan operere med en reell svarprosent. Direkte etter feltslutt ble tiltaksledere bedt om å angi antallet barn/unge i alderen 9 år og eldre, som var plassert i sitt tiltak i undersøkelsesperioden.

Da de nødvendige respondentdata ikke forelå samlet og systematisert, ble det lagt ned ekstra ressurser i dette både fra Rambøll og fra Bufdir sin side. Dette medførte at utsendelse av undersøkelsen ble forsinket i henhold til opprinnelig tidsplan. I løpet av tidsrommet undersøkelsen var åpen, mottok Bufdir en rekke henvendelser fra tiltak som ikke var inkludert men som ønsket at barn og unge i deres tiltak skulle få muligheten til å delta. Rambøll inkluderte derfor flere tiltak disse underveis.

2.3.3 Gjennomføring av undersøkelsen

Invitasjonene til undersøkelsen ble distribuert på e-post til tiltaksleder, og videre besvarte barn og unge undersøkelsen på internett. Tiltakslederne var enten institusjonsledere, leder for fosterhjemstjeneste, eller leder i MST-team. De mottok det antallet enkeltinvitasjoner som representerte antallet innmeldte plasser i tiltaket, og ble instruert til å skrive ut invitasjonene og videre dele dem ut til de barn og unge i målgruppa som bor i tiltaket.

Invitasjonene inneholdt informasjon om undersøkelsen, samt informasjon om hvordan man teknisk skulle gå fram for å besvare den. Hver invitasjon hadde et unikt brukernavn og passord. For barn og unge under 15 år ble det stilt krav om innhenting av aktivt samtykke, det vil si at foresatte til det enkelte barn og ungdom under 15 år skriftlig bekreftet at barnet/ungdommen ble invitert til å delta i undersøkelsen. Når det gjelder ungdom over 15 år, ble samtlige av disse invitert til å delta, da de i tråd med NSDs vurdering anses som selv å besitte samtykkekompetanse til dette. Underveis i datainnsamlingsperioden ble det sendt ut beskjed til tiltaksledere om å følge opp og purre på deltakelsen i undersøkelsen. Ettersom svarprosenten økte langsomt, ble det iverksatt ulike tiltak for å øke deltakelse – både fra Bufdir og Rambøll. Rambøll gjennomførte blant annet en runde med telefonpurring til alle tiltaksledere ved tiltak hvor det ikke var registrert noen svar fra noen barn eller unge. Svarprosenten underveis i datainnsamlingen baserte seg på det totale antallet tilgjengelige plasser. Kartlegging av svarprosent basert på belegg ble gjennomført da datainnsamlingen var avsluttet.

For å få en tilstrekkelig høy svarprosent, ble tidsrommet da undersøkelsen kunne besvares utvidet. Undersøkelsen var åpen i til sammen 7 1/2 uke, og oppnådde en svarprosent på 38 prosent. Rambøll vurderer at dette er en tilfredsstillende svarprosent, tatt i betraktning at en rekke ulike forhold vanskeliggjorde at samtlige barn og unge i målgruppen mottok undersøkelsen. For det første forelå det ikke fullstendige lister over tiltakene som skulle motta undersøkelsen, og disse ble supplert også mens undersøkelsen pågikk. Videre måtte både foresatte til barn under 15 år og barna/ungdommen selv aktivt samtykke til å motta invitasjon til å delta, og deretter kunne barnet/ ungdommen selv velge å besvare undersøkelsen.

3. SAMMENDRAG

Rambøll Management Consulting (heretter Rambøll) har i tidsrommet juni 2010 til februar 2011 utarbeidet, gjennomført og rapportert på en brukerundersøkelse blant barn og unge over 9 år i samtlige statlige og private barnevernsinstitusjoner, statlige fosterhjem og blant barn som får multisystemisk terapi (MST). Brukerundersøkelsen er gjort på oppdrag for Barne-, Ungdoms- Familiedirektoratet (Bufdir). Undersøkelsen har vært åpen for besvarelser i tidsrommet 28. september til 22. november 2010. Av 2258 belagte plasser var det 815 barn og unge som fullførte undersøkelsen, som tilsier en svarprosent på 38. Fordelt på tiltakstype, var svarprosenten 42 for barn og unge i institusjon, 44 for barn og unge i statlige fosterhjem, og 12 for unge i MST. At det ikke ble oppnådd en høyere svarprosent må ses i sammenheng med kravet til innhenting av aktivt samtykke fra foresatte for å sende invitasjon til barn og unge under 15 år, samt at all distribusjon og purring har gått gjennom tiltaksleder ved hvert tiltak.

Det er barn og unge med de vanskeligste problemene som er plassert i statlige barnevernstiltak, og mange har opplevd alvorlig omsorgssvikt eller overgrep, eller de sliter med alvorlige atferdsvansker. Samtidig er det en heterogen gruppe med tanke på årsaken til plasseringen, og hvilke behov de har for oppfølging og behandling. De statlige tiltakene er også svært forskjellige. Barn som blir plassert utenfor hjemmet bor i institusjon og fosterhjem, mens MST er et foreldrestøttende program for foreldre til ungdom med alvorlige atferdsvansker. Oppholdstid i institusjon og statlige fosterhjem er også svært ulike. På grunn av disse variasjonene i tilbud skal undersøkelsens resultater tolkes og sammenlignes med forsiktighet.

Videre er svarprosenten for unge i MST på 12 prosent, og disse resultatene bør derfor tolkes med ekstra forsiktighet. Rambøll mener likevel at resultatene er meningsfulle og interessante på den måten at de indikerer hva noen av de unge i MST opplever og mener om det tilbudet de får, uten at dette nødvendigvis er representativt for gruppen.

3.1 Hovedfunn

I det følgende presenteres resultater på nasjonalt nivå for tiltakstypene institusjon, fosterhjem og MST.

3.1.1 Høy tilfredshet blant barn og unge som bor i statlige fosterhjem

Undersøkelsens resultater for barn og unge som bor i statlige fosterhjem indikerer at mange av dem er svært tilfredse med det tilbudet de får, og at mye fungerer godt mellom dem og fosterforeldrene. Samtidig viser resultatene også at det ikke er tilfelle for alle.

Mer enn 80 prosent var enig i påstandene om at de alt i alt hadde det bra, at de følte seg trygge, og at det var tillit mellom dem og fosterforeldrene. Henholdsvis 10 og 6 prosent var litt uenige i at de hadde det bra og følte seg trygge, mens henholdsvis 3 og 4 prosent, som tilsvarer 11 og 12 barn eller unge, var helt uenige. Resultatene indikerer at mange barn og unge har det bra og føler seg trygge i statlige fosterhjem, men det er viktig å understreke at det finnes barn og ungdom i statlige fosterhjem som ikke har det bra eller føler seg trygge der.

Det var også 80 prosent eller flere som var litt eller helt enige i at fosterforeldrene har nok tid til dem, er lette å snakke med, snakker på en måte som de skjønner, og er interessert i hvordan de har det.

Hele 92 prosent var helt eller litt enige i at fosterforeldrene hjelper dem når de trenger det, og 84 prosent var helt eller litt enige i at de hadde nok tid til dem. Henholdsvis 85 og 86 prosent var litt

eller helt enige i at fosterforeldrene oppmuntret dem til å gå på skolen og til at de kan være med på aktiviteter på fritiden.

Når det gjelder medvirkning, er 85 prosent helt eller litt enige i at de får være med på å bestemme hva de skal få hjelp til, 80 prosent at de får være med å bestemme viktige ting som handler om dem. 78 prosent mener de er med på å bestemme over hverdagen sin.

88 prosent av barn og unge i statlige fosterhjem går på skole hver dag, og 84 prosent syns at skolen er viktig for dem. 81 prosent er helt eller litt enig i at de trives på skolen, og at de gjør det bra. 4 prosent oppga at de går ikke på skolen.

Undersøkelsen indikerer at det som fungerer dårligst for barn og unge i statlige fosterhjem er tilbudet de får fra det kommunale barnevernet. 83 prosent var helt eller litt enig i at de visste hvem saksbehandleren deres var, men 30 prosent av barna og ungdommene er litt eller helt uenige i at det er lett å komme i kontakt med vedkommende. 24 prosent var litt eller helt uenig i at saksbehandleren gjorde en god jobb for dem mens 12 prosent oppga "vet ikke". 64 prosent var imidlertid helt eller litt enige i at saksbehandleren gjorde en god jobb. I de åpne kommentarene er det flere som eksplisitt gir uttrykk for at de ønsker mer kontakt med saksbehandler. Videre var 34 prosent litt eller helt uenige i at de fikk være med å skrive tiltaks- eller omsorgsplan, og 37 prosent mente de ikke får vite hva som skrives i rapporter om dem.

Mange barn og unge i statlige fosterhjem visste heller ikke hvem som var tilsynsføreren deres, selv om det skal oppnevnes for alle som bor i fosterhjem. Mens 15 prosent var litt eller helt uenige i at de visste hvem tilsynsføreren deres var, oppga hele 17 prosent "vet ikke". Dette bidrar nok til å forklare at 13 prosent var litt eller helt uenige i at tilsynsføreren brydde seg om hvordan de har det, og at hele 24 prosent oppga "vet ikke".

3.1.2 Varierende tilfredshet blant barn og unge i institusjoner

Institusjonene i det statlige tiltaksapparatet er svært varierte, for eksempel hva gjelder størrelse og hvilke paragrafer de er godkjente for. For å sikre barn og unge anonymitet, er det få bakgrunnsvariabler som kan gi indikasjoner på hvordan barn i ulike typer institusjoner har svart. Resultatene indikerer at det er store variasjoner i hvor tilfredse barn og unge er med det tilbudet de får. Det er rimelig å tro at en med flere bakgrunnsvariabler kunne ha forklart variasjonene, men resultatene gir uansett svar på hvilke områder de som bor der er mindre tilfreds med.

65 prosent av barn og unge som bor i institusjon som benyttes av det statlige barnevernet var enige i at de hadde det bra og at de følte seg trygge der. Henholdsvis 20 og 14 prosent var litt uenige, og hele 14 og 15 prosent, det vil si over 70 barn og unge, var helt uenige i at de hadde det bra eller at de følte seg trygge. Mens 53 prosent eller flere var enige i at de stolte på de voksne og 58 prosent mente at de voksne stolte på dem, var 45 prosent litt eller helt uenig i at de stolte på de voksne. Det må sies å være svært urovekkende at så mange barn og unge opplever mangel på trygghet og tillit til de voksne når de er under det statlige barnevernets omsorg.

Det er også variasjoner i hvordan barna og ungdommene opplever kommunikasjonen med de voksne som arbeider i institusjonen. 68 prosent eller flere er helt eller litt enig i at de voksne er lette å snakke med, eller at de snakker på en måte som de skjønner. Tilsvarende er mellom 20 og 30 prosent litt eller helt uenig i hver av disse påstandene.

Resultatene indikerer også at mange av barna og ungdommene i institusjon opplever at de voksne hjelper dem og ønsker at de skal ha det bra, men at de ikke har nok tid til dem. 75 prosent var litt eller helt enig i at de voksne hjelper dem når de trenger det, mens henholdsvis 68 og 65 prosent var litt eller helt enig i at de får hjelp til å snakke med sin saksbehandler og til å ha et

bedre forhold til familien sin. 28 prosent var litt eller helt uenige i at de voksne hjelper dem så de skal ha et bedre forhold til familien sin. 66 prosent bekreftet at de voksne oppmuntret dem til å gå på skolen mens 25 prosent avkreftet dette, og 77 prosent bekreftet at de voksne hjelper dem så de får bli med på aktiviteter i fritiden. Videre oppga 77 prosent at de var litt eller helt enig i at de voksne er interessert i hvordan de har det, men hele 40 prosent er litt eller helt uenig i at de voksne har nok tid til dem.

Undersøkelsens resultater tyder på at det er betydelige variasjoner i institusjonenes systemer for å gi informasjon til barna og ungdommene, og for å skape arenaer hvor de kan medvirke i egen hverdag og egen sak. Dette fremkommer både i hvordan barna og ungdommene har svart på spørsmålene, og fra åpne kommentarer. 84 prosent helt eller litt enig i at de har en fast kontaktperson der de bor. Samtidig er 29 prosent litt eller helt uenig i at de har faste møter hvor de kan snakke med de voksne, 36 prosent er litt eller helt uenig i at de voksne forteller dem om hva som skal skje fremover, og 33 prosent er litt eller helt uenige i at de har blitt fortalt hva som er deres rettigheter på stedet der de bor.

Når det gjelder spørsmålene direkte knyttet til medvirkning, var 30 prosent eller flere litt eller helt uenig i at de får være med å bestemme viktige ting som handler om dem, over hverdagen sin, og hva de skal få hjelp til. 66 prosent var litt eller helt uenige i at de får være med på å bestemme hvilke regler som skal gjelde på stedet der de bor.

I de åpne kommentarene var det flere som understreket at de ønsket mer informasjon, at det var viktig for dem å vite hva som skal skje med dem fremover, og at de ønsket å bli tatt mer på alvor uansett situasjon.

Resultatene antyder at mange barn og unge i institusjon er lite tilfreds med tilbudet de får fra det kommunale barnevernet. Det var 88 prosent som var helt eller litt enig i at de visste hvem saksbehandleren deres var, men 46 prosent avkreftet at det var lett å komme i kontakt med vedkommende. 44 prosent var litt eller helt uenige i at saksbehandleren gjorde en god jobb for dem, og like mange som mente de ikke fikk være med å skrive tiltaks- eller omsorgsplanen sin. 53 prosent var litt eller helt uenige i at de fikk vite hva som står i rapporter som skrives om dem.

Blant barn og unge som bor i institusjon er det bare 58 prosent som går på skole hver dag, og 24 prosent oppga at de ikke går på skole i det hele tatt. Blant de som går på skole er 82 prosent helt eller litt enige i at skolen er viktig for dem, og 77 bekrefter at de trives.

3.1.3 Lav svarprosent blant ungdom i MST

MST er et foreldrestøttende tiltak for foreldre til ungdom med alvorlige atferdsvansker. Bakgrunnen for at ungdommer i MST er inkludert i brukerundersøkelsen har vært å fremskaffe mer kunnskap om hvordan ungdommene opplever MST-tiltaket. Det er kun et lite antall ungdom i MST som har besvart undersøkelsen, tilsvarende 12 prosent av de belagte plassene i MST i tidsrommet undersøkelsen var åpen. Undersøkelsen er på samme måte som for de andre tiltakene distribuert og purret på via leder for MST-teamene i hver region, og Rambøll kjenner ikke årsaken til at ikke flere av disse ungdommene har valgt å besvare undersøkelsen. Resultatene egner seg kun til å gi noen indikasjoner på hvordan noen av ungdommene i MST opplever tilbudet de får, og sier i hovedsak lite om hvordan MST oppleves for ungdommene som får tiltaket.

75 prosent eller flere av de som svarte sa seg enige i at de har det bra hjemme, at de føler seg trygge der, og at de stoler på foreldrene sine. På spørsmål om foreldrene stolte på dem så imidlertid resultatene annerledes ut; 37 prosent var helt uenige i at foreldrene stolte på dem. Det var også noen få ungdommer som var helt uenige i at de hadde det bra, og en ungdom følte seg ikke trygg.

Videre ga mange av ungdommene som har besvart undersøkelsen inntrykk av at de kommuniserer godt med foreldrene sine. Halvparten er helt eller litt enig i at det er lett å snakke med foreldrene sine, mens 72 prosent eller flere er helt eller litt enige i at foreldrene snakker på en måte som de skjønner. 82 prosent av disse ungdommene var helt eller litt enige i at foreldrene var interesserte i hvordan de hadde det, men 34 prosent avkreftet at foreldrene har nok tid til dem.

29 prosent var litt eller helt uenige i at de får være med på å bestemme hva de skal få hjelp til, og 32 prosent avkreftet at de får være med å bestemme viktige ting som handler om dem. 40 prosent var litt eller helt uenige i at de fikk være med å bestemme over hverdagen sin.

Resultatene indikerer at mange av de som har svart vet lite om hvorfor de er i MST og hvem som er deres saksbehandler. Dette må sies å være interessant til tross for den lave svarprosenten. Selv om bare 6 prosent er litt eller helt uenige i at de vet hvorfor de er i MST, var det 10 prosent som oppga "vet ikke". 24 prosent var litt eller helt uenige i at de visste hvem saksbehandleren deres var, og like mange oppga "vet ikke". 38 prosent var litt eller helt uenige i at de fikk være med å skrive tiltaks- eller omsorgsplan eller fikk vite hva som står i rapporter som skrives om dem, mens henholdsvis 32 og 30 prosent oppga "vet ikke" på disse påstandene. Det kan stilles spørsmålstegn ved hvordan disse ungdommene skal få henvendt seg til saksbehandler om de har behov for det, hvis de ikke vet hvem dette er.

73 prosent av ungdommene i MST går på skole hver dag, og 77 prosent av disse igjen mener skolen er viktig for dem og oppgir at de trives der. 60 prosent er helt eller litt enige i at de gjør det bra på skolen. 5 prosent oppga at de ikke går på skolen, mens 5 prosent oppga "vet ikke".

3.1.4 Utfordringer når det gjelder medvirkning

Å legge til rette for at barn og unge i barnevernet har reell medvirkning og medbestemmelse har vært identifisert som en utfordring i flere studier. Resultatene i brukerundersøkelsen antyder at mange barn og unge i liten grad opplever at de deltar i å skrive tiltaks- eller omsorgsplanen sin, eller vet hva som står i rapporter som skrives om dem. Blant barn og unge som bor i institusjon er det særlige utfordringer, og dette handler både om tilgang til informasjon, om arenaer for medvirkning, og opplevelsen av å være med å bestemme viktige ting om seg selv og hva de skal få hjelp til. Flere kommenterte at det er viktig for dem å bli hørt og tatt på alvor, at det blir tatt hensyn til deres meninger, at de får være med å planlegge og å bestemme fremtiden sin, og at de opplever at dette skjer i for liten grad. Resultatene antyder at både kommunal og statlig barnevernsmyndighet har forbedringspotensial til å øke barn og unges medvirkning og medbestemmelse når de er i et statlig barnevernstiltak.

3.1.5 Lav tilfredshet med tilbudet målgruppen mottar fra kommunalt barnevern

Resultatene indikerer at mange i målgruppen i liten grad er tilfredse med det tilbudet de får fra det kommunale barnevernet mens de er plassert i et statlig tiltak eller er i MST. Barna og ungdommene etterlyser gjennomgående mer tilgjengelige saksbehandlere. Dette ble også kommentert av barn og unge i institusjoner og statlige fosterhjem i det åpne kommentarfeltet, og flere ga uttrykk for at mer tilgjengelige saksbehandlere er et område som barnevernet kan bli bedre på. Det er også verdt å merke seg at mange er uenige i at de får være med å skrive sin egen tiltaks- eller omsorgsplan.

3.1.6 Oppsummering

Brukerundersøkelsen bidrar til økt kunnskap om hvordan noen barn og unge som er i statlige barnevernstiltak opplever tilbudet de får, hva de er mer tilfredse med og hva de er mindre tilfredse med. Resultatene gir ikke grunnlag for å trekke entydige konklusjoner, og Rambøll ser derfor heller ikke grunnlag for å komme med konkrete anbefalinger. Imidlertid gir resultatene in-

dikasjoner på hva som ikke fungerer godt, og som det bør settes inn tiltak for å bedre. Et av disse områdene er at ikke alle barn og unge i målgruppen får dekket elementære behov som trygghet og det å ha et tillitsforhold til nære voksne, enten det er ansatte i institusjoner eller fosterforeldre. Det er både urovekkende og alvorlig. Faktoranalysen som er gjort av undersøkelsens resultater indikerer at forhold som handler om trygghet og omsorg er svært viktig for om de har det bra der de bor, og at å forbedre disse forholdene vil kunne øke barn og unges tilfredshet med tilbudet de får. I tillegg indikerer resultatene at det kommunale barnevernet i liten grad er synlig og tilgjengelig for barn og unge som er under omsorg i det statlige barnevernet, og at tilsynsførerordningen for barn i fosterhjem ikke fungerer som den skal. Dette er resultater som bør følges opp.

Rambøll vurderer at data i liten grad gir grunn til å trekke konklusjoner om forskjeller mellom regioner eller institusjonenes ulike eierformer, foruten at det er utfordringer i alle regioner og alle typer institusjoner. Det finnes for eksempel barn og unge i både statlige, ideelle og andre private institusjoner som er helt uenige i at de har det bra, og at de er trygge. Det er også slik at det er barn og ungdom i alle de tre typer institusjonene som er uenige i at de har en kontaktperson, at de voksne forteller dem om hva som skal skje fremover, og at de får være med å bestemme viktige ting som handler om dem. Resultatene tyder på at mer bør gjøres for å sikre kvalitet i tilbudet, og rapporten *Kvalitet i barneverninstitusjoner*, som nylig ble lagt frem av en arbeidsgruppe i Bufdir, er svært aktuell i så måte.¹⁷

¹⁷ Bufdir (2010). *Kvalitet i barneverninstitusjoner*. Tilgjengelig på <http://www.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/Barnevern/Kvalitet%20i%20barneverninstitusjoner.pdf> (Lese-dato: 28.februar 2010)

4. BAKGRUNN

Barn og unge som plasseres i et statlig barnevernstiltak eller som er i MST, mottar tilbud både fra kommunalt og statlig barnevern. Det er ulike årsaker til at barn og unge kan ha behov for et tiltak i det statlige tiltaksapparatet, og de blir plassert etter ulike paragrafer i Barnevernloven. Formålet med dette kapittelet er å gi leseren en kort innføring i ansvarsområdet til den statlige og den kommunale barnevernsmyndighet, til de tre tiltakstypene som undersøkelsen omfatter, og til hvilke rettigheter barn og unge som plasseres utenfor hjemmet har, for å bedre forstå det systemet som barna og ungdommene evaluerer i undersøkelsen.

4.1 Den statlige barnevernsmyndighet - Bufetat

Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) ble opprettet 1.juli 2004 på bakgrunn av Barnevern-reformen. Bufetat overtok ansvaret for andrelinjetjenesten og arbeider innenfor feltene statlig barnevern, familievern og adopsjon. Bufetat består av en sentral enhet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), og fem regionale enheter (nord-, midt-, vest-, øst- og sør- Norge). De fem regionene i Bufetat består av en sentral regionledelse med underliggende enheter. Disse er fagteam, statlige fosterhjemstjenester, barnevernsinstitusjoner, familiebaserte tiltak og familievernkontor. Bufetats viktigste målsetninger skisseres i rundskriv Q-19/2003 for statlig forvaltning av andrelinjetjenesten:

- å sikre en bedre faglig og økonomisk styring av barnevernet
- å sikre et likeverdig tilbud i hele landet til barn og unge som trenger barneverntjenester
- å utvikle et bedre samarbeid og bedre tjenester til kommunene
- å sikre en god kvalitet i alle ledd innen barnevernet
- å bidra aktivt til at det skjer en faglig videreutvikling av tjenestetilbudet i barnevernet
- å bidra til bedre samarbeid med tilgrensede tjenester

Det fremgår av barnevernlovens § 2-3a at bestemmelsene om statlig regional barnevernsmyndighet ikke gjelder for Oslo kommune, som selv skal ivareta disse oppgavene.

4.2 Den kommunale barnevernsmyndighet

Det er den kommunale barneverntjenesten som plikter å gjøre undersøkelser dersom det er rimelig grunn til å tro at det er behov for å iverksette tiltak, samt å iverksette tiltak dersom det er grunnlag for det. Det skilles mellom hjelpetiltak som gis mens barnet bor i hjemmet, midlertidig plassering utenfor hjemmet i akutsituasjoner, og omsorgsovertakelse i alvorlige tilfeller av omsorgssvikt eller overgrep der hjelpetiltak og andre tiltak ikke er tilfredsstillende. De aller fleste barn og familier som får hjelp fra barnevernet mottar hjelpetiltak.¹⁸

Ved iverksettelse av et hjelpetiltak skal det utarbeides en tiltaksplan, som tydeliggjør barnets særlige behov og hvordan disse skal imøtekommes.¹⁹

4.2.1 Plassering utenfor hjemmet

Plassering utenfor hjemmet kan skje ved at foreldre samtykker til det, og foreldrene beholder da omsorgsansvaret for barnet. Kravet om å utarbeide en tiltaksplan gjelder like fullt, men planen skal da inneholde flere av de elementene som kjennetegner en omsorgsplan (se under). I 2009 var 34 prosent av plasseringene utenfor hjemmet frivillige.²⁰

¹⁸ SSB 2010. "Barn og unge i barnevernet".

¹⁹ Barne- og Likestillingsdepartementet 2006. "Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten – en vei- leder."

²⁰ SSB 2010 "Barnevernsinstitusjoner 2009".

Barnevernlovens § 4-12 gir Barneverntjenesten adgang til å fatte vedtak om omsorgsovertakelse under spesifikke forutsetninger, for eksempel alvorlig omsorgssvikt eller mishandling. Det er Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker som fatter vedtaket på bakgrunn av Barneverntjenestens saksframlegg og forslag til vedtak. Dersom Fylkesnemnda fatter vedtak om omsorgsovertakelse skal det utarbeides en omsorgsplan som formidler Barneverntjenestens plan for fremtiden til barnet når det gjelder bosted og relasjon til og kontakt med sin familie.²¹ Særlige behov skal også tydeliggjøres.

Dersom barnet har vist alvorlige atferdsvansker, eksempelvis ved alvorlig eller gjentatt kriminalitet, vedvarende misbruk av rusmidler eller på andre måter, kan det fattes vedtak om plassering utenfor hjemmet etter Barnevernslovens § 4-24. Dette innebærer at barnet uten eget eller foresattes samtykke kan plasseres i institusjon for observasjon, undersøkelse eller korttidsbehandling, i første omgang i inntil fire uker. Ved behov for langvarig behandling kan nytt vedtak om plassering i inntil tolv måneder uten samtykke fattes. § 4-26 omhandler tilfeller der barnet samtykker til plassering i institusjoner som omfattes av § 4-24. Samtykket skal i så fall være skriftlig, og barnet skal gjøres kjent med eventuelle vilkår. I saker der § 4-24 kommer til anvendelse, skal Barneverntjenesten sørge for at det utarbeides et utkast til tiltaksplan og en identifisert institusjonsplass for barnet før fylkesnemnda behandler saken. Planen skal så langt det er mulig foreligge før plasseringen iverksettes, *og utarbeidelse og eventuelle endringer i planen skal så langt det er mulig skje i samarbeid med barnet (§4-28).*

4.2.2 Lovens krav til medvirkning

Rett til informasjon om egen sak og til medvirkning er et sentralt tema i barnevernet, og er lovfestet for sentrale sider av saksbehandlingen. I § 6-3 første del slås det fast at "Et barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas avgjørelse i sak som berører ham eller henne. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet." I Forskrift om fosterhjem er barnets rett til å informeres og til å gis anledning til å uttale seg før valg av fosterhjem nedfelt i § 4. Dette gjelder for barn som er fylt 7 år og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, og barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet.

Videre heter det i Barnevernsloven § 6-3 at barn som er fylt 15 år skal kunne opptre som part i en sak dersom barnet forstår hva saken gjelder, og dersom saken gjelder atferdsvansker skal barnet alltid regnes som part (§6-3).

Også når det gjøres vedtak om tvang etter § 4-24, skal barnet så langt det er mulig delta i utarbeidelsen av tiltaksplaner.

4.3 Det statlige tiltaksapparatet

Dersom et barn plasseres utenfor hjemmet, enten som et hjelpetiltak, som et kortvarig akuttiltak eller ved omsorgsovertakelse, er plasseringsalternativene fosterhjem, institusjon, opplærings- eller behandlingstilbud, og omsorgssenter for mindreårige (§4-14). Det vil si at den daglige omsorgen utøves av fosterforeldre eller leder og ansatte ved en institusjon/ omsorgssenter.

Denne brukerundersøkelsen omfattet samtlige barn som bor i institusjoner og statlige fosterhjem som inngår i det *statlige* tiltaksapparatet, samt barn som får tilbud om Multisystemisk terapi (MST). MST er et hjelpetiltak i hjemmet, og er et familie- og nærmiljøbasert behandlingstilbud drevet av Bufetat gjennom det regionale statlige barnevernet. De statlige barneverntiltakene er

²¹ Barne- og Likestillingsdepartementet 2006. "Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten – en veileder."

tiltenkt de barna som har særlig behov for oppfølging. Undersøkelsen gikk således *ikke* til barn som bor i kommunale fosterhjem eller i omsorgssenter for mindreårige asylsøkere.

I det følgende redegjøres det for innhold og særlige bestemmelser for de tiltak som inngikk i brukerundersøkelsen, nærmere bestemt institusjoner, statlige fosterhjem og MST-tilbudet.

4.3.1 Barneverninstitusjoner

Det finnes ulike typer barneverninstitusjoner, både hva gjelder målgruppe, formål og størrelse. På Bufetats hjemmesider skilles det mellom akutt- og utredningsinstitusjoner, og institusjoner for ungdom.²² Institusjonene kan være utformet for kortere eller lengre opphold, og noen er utformet særskilt for barn med spesifikke problemer så som alvorlige atferds- eller rusproblemer. Barneverninstitusjonene kan ha fra 3-4 og opptil 30 plasser, og de største er gjerne inndelt i flere avdelinger.²³

Det er statlig regional barnevernmyndighet som har ansvaret for etablering og drift av institusjoner, og for å godkjenne private og kommunale institusjoner (§5-1 og 5-8). Det er Bufdir som anskaffer private barnevernplasser, og anskaffelsene er sentralisert til direktoratet og gjennomføres som konkurranse med forhandlinger. Både Barnevernloven og tilhørende forskrifter nedfeller en rekke rettigheter for barn som bor i institusjoner, og disse er særlig eksplisitte når det gjelder personlig integritet, selvråderett, bevegelsesfrihet, innflytelse på egen hverdag, og frihet fra fysisk og psykisk tvang. I lovens §5-9 heter det eksempelvis at

Institusjoner skal drives slik at barna selv kan bestemme i personlige spørsmål og ha det samvær med andre som de ønsker, så langt dette er forenlig med barnets alder og modenhet, med formålet med oppholdet, og med institusjonens ansvar for driften, herunder ansvar for trygghet og trivsel.

Barna skal ha rett til å bevege seg både i og utenfor institusjonens område, med de begrensninger som fastsettes av hensyn til behovet for trygghet og trivsel. (...)

I forskrifter til loven er det gitt konkrete krav til institusjonenes fysiske utforming, inkludert at barn og ungdom skal gis tilbud om enkeltrom. Videre er det nedfelt at barna skal kunne delta og ha innflytelse i saker som gjelder daglige rutiner, gjøremål, felles fritidsaktiviteter og liknende, og at institusjonene i sin internkontroll skal gjøre bruk av barnas og foreldrenes erfaringer til å forbedre institusjonen.²⁴

I Forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon § 2 heter det at det ikke kan "fastsettes eller praktiseres husordensregler, rutiner eller lignende som innskrenker disse rettighetene [rettighetene beboerne har etter forskriften]". Videre er det eksplisitte forbud mot bruk av fysisk refs, innelåsing og kontroll med barnas korrespondanse i Barnevernsloven § 5-9, og dette utdypes i Forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon. Rettigheter som utdypes i forskriften gjelder

- ivaretagelse av personlig integritet (§5)
- rett til å bestemme i personlige spørsmål (§5)
- ha det samvær med andre som han eller hun ønsker²⁵ (§5)
- bevegelsesfrihet (§6)
- besøk i institusjonen (§ 7)

²² <http://www.bufetat.no/barnevern/institusjoner/> (Lesedato: 20.12.2010)

²³ Slettebø, T., I. Oterholm og A.Stavrum 2010:33.

²⁴ Forskrift om krav til kvalitet og internkontroll i barneverninstitusjoner (§ 3 og 9 nevnt eksplisitt).

²⁵ Forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon, § 5

- frihet fra kontroll av korrespondanse, fritt kunne benytte telefon (eventuelt innenfor fastsatte tider) (§8 og 9)
- medisinsk tilsyn og behandling (§10)
- forsvarlig oppbevaring av økonomiske midler, private eiendeler m.m.
- innsyn i opplysninger om seg selv

Dessuten plikter institusjonen å

- legge forholdene til rette for at den enkelte beboer får delta i utformingen av institusjonens daglige liv og andre forhold som berører den enkelte (§5)
- legge forholdene til rette for at den enkelte beboer skal ha anledning til å dyrke sine personlige interesser og fritidsaktiviteter (§5)
- vise respekt for og ta hensyn til den enkelte beboers og foreldres livssyn og kulturelle bakgrunn (§5)
- respektere den enkeltes rett til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet²⁶ (§5)
- arbeide for å fremme kontakten mellom beboeren og familie/pårørende, dersom slikt samvær ikke er regulert eller avskåret i fylkesnemndas eller barneverntjenestens vedtak (§7)

Det fastslås også at tvangsmedisinering, fysisk refsing, isolasjon, mekaniske tvangsmidler eller annen bruk av fysisk tvang eller makt ikke er tillatt.

4.3.2 Plasseringer etter § 4-24 og 4-26 (tvangsparagrafene)

Bestemmelsene over gjelder også for barn plassert etter tvangsparagrafene § 4-24 og 4-26, men med noen særregler som fremgår av forskriftens kapittel 4. Dette gjelder i hovedsak at institusjonen kan

- nekte beboeren besøk for en kort periode dersom nødvendig med hensyn til behandlingsopplegget. Dette gjelder kun dersom det er rimelig overfor beboeren i det enkelte tilfelle, og det gjelder ikke besøk av advokat, barneverntjeneste, tilsynsmyndighet, prest, annen sjelesørger eller lignende
- nekte beboeren telefonbruk for en kort periode dersom nødvendig av hensyn til behandlingsopplegget. Samme begrensninger gjelder som i punktet over
- begrenset adgang til å forlate institusjonsområdet ut i fra formålet med plasseringen
- urinprøver kan kreves dersom det følger av fylkesnemndas vedtak

4.3.3 Statlige fosterhjem

Fosterhjem er private hjem som tar i mot barn til oppfostring som et hjelpetiltak eller i forbindelse med omsorgsovertakelse (Barnevernloven § 4-22). Denne undersøkelsen gikk kun til barn i statlige fosterhjem, som er fosterhjem som har særskilt kompetanse på å ivareta barn med behov for oppfostring og særlig oppfølging, eller særskilt kompetanse på å ivareta barn med behov for særlig oppfølging fordi de blir akutt plassert eller korttidsplassert. En forelder i hjemmet skal ikke ha annet inntektsgivende arbeid ved siden av oppgaven som fosterhjem, med mindre det er avtalt særskilt. Det er Bufetat gjennom de regionale barnevernsmyndighetene som rekrutterer og er oppdragsgiver for de statlige fosterhjemmene, og Bufetat inngår kontrakter med fosterhjemmene på fem års varighet.²⁷ Bufetat gir også oppfølging og faglig veiledning, samt arbeidsgodtgjøring, til disse fosterhjemmene. Det skilles mellom beredskapshjem og familiehjem.²⁸

²⁶ Ibid. (Forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon, § 5)

²⁷ Basert på opplysninger gitt av Bufdir

²⁸ Informasjonen er tilgjengelig på Fosterhjemstjenestenes hjemmesider, www.fosterhjem.no (Lesedato: 20.12.2010)

Beredskapshjem er et fosterhjem som er godt egnet til å ta imot barn eller unge som på kort varsel har behov for en midlertidig omsorgsbasis i påvente av at omsorgssituasjonen avklares. Oppdragsavtalen med Bufetat forutsetter at fosterforeldrene setter av full tid til barnet eller ungdommen under plasseringen.

Familiehjem er et forsterket fosterhjem som tar imot barn og unge til oppfostring og særlig oppfølging, og som har behov for mer oppfølging enn de vil kunne få i et ordinært fosterhjem. I et familiehjem skal en av fosterforeldrene være hjemme på heltid, med mindre annet er særskilt avtalt. Fosterforeldrene skal samarbeide med ulike instanser alt etter barnets behov, så som skole, nettverk, barnevern, ulike behandlingsinstanser, barnets biologiske familie m.fl.

I Forskrift om fosterhjem (2003) heter det at "fosterforeldre må ha særlig evne, tid og overskudd til å gi barn et trygt og godt hjem. Fosterforeldre må ha en stabil livssituasjon, alminnelig god helse og gode samarbeidsevner. De må også ha økonomi, bolig og sosialt nettverk som gir barn mulighet til livsutfoldelse." De må også ha god vandel og legge frem tilfredsstillende politiattest.

Barneverntjenesten i kommunen som har omsorg for barnet har ansvar for å følge opp og føre kontroll med barnets situasjon i fosterhjemmet, i henhold til tiltaksplan eller plan for omsorgssituasjonen. Bufetat skal gi individuell veiledning og opplæring etter behov. Saksbehandler i kommunal barneverntjeneste skal besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig og minimum fire ganger i året. Dersom barneverntjenesten vurderer forholdene i fosterhjemmet som gode kan barneverntjenesten vedta at antall besøk skal reduseres til minimum 2 ganger i året for barn som har vært plassert i fosterhjem i mer enn 2 år.

(Forskrift om fosterhjem, § 7).

Den kommunale barnevernstjenesten har også ansvar for å oppnevne en tilsynsfører for det enkelte barn når fosterhjemmet godkjennes. Formålet er å kontrollere at barnet får tilfredsstillende omsorg i fosterhjemmet, og at forutsetninger lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp. I forskrift om fosterhjem heter det om tilsynsføreren i § 8 at "Det skal legges vekt på å finne frem til en person som barnet har, eller kan få nødvendig tillit til og som har særlige forutsetninger for å kunne utføre tilsynsoppgaven i forhold til det aktuelle barnet. Det skal videre legges vekt på å finne frem til en person som kan utføre tilsynsoppgaven over tid og som har en uavhengig rolle i forhold til barneverntjenesten og fosterforeldrene." Barnets rett til informasjon og orientering om tilsynsfører er eksplisitt av forskriften, og gjelder fra fylte 7 år eller tidligere. Retten omhandler informasjon om og anledning til å uttale seg om valg av tilsynsfører, orientering om hvem tilsynsføreren er, og at barnet når som helst kan ta opp med tilsynsfører problemer i forhold til barneverntjeneste eller fosterforeldre (§ 8). Tilsynsføreren skal gjøre tilsyn så ofte som nødvendig, og minimum 4 ganger i året. Dersom barneverntjenesten vurderer forholdene i fosterhjemmet som gode, og barnet samtykker, kan barneverntjenesten vedta at tilsynet skal reduseres til minimum 2 ganger i året for barn som er fylt 15 år og som har vært plassert i fosterhjemmet i mer enn 2 år.

4.3.4 Multisystemisk terapi (MST)²⁹

MST er en familie- og nærmiljøbasert behandling for ungdom i alderen 12-18 år som har alvorlige atferdsproblemer som rus, kriminalitet og skulking, og disse ungdommene har gjerne en voldelig

²⁹ Informasjon om MST er hentet fra Slettebø, Oterholm og Stavrum 2010:38f og Atferdssenterets hjemmesider: <http://www.atferdssenteret.no/multisystemisk-terapi-mst/category150.html> (Lesedato: 20.12.2010)

og aggressiv atferd. Målet er å redusere antall lovbrudd begått av ungdom, samt andre former for antisosial atferd som rusmisbruk, og å redusere behovet for plassering utenfor hjemmet. MST er et foreldrestøttende hjelpetiltak som tilbys ungdom og foreldre i hjemmet deres, og omsorgsplikten ligger hos foreldrene og ikke Barneverntjenesten. I og med at MST er et foreldrestøttende tiltak kan det argumenteres for at det er foreldrene som er de viktigste brukerne, selv om behandlingen skal komme barn og unge til gode.

Som for andre hjelpetiltak, skal Barneverntjenesten utarbeide og regelmessig evaluere en tidsavgrenset tiltaksplan. Videre skal de følge med på hvordan det går med barn og foreldre, og vurdere hvorvidt hjelpen er tilstrekkelig, om flere tiltak bør settes inn, eller om det er grunnlag for omsorgsovertakelse (§ 4-5).

I følge informasjon som ligger på Atferdssenterets hjemmesider, skal behandlingstilbudet skreddersys til den enkelte familie, og terapeuten møter familien hver uke i hjemmet på et tidspunkt som passer for familien. Foreldre, ungdommen og terapeuten skal hver uke sette mål for arbeidet, og lage en praktisk plan for hvordan målene skal nås. Målene skal være konkrete slik at familie og terapeut lett kan se om de nås. Arbeidet er intensivt og i visse perioder dreier det seg om flere hjemmebesøk i uka samt møter med skole og støttepersoner i nærmiljøet. Foreldrene har mulighet til å ta kontakt med terapeuten hvis de har behov for det, 24 timer i døgnet, syv dager i uka. Behandlingen varer vanligvis fra tre til fem måneder, men avsluttes tidligere hvis ungdommen har nådd målene som ble satt for arbeidet.

Målet for behandlingen er at ungdommen skal fungere godt uten atferdsproblemer. For å oppnå dette, jobbes det med å

- styrke familiens samhold og omsorg for hverandre
- styrke foreldrenes oppdragelsespraksis
- gjenopprette kontakt med positive venner og øke ungdommens deltakelse i positive fritidsaktiviteter
- hindre kontakt med negative miljøer, ettersom vi vet at atferdsproblemer "smitter"
- bedre ungdommens prestasjoner i skolen eller arbeidslivet
- styrke kontakten mellom familien og omgivelsene, dvs. det sosiale nettverket, skolen, fritidsaktiviteter og det offentlige tjenestetilbud
- sette familien i stand til å løse framtidige problemer

Det finnes 22 MST-team tilknyttet de statlige regionale barnevernsmyndighetene.³⁰ De kommunale barnevernstjenestene kan søke om MST-tiltak for barn i deres kommune gjennom fagteamene.

³⁰ Atferdssenteret 2010. "MST-team i Norge" Tilgjengelig på: <http://www.atferdssenteret.no/finn-naermestemst-team/category937.html> (Lesedato: 20.12.2010)

5. RESULTATER PER TILTAKSTYPE

I dette kapittelet fremstilles og drøftes undersøkelsens resultater fordelt på de tre tiltakstypene institusjon, statlige fosterhjem og MST-tiltak. Dette gir et inntrykk av hvordan noen barn og unge opplever tilbudet de får i disse tre tiltakstypene, og hvordan deres rettigheter ivaretas der de bor. I rapporteringen er resultatene for de tre tiltakstypene fremstilt i de samme figurene av plass-hensyn, og fordi det gir et oversiktsbilde over hvordan barn og unge i statlige barnevernstiltak oppfatter tilbudet de får. Resultatene gir økt kunnskap om hvordan noen barn og unge som er i de ulike tiltakstypene opplever tilbudet de får, og hva de er mer og mindre tilfredse med.

En skal derimot være varsom med å trekke slutninger om at noen tiltakstyper lykkes bedre enn andre på basis av resultatene. Årsaken er at både målgruppen og tiltakene er svært ulike, og tiltakene tjener ulike formål. Det er barnets behov som ligger til grunn for valg av tiltak. Dette kan variere fra behov for hjelp med alvorlige atferdsvansker eller rus til behov for å bo utenfor det biologiske hjemmet for en kortere eller lengre periode. Rammebetingelsene for hvert tiltak er således svært ulike. En av disse rammebetingelsene er antall voksne og om de voksne er miljøarbeidere eller andre ansatte i en institusjon, fosterforeldre i et statlig fosterhjem, eller barnets biologiske foreldre som får bistand av en MST-terapeut. Antall barn og unge i tiltaket er en annen faktor som varierer, og måten barnet eller ungdommene bor på. Oppholdstid i fosterhjem er normalt mye lengre enn i institusjon, og det er også variasjoner i oppholdstid på institusjon avhengig av hvilke paragrafer det plasseres etter.³¹ Poenget her er at det er en rekke forhold som kan belyse og forklare variasjoner i resultatene, men som ikke fremkommer av resultatene.

Tabell 2 fremstiller hvordan besvarelsene fordelte seg på de tre tiltakstypene.

Tabell 2: Besvarelser fordelt på tiltakstype

Tiltakstype	Antall fullførte besvarelser	Svarprosent
Institusjon	468	42
Statlige fosterhjem	311	44
MST-tiltak	36	12
Totalt	815	38

Resultatene er rapportert i forhold til følgende temaer:

- Overordnet tilfredshet, trygghet og tillit
- Kommunikasjon med de voksne i tiltaket
- Systemer for kommunikasjon i institusjonene
- De voksnes tilgjengelighet og bistand
- Kontakt med kommunalt barnevern
- Skolegang og trivsel på skolen

For å forenkle rapporteringen og tydeliggjøre tendenser, har vi slått sammen de som har oppgitt at de er helt eller litt enige på den ene siden, og de som har oppgitt at de er litt eller helt uenige på den andre siden. Vi anser likevel at det er stor forskjell på om man velger å si at man er helt enig/uenig eller at man er litt enig/ uenig, og har kommentert det der det er store variasjoner. Barn og ungdom i statlige fosterhjem har gjennomgående brukt alternativet "helt enig" i større grad enn de andre barna og ungdommene, og indikerer at mange er svært tilfredse. Responden-

³¹ Oppholdstid i institusjon er diskutert i rapporten "Kvalitet i barneverninstitusjoner", utarbeidet av en arbeidsgruppe i Bufdir (2010).

tene har også kunne velge alternativet "vet ikke". For mange spørsmål er det få som har benyttet denne kategorien, og vi har valgt å kommentere det kun der minst 3 prosent av respondentene har oppgitt "vet ikke".

Resultatene blir grafisk fremstilt og fordelingene kort oppsummert, mens en oppsummering av resultatene og en drøfting av disse for hvert tema, kommer til sist i hvert underkapittel.

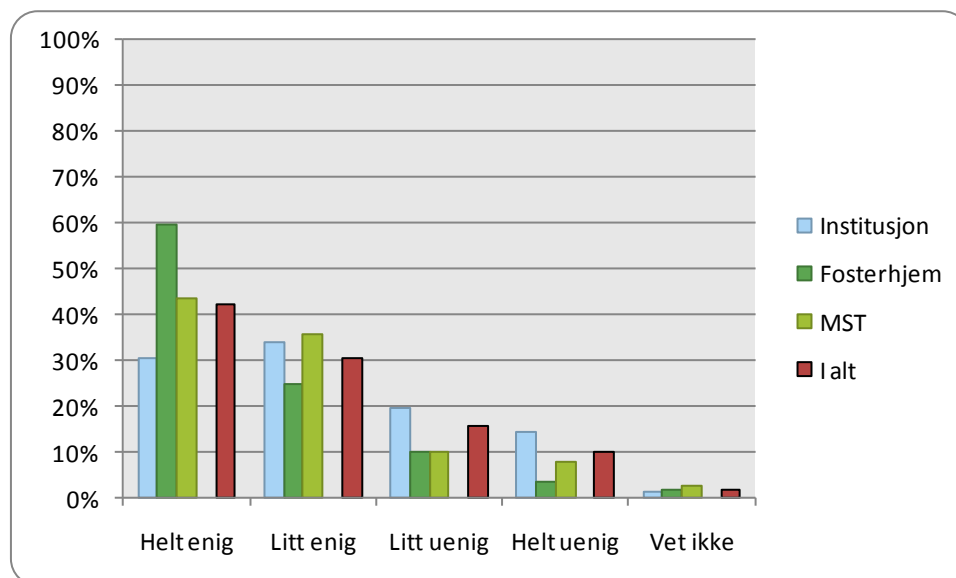
5.1 Overordnet tilfredshet, trygghet og tillit

I undersøkelsen ble barna bedt om å svare på noen generelle spørsmål om hvordan de har det der de bor nå, om de føler seg trygge der, og om tillit mellom dem selv og de voksne i tiltaket. Spørsmålene dekker helt elementære menneskelige behov, og må ses i sammenheng med Barnekonvensjonens artikkel 19 og 20. Artikkel 19 nedfeller barn og unges rett til beskyttelse mot fysisk og psykisk vold, skade, misbruk, vanskjøtsel og utnyttelse fra foreldre eller andre omsorgspersoner. Artikkel 20 er spesielt rettet mot barn som er fratatt sitt familiemiljø, og nedfeller at disse barna i særlig grad har rett til beskyttelse og bistand fra staten, eksempelvis ved plassering i fosterhjem eller egnet institusjon.

Resultatene fra undersøkelsen fremstilles i figur 5-1 til 5-4.

Hovedtendensene er at mange barn og unge som bor i statlige fosterhjem er enig i påstandene, men det finnes også barn og unge i statlige fosterhjem som er helt uenige i at de har det bra og er trygge. I institusjon var det over 70 barn og unge som er uenige i at de har det bra eller er trygge der. Det er få ungdommer i MST som har besvart undersøkelsen, men mange av de som har svart er enige i de fleste påstandene, med unntak av hvorvidt de voksne har tillit til dem.

Figur 5-1: Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå/ i MST (n=844)

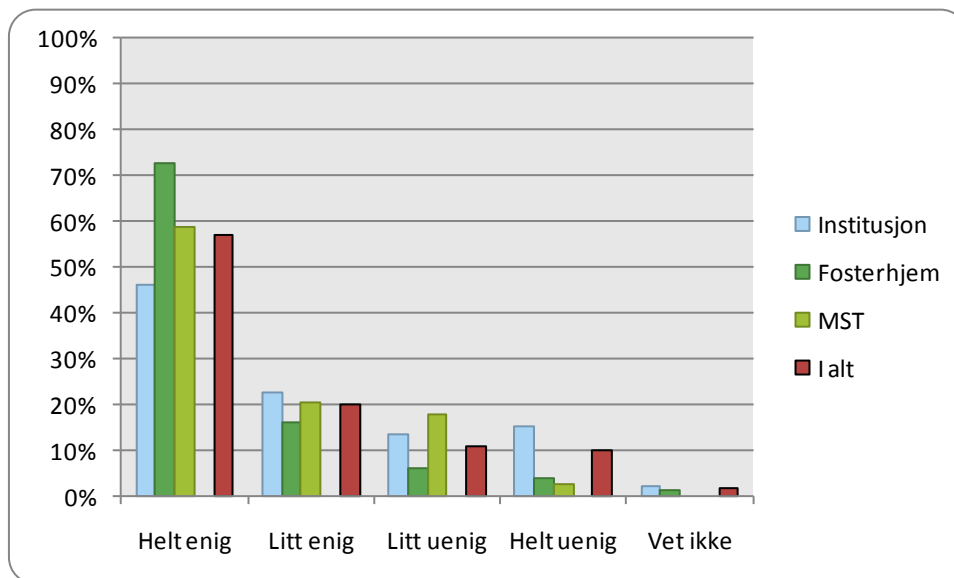

På påstanden "Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå/ i MST"

- Bekreftet 73 prosent **av alle barna** påstanden, mens 26 prosent avkreftet den.
- Blant respondentene som bor på **institusjon**, bekreftet 65 prosent påstanden mens 34 prosent avkreftet den.

- Blant respondentene som bor i **statlige fosterhjem** bekreftet 84 prosent påstanden mens 14 prosent avkreftet den.
- Blant respondentene som er i **MST-tiltak** bekreftet 80 prosent påstanden mens 18 prosent avkreftet den.

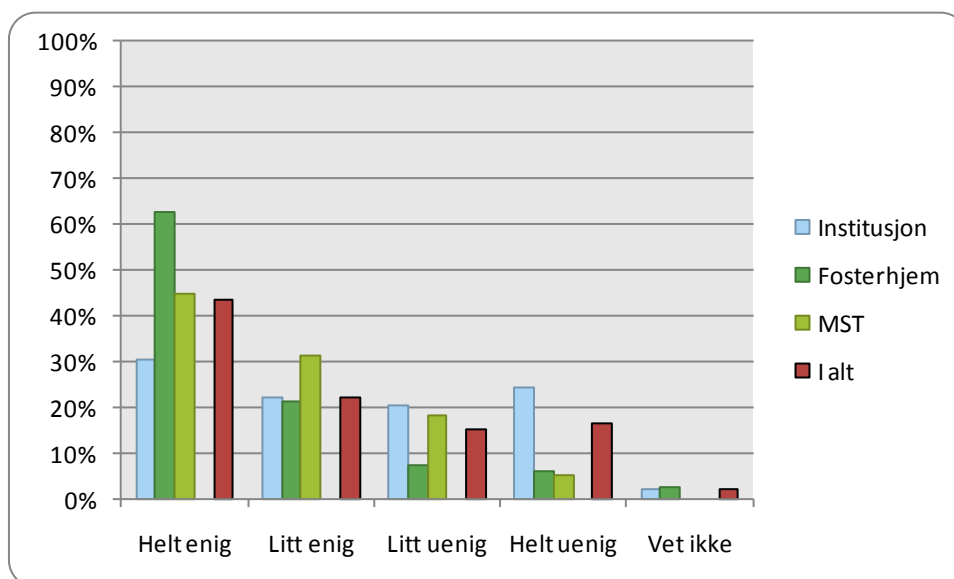
Figur 5-2: Jeg føler meg trygg her /hjemme (n=838)

På påstanden "Jeg føler meg trygg her/ hjemme"

- Bekreftet 77 prosent **av alle barna** påstanden, mens 21 prosent avkreftet den.
- Blant respondentene som bor på **institusjon** bekreftet 69 prosent påstanden mens 29 prosent besvarte det negativt.
- Blant respondentene som bor i **statlige fosterhjem** bekreftet 89 prosent påstanden mens 10 prosent avkreftet den.
- Blant respondentene som er i **MST-tiltak** bekreftet 80 prosent påstanden mens 21 prosent avkreftet den.

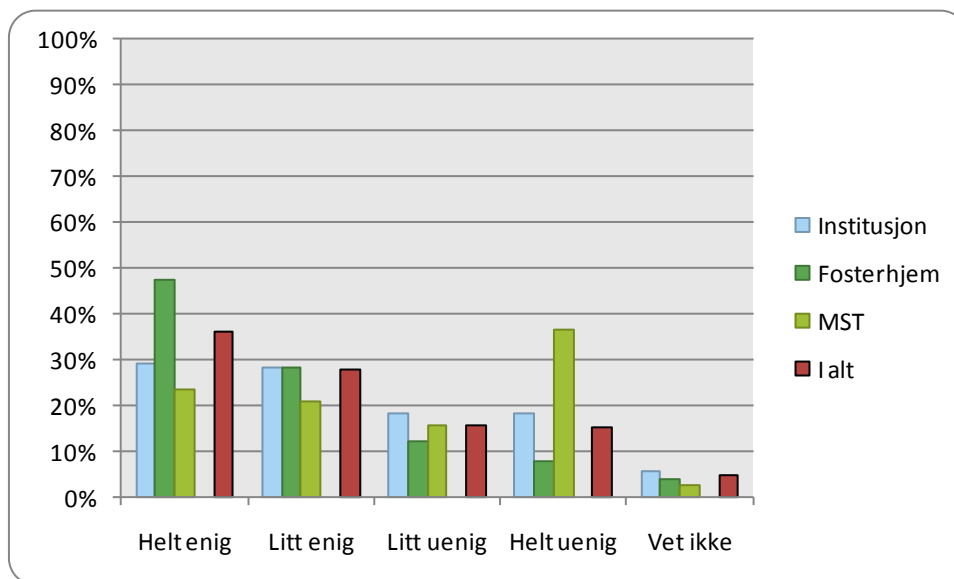
Figur 5-3: Jeg stoler på de voksne her/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine (n=830)

På påstanden "Jeg stoler på de voksne her"

- Bekreftet henholdsvis 44 og 22 prosent **av alle barna** at de var helt eller litt enig, mens henholdsvis 16 og 17 prosent oppga at de var litt eller helt uenig. Samlet betyr det at 66 prosent besvarte positivt, mens 32 prosent besvarte negativt.
- Bekreftet 53 prosent av **barna som bor på institusjon** at påstanden mens 45 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 84 prosent av **barna som bor i statlige fosterhjem** påstanden mens 14 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 76 prosent av **barn i MST-tiltak** påstanden mens 24 prosent avkreftet den.

Figur 5-4: Jeg føler at voksne her/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine stoler på meg (n=830)

På påstanden "Jeg føler at de voksne her stoler på meg"

- Bekreftet 64 prosent **av alle barna** påstanden mens 31 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 58 prosent **av barna som bor på institusjon** påstanden mens 37 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 76 prosent **av barna som bor i statlige fosterhjem** påstanden mens 20 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 45 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden mens 53 prosent avkreftet den.

Blant barn og unge som bor i **statlige fosterhjem** sier mer enn 80 prosent seg enige i samtlige påstander som handler om tilfredshet med tilbudet, trygghet og tillit til fosterforeldrene, og mange sier seg helt enig i påstandene. Henholdsvis 10 og 6 prosent var litt uenige i at de hadde det bra og følte seg trygge, mens henholdsvis 3 og 4 prosent, som tilsvarer 11 og 12 barn eller unge, var helt uenige. Resultatene indikerer at mange barn og unge har det bra og føler seg trygge i statlige fosterhjem, men det er viktig å understreke at det også finnes noen som ikke har det bra eller føler seg trygge der.

Blant barn og unge som bor i **institusjon** sa 65 prosent seg enig i at de alt i alt hadde det bra, og 69 prosent at de føler seg trygge der. Det var omtrent like mange som var helt og litt enig. Henholdsvis 20 og 14 prosent var litt uenige. Hele 14 og 15 prosent, det vil si over 70 barn og unge, var helt uenige i at de hadde det bra eller at de følte seg trygge i institusjonen. Mens 53 prosent eller flere var enige i at de stolte på de voksne og 58 prosent mente at de voksne stolte på dem, var 45 prosent litt eller helt uenig i at de stolte på de voksne.

I FAFO/NOVAs undersøkelse blant barn og ungdom plassert i langtidsinstitusjoner fra 2006 var det 20 prosent eller 85 stykker som sa at de liker seg svært dårlig, og 22 prosent som oppga at de ikke stolte på noen av de ansatte.³² Resultatene fra begge disse undersøkelsene må sies å være svært urovekkende, særlig med tanke på at det er de barna og ungdommene som har det vanskeligst som blir plassert i de statlige tiltakene. I det åpne kommentarfeltet i denne undersø-

³² Gautun, H. et.al. 2006:81-82.

kelsen kom det også frem kommentarer eksempler som illustrerte at ikke alle opplever å ha det bra der de bor, og dette gjaldt både barn og unge som bor i institusjoner og i fosterhjem.

Blant ungdom som er i MST-tiltak, er andelen som sa seg enig i de ulike påstandene rundt 75 prosent, med ett unntak: Hvorvidt de opplever at foreldrene stoler på dem. Mens 24 prosent er helt enige i at foreldrene stoler på dem, var 37 prosent helt uenige. 8 prosent (3 ungdommer) er helt uenige i at de har det bra i MST, mens 3 prosent (1 ungdom) er helt uenig i at han/hun føler seg trygg. Resultatene for ungdom i MST må på dette punktet sies å være gjennomgående positive for de som har svart. I kommentarene som ungdommene har skrevet i det åpne kommentarfeltet, er det noen som uttrykker irritasjon over regler som lages i hjemmet som en del av MST-programmet, mens andre uttrykker takknemlighet for å få hjelp med oppførsel og med å skape tillit mellom foreldre og barn.

5.2 Kommunikasjon med de voksne i tiltaket

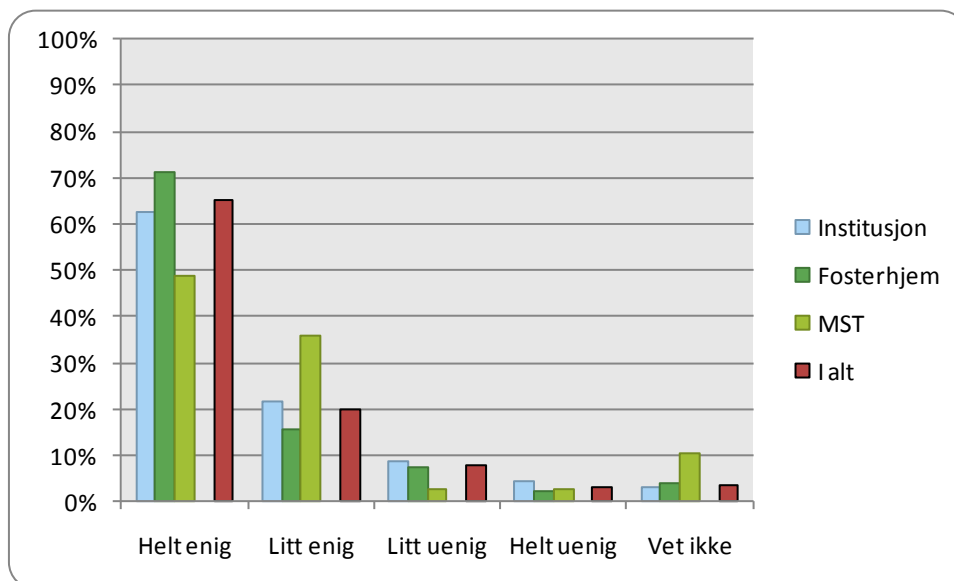
En rekke av spørsmålene i undersøkelsen er ment å belyse hvordan barna opplever kommunikasjonen med de voksne i tiltaket. For barn og unge i statlige fosterhjem er de voksne fosterforeldrene hvorav en får godtgjørelse for å være hjemme på fulltid for å ivareta omsorgsoppgavene, for barn og unge i institusjon er det miljøarbeidere eller andre ansatte ved institusjonen, og for ungdom i MST er det deres egne foreldre. Retten til å bli informert og for å gi uttrykk for egne meninger er en sentral rett i Barnekonvensjonen, og nedfelt flere steder både i Barnevernloven og i ulike forskrifter som omhandler opphold i statlige fosterhjem og i institusjon.

Noen av spørsmålene handler om kommunikasjon om det formelle rundt plasseringen, mens andre spørsmål handler om den daglige kommunikasjonen. Barn som bor i institusjon fikk flere spørsmål om kommunikasjon rundt de formelle sidene ved plasseringen enn de andre barna, slik som om de har en fast kontaktperson og faste møter med de voksne.

Resultatene fremstilles i figur 5.5 til 5.9.

Resultatene indikerer at mange fosterforeldre kommuniserer godt med barn og unge som bor hos dem. Dette stemmer i mindre grad for hvordan voksne kommuniserer med barn og unge som bor i institusjon, og det kan se ut til at mange institusjoner ikke jobber så systematisk for å sikre møtepunkter og at barna får viktig informasjon. Resultatene tyder også på at en del barn og unge ikke blir informert eller forstår den informasjonen de får om hvorfor de er plassert i det tiltaket de er, og det gjelder for barn og unge i alle typer tiltak.

Figur 5-5: Jeg vet hvorfor jeg er her/ i MST (n=839)

På påstanden "Jeg vet hvorfor jeg er her/ Jeg vet hvorfor jeg er i MST"

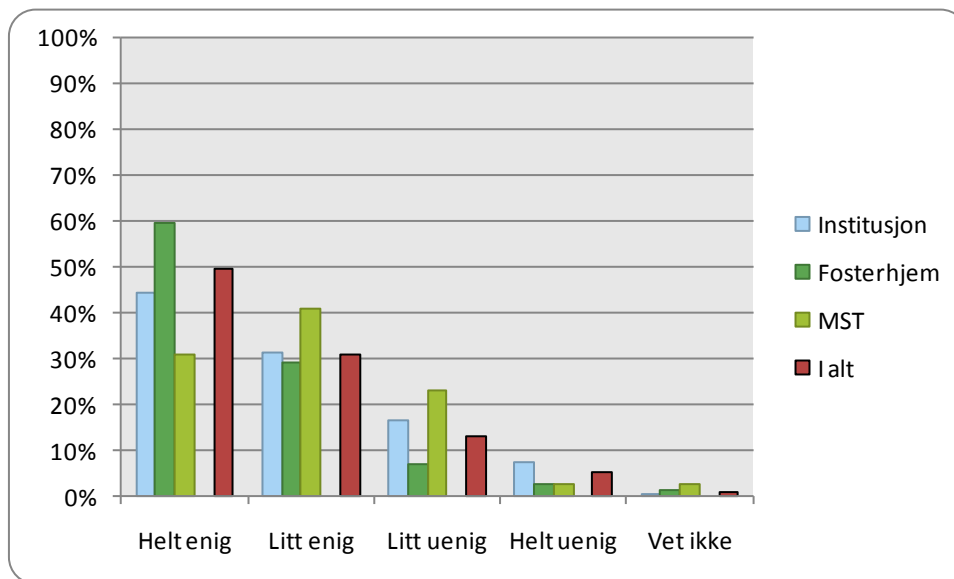
- Bekreftet 85 prosent **av alle barna** påstanden mens 11 prosent avkreftet den. 4 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 84 prosent **av barna i institusjon** påstanden mens 13 prosent avkreftet den. 3 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 87 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden mens 9 prosent avkreftet den. 4 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 85 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden mens 6 prosent avkreftet den. 10 prosent oppga "vet ikke".

11 prosent av barna og ungdommene oppga at de ikke vet sikkert hvorfor de bor i institusjon eller statlige fosterhjem, eller hvorfor de er i MST-tiltak. Flesteparten var litt uenig i påstanden, men 3 prosent eller 28 barn og unge var helt uenige i at de visste hvorfor de er der de er.

I aldersgruppen 9-12 år er det 6 prosent som oppgir hver av kategoriene "litt uenig", "helt uenig" og "vet ikke", mens i aldersgruppen 13-18 år er det 9 prosent som oppgir "litt uenig", 3 prosent som oppgir "helt uenig" og 3 prosent som oppgir "vet ikke". Det er altså en litt større andel blant de yngste barna som er usikre på hvorfor de er plassert der de er.

Variasjonene mellom tiltakstypene er små, men andelen er noen prosentpoeng høyere for barn i institusjon og i MST-tiltak enn for barn i statlige fosterhjem. Ser vi på antallet barn som er litt eller helt uenige i at de vet hvorfor de er der de er, gjelder det 61 barn i institusjoner og 30 barn som bor i statlige fosterhjem, mens det er 2 ungdommer i MST.

Figur 5-6: De voksne her/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine snakker på en måte som jeg skjønner (n=839)

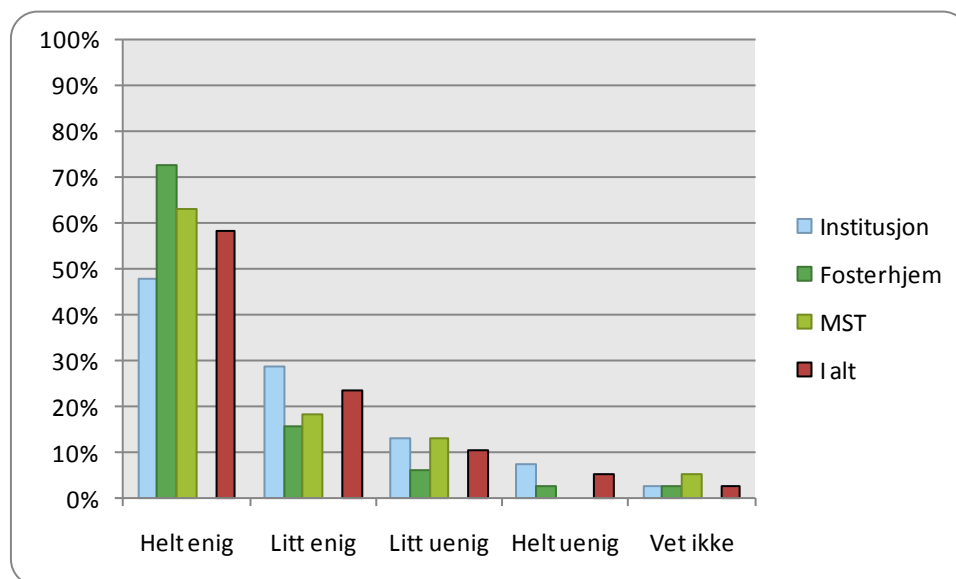
På påstanden "De voksne her snakker på en måte som jeg skjønner"

- Bekreftet 81 prosent **av alle barna** påstanden mens 19 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 76 prosent **av barna i institusjon** påstanden mens 24 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 89 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden mens 10 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 72 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden mens 26 prosent avkreftet den.

Over 70 prosent av barn og unge i alle de tre tiltakstypene var litt eller helt enige i at de blir snakket til på en måte som de skjønner, men det er noen tydelige forskjeller mellom tiltakene. For det første er det langt flere barn og unge som bor i statlige fosterhjem som er helt enige i at fosterforeldrene snakker på en måte som de skjønner. For det andre er andelene som er litt eller helt uenige mye større blant barn som bor i institusjon. At nesten en fjerdedel av ungdommene som bor i institusjon er litt eller helt uenige i at miljøarbeiderne snakker på en måte som de skjønner er foruroligende.

Barna ble også bedt om å ta stilling til en rekke påstander som handler om daglig kommunikasjon med de voksne i institusjonen, det statlige fosterhjemmet eller i eget hjem. Svarfordelingene er fremstilt i figur 5-7 til 5-9.

Figur 5-7: De voksne her/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine er interessert i hvordan jeg har det (n=830)

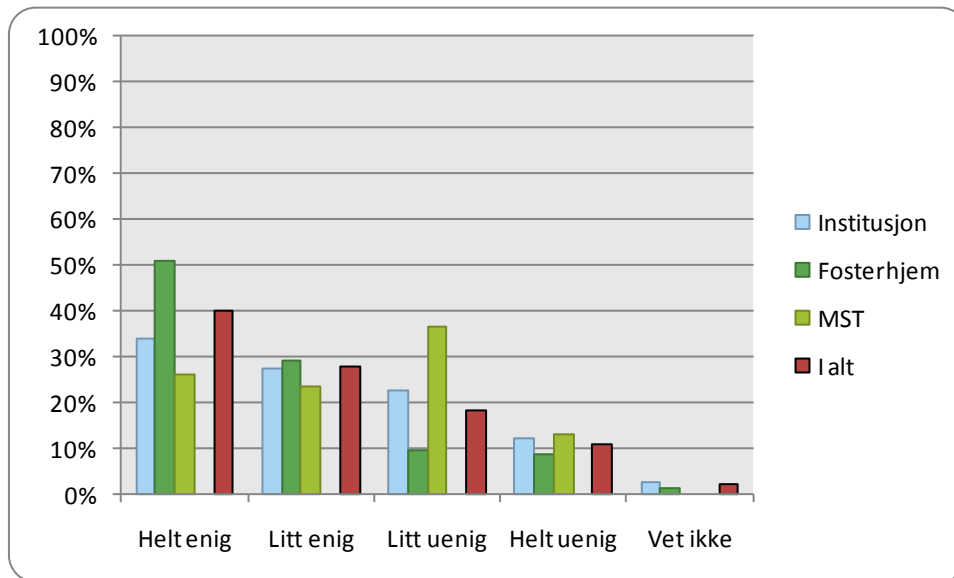

På påstanden "De voksne her er interessert i hvordan jeg har det"

- Bekreftet 82 prosent **av alle barna** påstanden, 16 prosent avkrefter den, mens 3 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 77 prosent **av barna i institusjon** påstanden, mens 20 prosent avkrefter den.
- Bekreftet 89 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, mens 9 prosent avkrefter den.
- Bekreftet 82 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, 13 prosent avkrefter den, mens 5 prosent oppga "vet ikke".

En stor andel av barna, 82 prosent, bekrefter at de opplever at de voksne er interessert i hvordan de har det, og andelen er relativt høy for alle typer tiltak. Andelen er lavest blant barna som bor i institusjon. Resultatene antyder også at barn som bor i statlige fosterhjem eller som er i MST og bor hjemme hos foreldrene sine opplever at fosterforeldre og foreldre er mer interessert i dem, siden henholdsvis 73 og 63 prosent sier seg helt enig i påstanden.

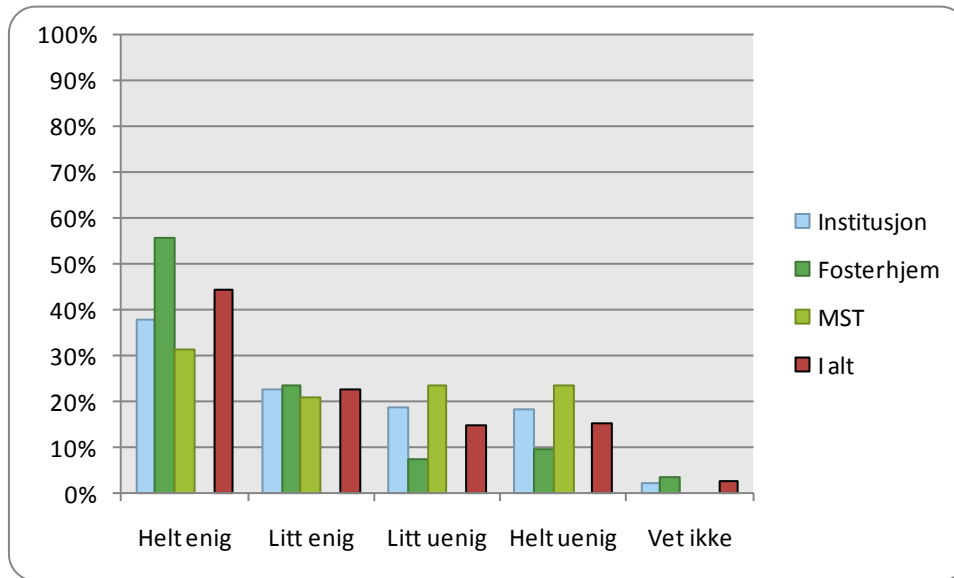
Figur 5-8: De voksne her/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine er lette å snakke med (n=830)

På påstanden "De voksne her er lette å snakke med"

- Bekreftet 68 prosent **av alle barna** påstanden, mens 30 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 62 prosent **av barna i institusjon** påstanden, mens 35 prosent avkreftet den. 3 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 80 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, mens 19 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 50 prosent **av barna i MST-tiltak**, og 50 prosent avkreftet den.

Figur 5-9: Jeg kan snakke med de voksne her/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine om ting jeg synes er vanskelig (n=830)

På påstanden "Jeg kan snakke med de voksne her om ting jeg synes er vanskelig"

- Bekreftet 67 prosent **av alle barna** påstanden, mens 30 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 61 prosent **av barna i institusjon** påstanden, mens 37 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 79 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, mens 17 prosent avkreftet den. 4 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 53 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, mens 47 prosent avkreftet den. Ingen oppga "vet ikke".

5.2.1 Oppsummering

Resultatene tyder på at en del barn og unge enten ikke blir informert, eller forstår den informasjonen de har fått om hvorfor de er plassert i det tiltaket de er. Nærmere analyser viser at dette gjelder barn både under og over 12 år.³³ Denne informasjonen har barna og ungdommene rett på, og det må være saksbehandler og kontaktpersons ansvar å sørge for at barnet eller ungdommen får og forstår den informasjonen de får.

Kommunikasjon mellom barn og unge som bor i **statlige fosterhjem** og fosterforeldrene deres virker å fungere for mange av barna, da rundt 80 prosent av barn og unge som bor i statlige fosterhjem er litt eller helt enige i påstandene som handler om kommunikasjon i hverdagen. Mange av disse er helt enige i at fosterforeldrene er lette å snakke med og at de kan ta opp vanskelige ting med dem. Dette gjelder imidlertid ikke alle; nesten 10 prosent var helt uenige i at det var lett å snakke med fosterforeldrene eller at de kunne snakke med dem om ting som er vanskelig.

Kommunikasjon mellom barn og unge i **institusjon** og de som arbeider der fungerer godt for færre, og det er 65 prosent eller færre som er helt eller litt enige i påstandene om kommunikasjon. 12 prosent er helt uenige i at miljøarbeiderne er lette å snakke med, mens 19 prosent er helt uenige i at de kan snakke med dem om det de synes er vanskelig. I NOVA/FAFO-

³³ Barna ble i undersøkelsen bedt om å besvare om de var i aldersgruppen 9-12, 13-18 eller over 18.

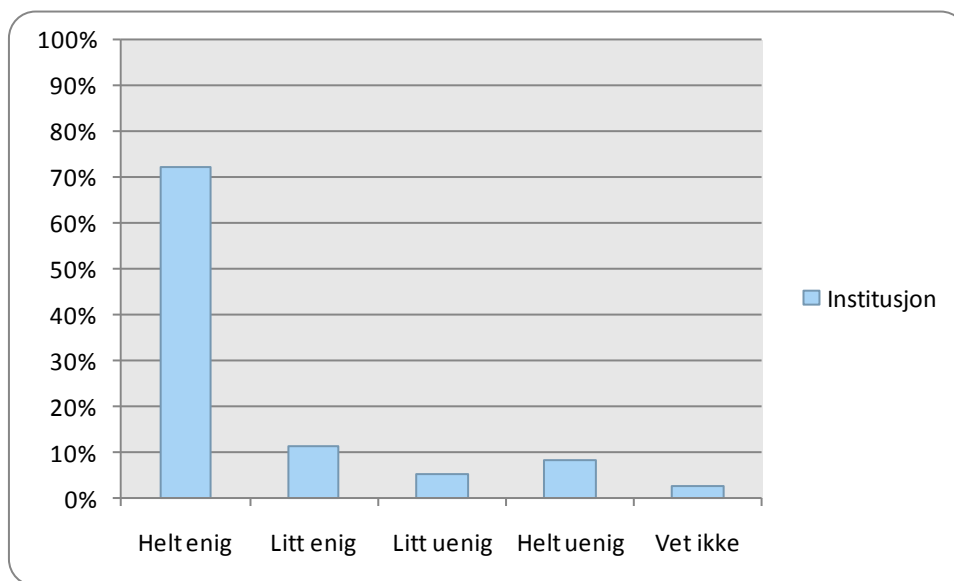
undersøkelsen blant barn og unge i langtidsinstitusjoner var det 17 prosent som oppga at de syntes det var svært vanskelig å snakke med de voksne dersom de var lei seg.³⁴

Blant ungdommene som er i **MST-tiltak**, er det under 55 prosent som er helt eller litt enige i påstandene om kommunikasjon, og 24 prosent er helt uenige i at de kan snakke med foreldrene sine om ting de synes er vanskelig. Dette indikerer at de ungdommene i MST som besvarte undersøkelsen opplever kommunikasjon med foreldrene som særlig utfordrende.

5.3 Systemer for kommunikasjon i institusjonene

Barna som bor i institusjon fikk noen flere spørsmål omkring kommunikasjon med de voksne i tiltaket for å avdekke hvor systematisk institusjonene jobber med å sikre god informasjonsflyt til barna. Svarfordelingene fremstilles i figur 5-10 til 5-14.

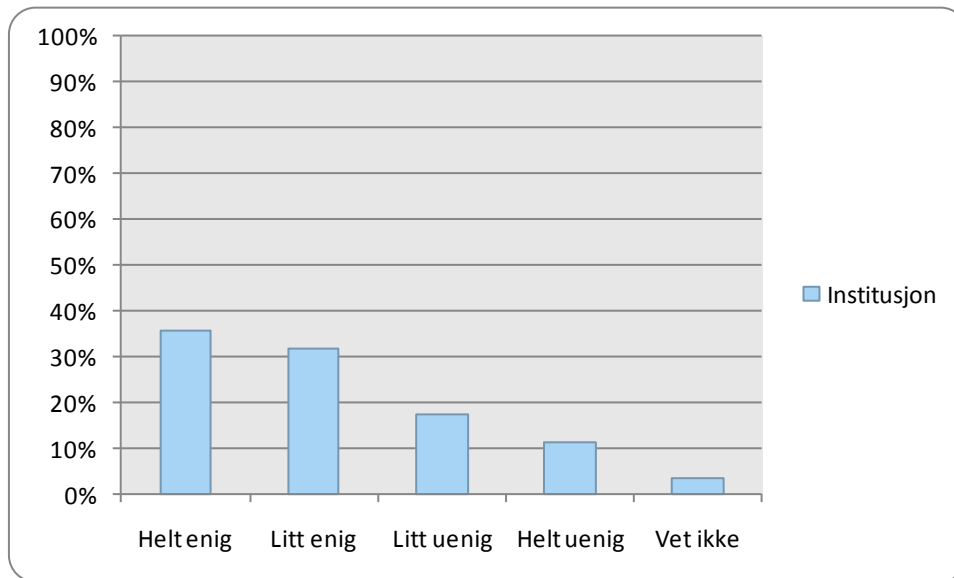
Figur 5-10: Jeg har en fast kontaktperson her jeg bor (n=481)

På påstanden "Jeg har en fast kontaktperson her jeg bor" oppga henholdsvis 72 og 11 prosent at de var helt eller litt enig i påstanden. Henholdsvis 5 og 9 prosent oppga at de var litt eller helt uenig i påstanden, mens 3 prosent oppga "vet ikke". Samlet sett betyr det at 84 prosent bekreftet påstanden, mens 14 prosent avkreftet den.

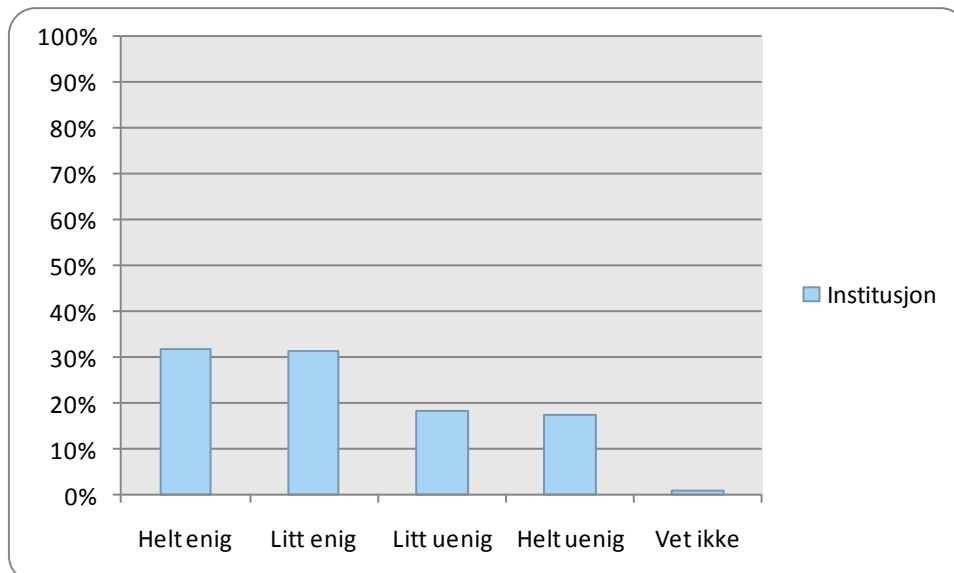
³⁴ Gautun, H. et.al. 2006:83.

Figur 5-11: Her er det faste møter hvor jeg kan snakke med de voksne (n=480)

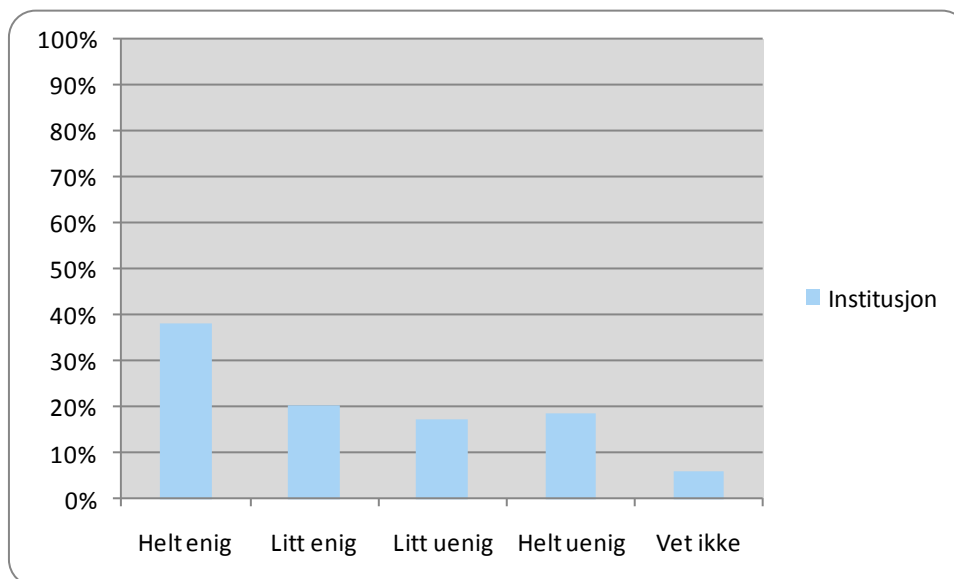
På påstanden "Her er det faste møter hvor jeg kan snakke med de voksne" oppga henholdsvis 36 og 32 prosent at de var helt eller litt enig. Henholdsvis 18 og 12 prosent oppga at de var litt eller helt uenig, mens 4 prosent oppga "vet ikke". Samlet betyr det at 68 prosent bekreftet at de har faste møter med de ansatte i institusjonen, mens 29 prosent avkreftet at de har faste møter.

Figur 5-12: De voksne her forteller meg om hva som skal skje framover (n=480)

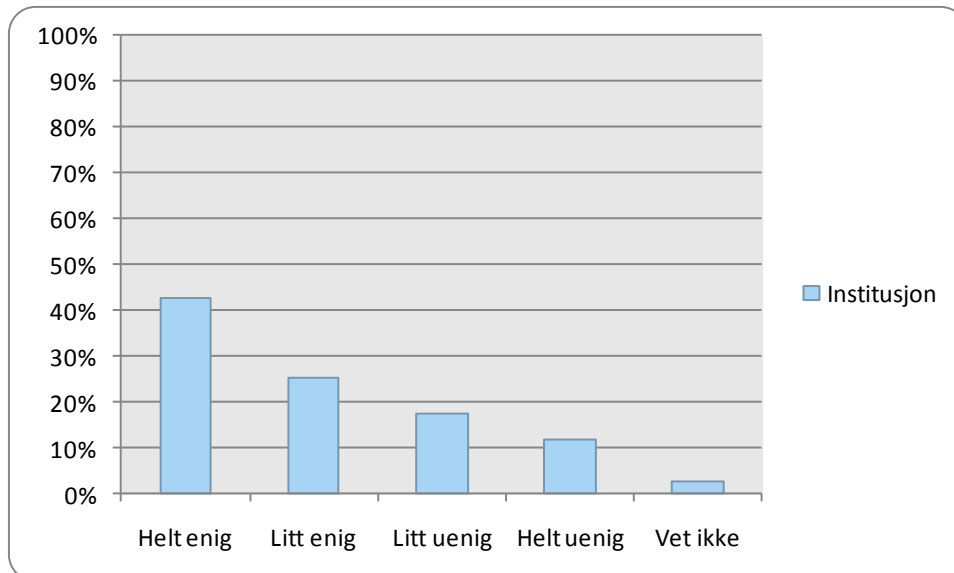
På påstanden "De voksne her forteller meg om hva som skal skje framover" oppga henholdsvis 32 og 32 prosent at de var helt eller litt enige, mens henholdsvis 18 og 18 prosent oppga at de var litt eller helt uenig. Samlet betyr det at 63 prosent bekreftet påstanden, mens 36 prosent avkreftet den.

Figur 5-13: Jeg har blitt fortalt hva som er mine rettigheter på stedet der jeg bor (n=472)

På påstanden "Jeg har blitt fortalt hva som er mine rettigheter på stedet der jeg bor" oppga henholdsvis 38 og 20 prosent at de var helt eller litt enige, mens henholdsvis 17 og 18 prosent oppga at de var litt eller helt uenige. 6 prosent oppga "vet ikke". Samlet betyr det at 58 prosent bekrefter påstanden, mens 35 prosent avkrefter den.

5-14: De voksne her samarbeider om å hjelpe meg (n=480)

På påstanden "De voksne her samarbeider om å hjelpe meg" oppga henholdsvis 43 og 25 prosent at de er helt eller litt enig, mens henholdsvis 18 og 12 prosent oppga at de er litt eller helt uenig. Samlet betyr det at 68 prosent bekrefter påstanden, mens 29 prosent avkrefter den.

5.3.1 Oppsummering

Resultatene på spørsmålene som er stilt til barn og ungdom som bor i institusjon om kontaktperson, møter og hvilken informasjon de får, antyder at en del institusjoner ikke jobber så systema-

tisk med kommunikasjon som de burde. Mellom 25 og 35 prosent oppga at de ikke har faste møter der barna/ ungdommene og miljøarbeiderne snakker sammen, at barna/ ungdommene ikke blir fortalt hva som skal skje fremover, og at barna/ ungdommene har en opplevelse av at miljøarbeiderne i liten grad samarbeider om å hjelpe dem. Dette tyder på at mange institusjoner i det statlige tiltaksapparatet bør systematisere hvordan de kommuniserer med barna og ungdommene som bor der. Dette gjelder både å skape arenaer og møtepunkter for informasjonsutveksling og dialog med barna/ ungdommene, å utvikle systemer som sikrer at barna/ ungdommene får den informasjon de har rett på, at de forsikrer seg om at barna og ungdommene har forstått det som sies, og at det skapes arenaer og møtepunkter for dialog. Resultatene kan også tyde på at en del institusjoner bør jobbe med kommunikasjon og samarbeid mellom de ansatte siden 29 prosent er uenige i at de voksne samarbeider om å hjelpe dem.

I det åpne kommentarfeltet var det mange kommentarer som handlet om at barna og ungdommene ønsker mer informasjon om hva som skal skje med dem fremover, og at mange syntes det var negativt at de hadde flyttet mange ganger mens de var under barnevernets omsorg. Det var også enkelte som hadde fått det bedre etter at de flyttet.

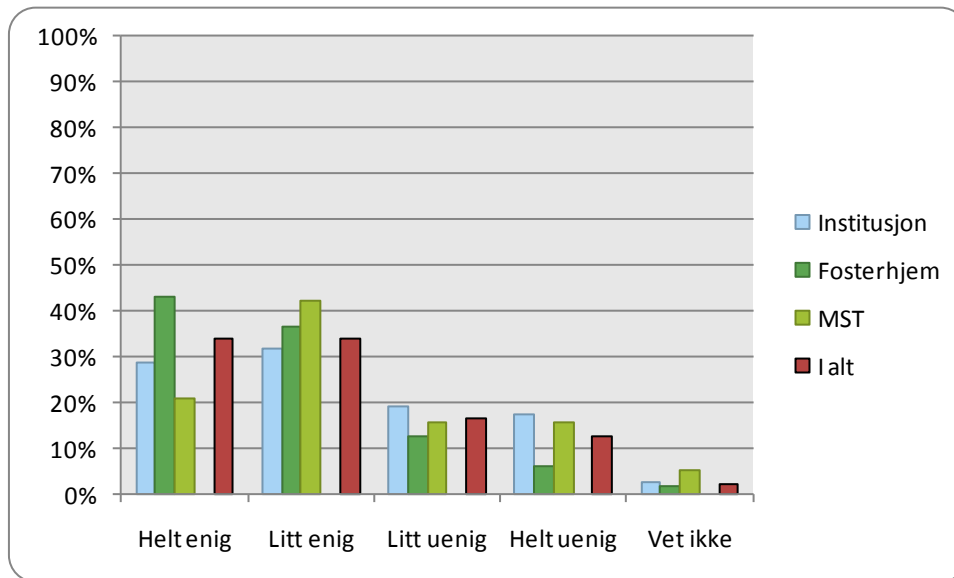
5.4 Medvirkning

Videre ble barna og ungdommene bedt om å ta stilling til påstander som handler om deres egen innflytelse på avgjørelser som handler om dem selv. Både loven og tilhørende forskrifter er tydelige når det gjelder barnas rett til å bli informert, til å uttale seg, og at barnets synspunkter skal tillegges vekt. Dette gjelder fra barnet er fylt 7 år eller tidligere, og alle barna som inngikk i undersøkelsen har således disse rettighetene. Retten til deltakelse og innflytelse i daglige rutiner, gjøremål, fritidsaktiviteter og lignende er eksplisitt i § 9 i Forskrift om krav til kvalitet og internkontroll i barneverninstitusjoner.

Svarfordelingene fremstilles i figur 5-15 til 5-18, mens svarfordeling på hvorvidt barn i institusjon har innflytelse på reglene i institusjonen fremstilles i figur 5-18.

Noen hovedfunn er at mange barn og unge som bor i statlige fosterhjem er enige i at de er med på å bestemme ting i hverdagen og i ting som handler om dem selv. Det er langt større spredning i resultatene for barn og unge som bor i institusjon. Når det gjelder ungdommene som får MST-behandling var det også spredning i besvarelsene, men vi må være forsiktige med å trekke konklusjoner på grunn av det lave antallet som deltok i undersøkelsen.

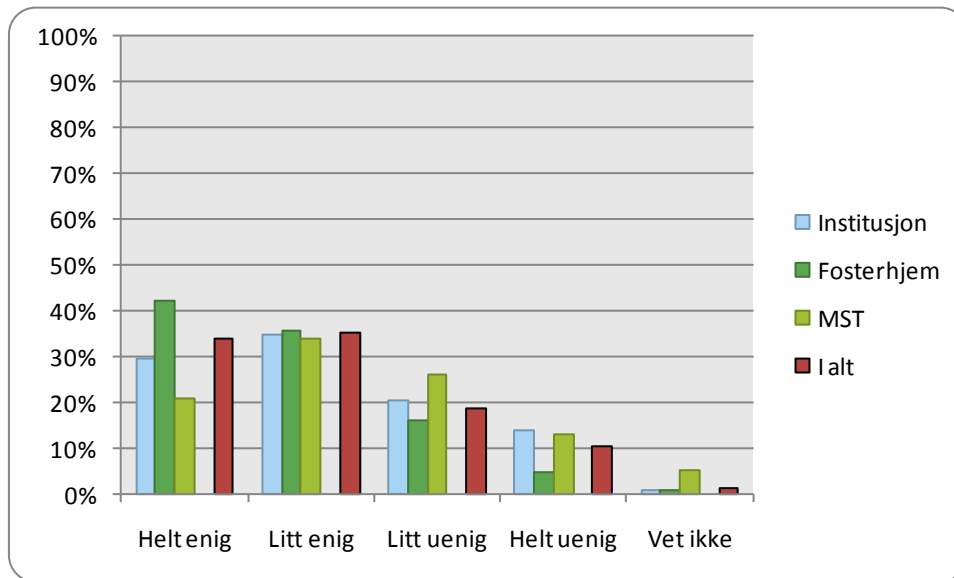
Figur 5-15: Her får jeg være med å bestemme viktige ting som handler om meg (n=836)

På påstanden "Her får jeg være med å bestemme viktige ting som handler om meg"

- Bekreftet 68 prosent **av alle barna** påstanden, mens 30 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 61 prosent **av barna i institusjon** påstanden, mens 37 prosent avkreftet den. 3 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 80 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, mens 19 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 63 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, mens 32 prosent avkreftet den. 5 prosent oppga "vet ikke".

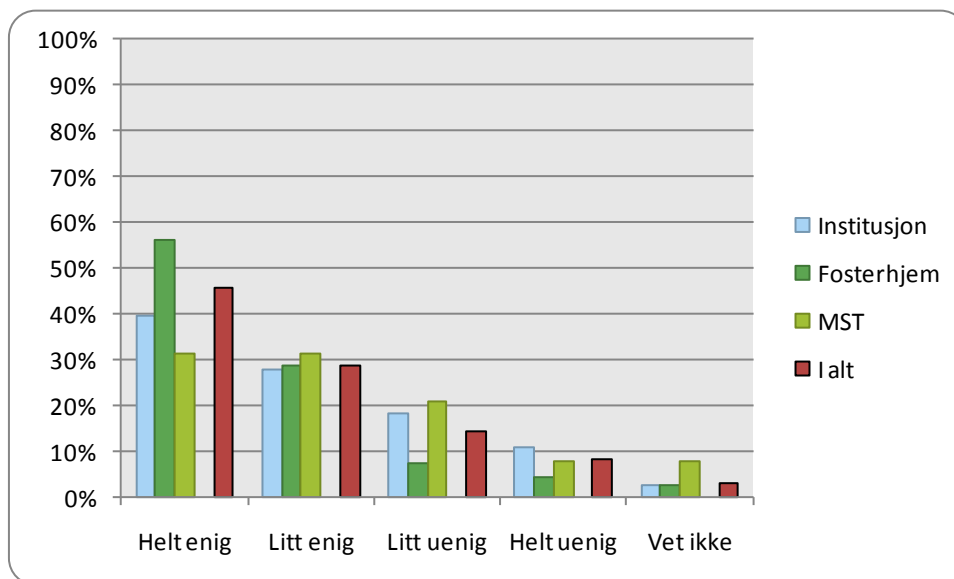
Figur 5-16: Her får jeg være med å bestemme over hverdagen min (n=836)

På påstanden "Her får jeg være med å bestemme over hverdagen min"

- Bekreftet 69 prosent **av alle barna** påstanden, mens 30 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 65 prosent **av barna i institusjon** påstanden, mens 34 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 78 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, mens 21 prosent avkreftet den.
- Bekreftet 55 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, mens 40 prosent avkreftet den. 5 prosent oppga "vet ikke".

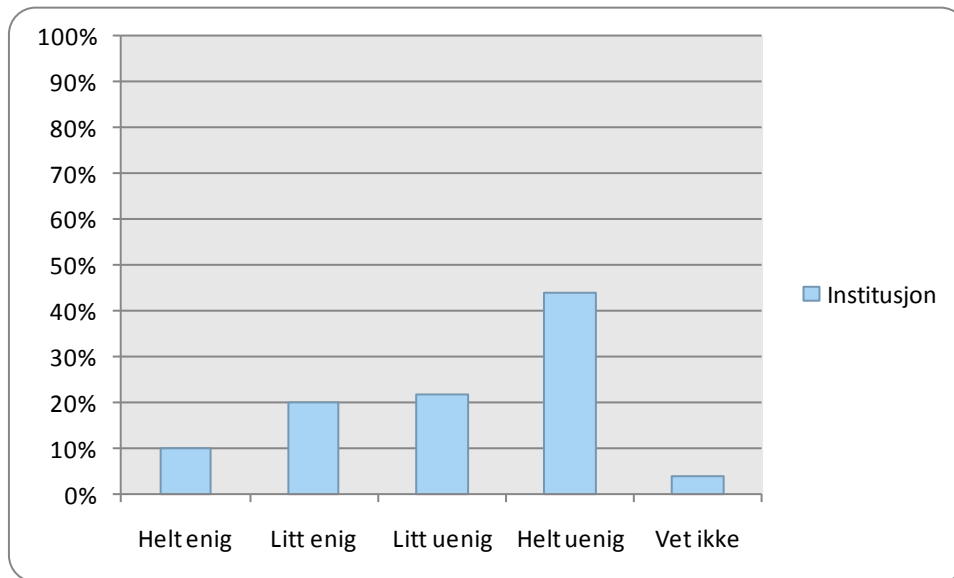
Figur 5-17: Her får jeg være med å bestemme hva jeg skal få hjelp til (n=836)

På påstanden "Her får jeg være med å bestemme hva jeg skal få hjelp til"

- Bekreftet 74 prosent **av alle barna** påstanden, mens 23 prosent avkreftet den. 3 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 68 prosent **av barna i institusjon** påstanden, mens 30 prosent avkreftet den. 3 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 85 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, mens 12 prosent avkreftet den. 3 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 63 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, mens 29 prosent avkreftet den. 8 prosent oppga "vet ikke".

Figur 5-18: Jeg får være med på å bestemme hvilke regler som skal gjelde på stedet der jeg bor (n=480)

Barna som bor i institusjon ble bedt om å ta stilling til påstanden "Jeg får være med på å bestemme hvilke regler som skal gjelde på stedet der jeg bor". Henholdsvis 10 og 20 prosent oppga at de var helt eller delvis enig, mens henholdsvis 22 og 44 prosent oppga at de var litt eller helt uenig. 4 prosent oppga "vet ikke". Samlet betyr det at 30 prosent bekreftet påstanden, mens 66 prosent avkreftet den.

5.4.1 Oppsummering om medvirkning og medbestemmelse

Blant barna som bor i **statlige fosterhjem**, var det 78 prosent eller flere som var litt eller helt enige i at de er med på å bestemme ting som handler om dem selv, hverdagen sin, og hva de skal få hjelp til. Over 40 prosent var helt enige i påstandene, og hele 56 prosent var enige i at de får være med å bestemme hva de skal få hjelp til. Mellom 4 og 6 prosent var helt uenige i de ulike påstandene. Dette indikerer at mange fosterforeldre i forsterkede statlige fosterhjem lykkes med å gi barna og ungdommene som bor hos dem medbestemmelse.

Resultatene ser annerledes ut for barn og unge som bor i **institusjon**. Her er det langt større spredning i resultatene slik at det er færre som er helt enige i at de er med på å bestemme, og langt flere som ga uttrykk for at de ikke får være med å bestemme over hverdagen sin. Det var bare 40 prosent som var helt enige i at de deltar i å bestemme hva de skal få hjelp til, mens om lag 30 prosent var helt enige i at de får bestemme over hverdagen sin og viktige ting som handler om dem selv. Når det gjelder regler i institusjonen, er andelen imidlertid redusert til 10 prosent.

Av dem som er uenige i påstandene om medbestemmelse, som også lå mellom 30 og 40 prosent for hver av påstandene, har de fleste oppgitt at de er litt uenige. Men henholdsvis 17, 14 og 11 prosent oppga at de er helt uenige i at de får være med på å bestemme ting som handler om dem selv, over hverdagen sin, og hva de skal få hjelp til. 44 prosent er helt uenige i at de er med på å bestemme reglene der de bor.

Resultatene tyder på at noen institusjoner i større grad lykkes med brukermedvirkning enn andre. Slettebø, Oterholm og Stavrum (2010) peker på at barn og ungdom som bor i institusjon har mulighet til å medvirke gjennom individuelle samtaler med de ansatte, og ved utvikling av handlingsplaner. Deres studie fra våren 2010 viste at 5 av 7 institusjonsledere ved institusjoner for

barn, og 43 av 47 institusjonsledere ved institusjoner for ungdom, oppga at de har utarbeidet generelle rutiner for hvordan medarbeiderne skal praktisere brukermedvirkning.³⁵ Samtidig så mange behov for klarere rutiner for å øke barn og unges deltakelse. En av de hyppigste tilbakemeldingene barna og ungdommene gir i det åpne kommentarfeltet i denne brukerundersøkelsen var nettopp ønsket om at deres meninger i større grad blir tatt på alvor og vektlagt, og dette er særlig en tilbakemelding barn og unge i institusjon gir. Medvirkning og medbestemmelse er særlig krevende i institusjoner, som m.a. Tjelflaat og Ulset har belyst.³⁶ De peker på at retten til medvirkning blir satt på prøve innenfor de rammene som en barneverninstitusjon representerer, og det er en klar utfordring å få til en god samhandling mellom ansatte og barn og unge som bor på barneverninstitusjoner fordi rutiner og regler kan påvirke medvirkning og opplevelse av medvirkning.

Når det gjelder ungdom i MST som deltok i brukerundersøkelsen, var det 32 prosent som var helt enige i at de får være med og bestemme hva de skal få hjelp til, mens 8 prosent var helt uenig i dette. 21 prosent var helt enige i at de får være med å bestemme viktige ting som handler om dem og over hverdagen sin, mens henholdsvis 16 og 13 prosent var helt uenige. Mellom 5 og 8 prosent oppga "vet ikke". Det er en lav svarprosent for ungdom i MST, og resultatene gir ikke grunnlag for å trekke noen konklusjoner om hvordan medvirkning fungerer for denne gruppen, men i studien til Slettebø, Oterholm og Stavrum (2010) ble det funnet tegn til at grad av involvering varierte mellom MST-teamene, og bare 4 av 16 tjenesteledere mente at ungdommene hadde reell innflytelse på behandlingen. De øvrige 13 mente at ungdommene ble konsultert eller lyttet til. I denne studien oppga samtlige ledere av MST-teamene at det var utarbeidet rutiner for hvordan ungdommene skal medvirke i behandlingsopplegget.³⁷ Dette dreide seg om at ungdommene blir invitert til å komme med sine synspunkter på hvilke problemer de har og hva som bør være målet for behandlingen, at ungdommen er avtale part i forhold til hjemmeavtaler, skoleavtaler, sikkerhetsplaner osv. Medvirkning for ungdom i MST er således et tema som gjerne kan forfølges videre i flere studier.

5.5 Voksnes tilgjengelighet og bistand

Barna ble også bedt om ta stilling til en rekke spørsmål som handler om hvor tilgjengelige de opplever at de voksne i tiltaket er, og den hjelpen de får fra dem. Svarfordelingen er fremstilt i figur 5-19 til 5-24.

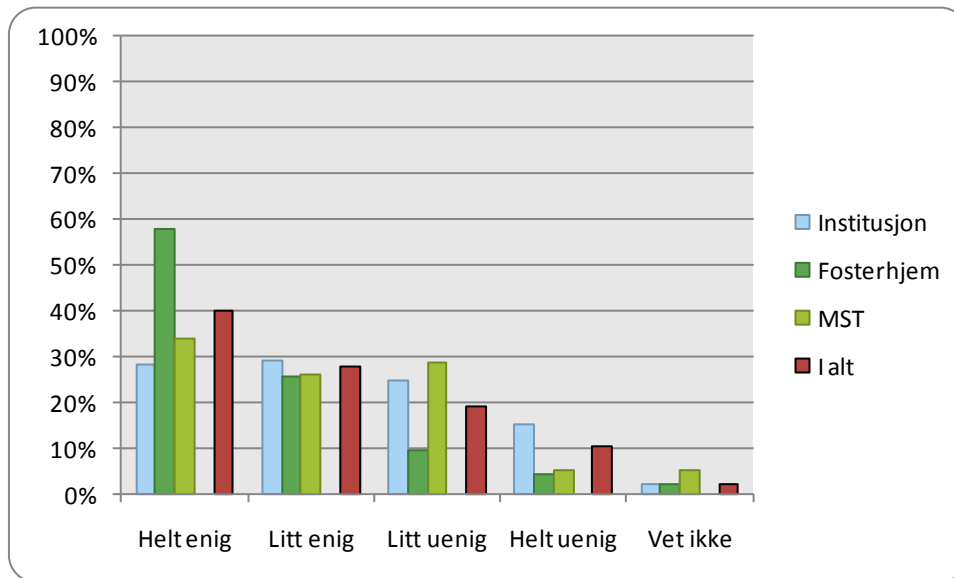
Hovedfunn er at mange barn og unge som bor i statlige fosterhjem er enige i at de får hjelp og bistand fra fosterforeldrene, mens det var større variasjoner for barn og unge som bor i institusjon. Det er også noe spredning i resultatene for ungdommene i MST, men mange var litt eller helt enig i påstandene om bistand. Når det gjelder hvorvidt de voksne har nok tid til dem, er barn og unge i alle tiltak litt mindre enig enn i de øvrige spørsmålene, og særlig barn og unge i institusjon og MST ga uttrykk for at de voksne ikke hadde nok tid til dem.

³⁵ Slettebø, Oterholm og Stavrum 2010:139-167.

³⁶ Tjelflaat T. og G. Ulset 2007 og 2008. utviklingssenter i Midt-Norge. NTNU samfunnsforskning AS.

³⁷ Ibid: 193-220

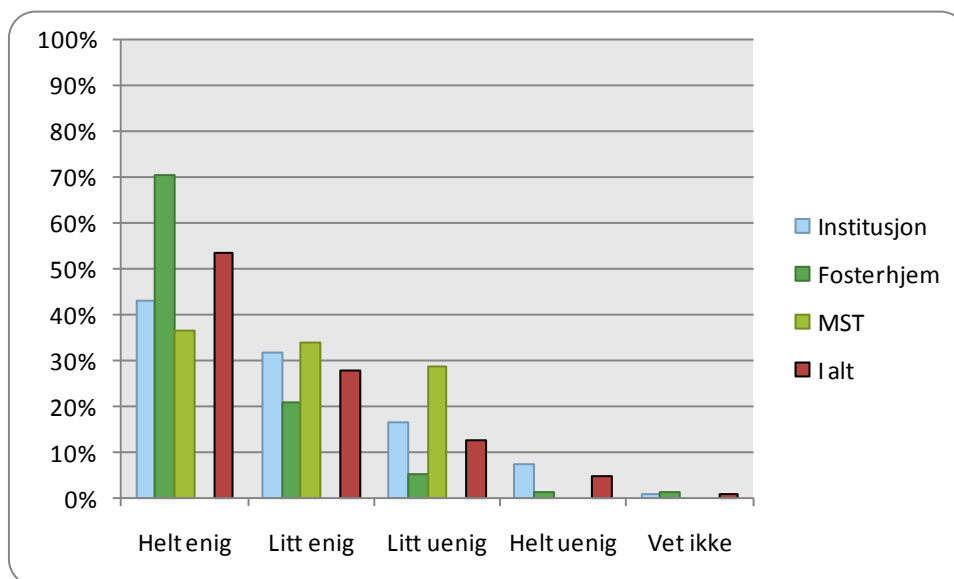
Figur 5-19: De voksne her/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine har nok tid til meg (n=830)

På påstanden "De voksne her har nok tid til meg"

- Bekreftet 68 prosent **av alle barna** påstanden, mens 30 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 58 prosent **av barna i institusjon** påstanden, mens 40 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 84 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, mens 14 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 61 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, mens 34 prosent avkreftet den. 5 prosent oppga "vet ikke".

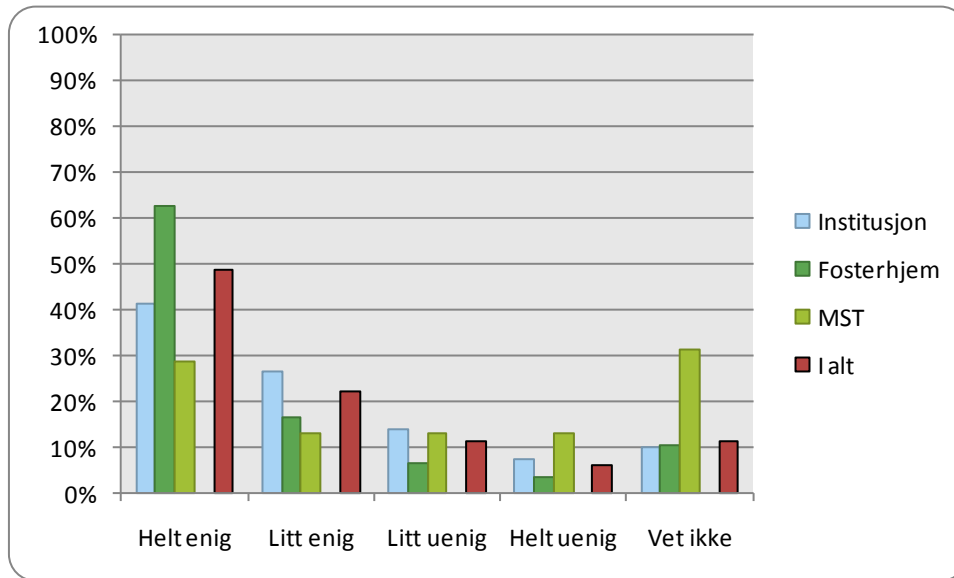
Figur 5-20: De voksne her/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine hjelper meg når jeg trenger det (n=834)

På påstanden "De voksne her hjelper meg når jeg trenger det"

- Bekreftet 81 prosent **av alle barna** påstanden, mens 18 prosent avkreftet den. 1 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 75 prosent **av barna i institusjon** påstanden, mens 24 prosent avkreftet den. 1 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 92 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, mens 7 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 71 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, mens 29 prosent delvis avkreftet den. Ingen oppga at de var helt uenige, eller "vet ikke".

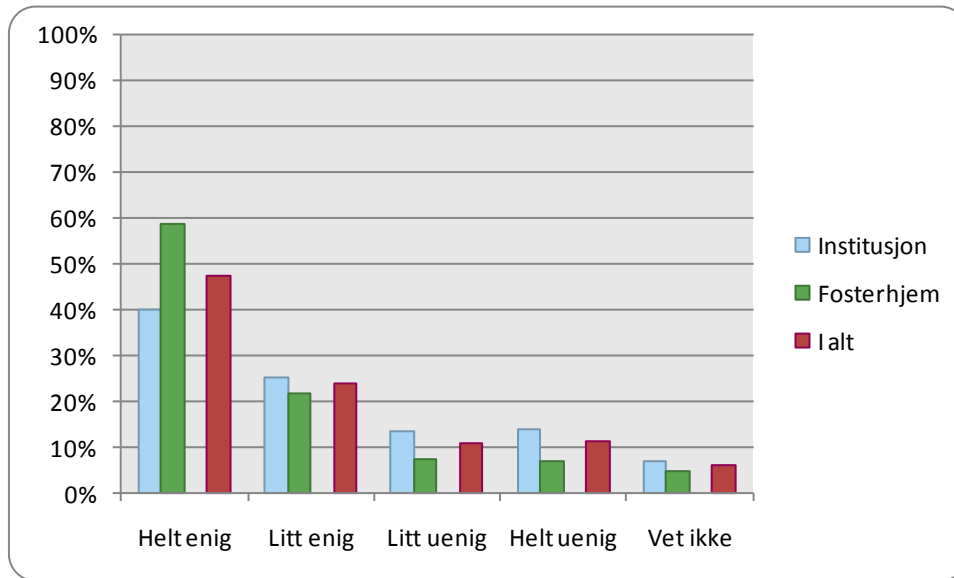
Figur 5-21: De voksne her/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine hjelper meg når jeg vil snakke med min saksbehandler i barnevernet (n=834)

På påstanden "De voksne her hjelper meg når jeg vil snakke med min saksbehandler i barnevernet"

- Bekreftet 71 prosent **av alle barna** påstanden, mens 17 prosent avkrefter den. 11 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 68 prosent **av barna i institusjon** påstanden, mens 17 prosent avkreftet den. 10 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 80 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, mens 10 prosent avkreftet den. 10 prosent oppga "vet ikke".
- Bekreftet 42 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, mens 26 prosent avkreftet den. 32 prosent oppga "vet ikke".

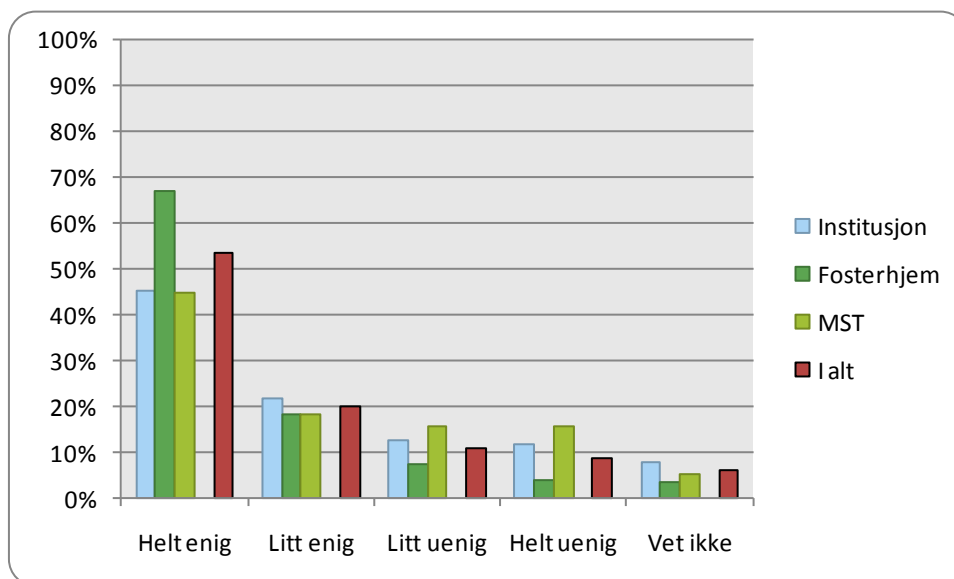
Figur 5-22: De voksne her/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine hjelper meg så jeg skal ha et bedre forhold til familien min (n=796)

Barna som er plassert utenfor sitt biologiske hjem, i institusjon eller på statlige fosterhjem, ble bedt om å stille til påstanden "De voksne her hjelper meg så jeg skal ha et bedre forhold til familien min".

- 72 prosent **av alle barna** bekreftet påstanden, 22 prosent avkreftet den, mens 6 prosent ikke tok stilling.
- 65 prosent **av barn i institusjon** bekreftet påstanden, 28 prosent avkreftet den, og 7 prosent tok ikke stilling.
- 81 prosent av **barn i statlige fosterhjem** bekreftet påstanden, 14 prosent avkreftet den, og 5 prosent tok ikke stilling.

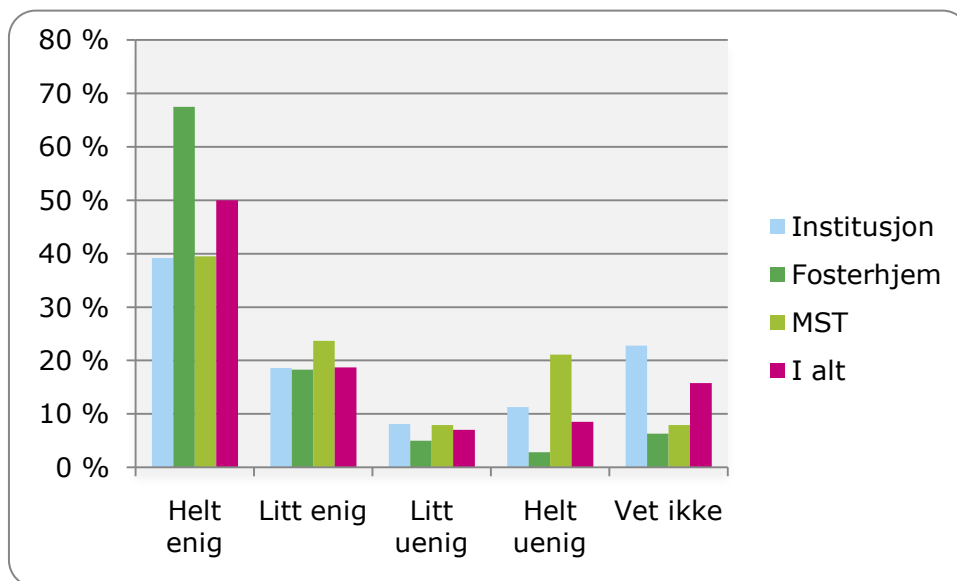
Figur 5-23: De voksne her / fosterforeldrene mine/ foreldrene mine oppmuntrer meg til å gå på skolen (n=834)

På påstanden "De voksne her oppmuntrer meg til å gå på skolen"

- Bekreftet 74 prosent **av alle barna** påstanden, 20 prosent avkreftet den, mens 6 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 67 prosent **av barna i institusjon** påstanden, 25 prosent avkreftet den, mens 8 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 86 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, 11 prosent avkreftet den, mens 4 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 63 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, 32 prosent avkreftet den, mens 5 prosent ikke tok stilling.

Figur 5-24: De voksne her/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine hjelper meg med leksene når jeg trenger det (n=834)

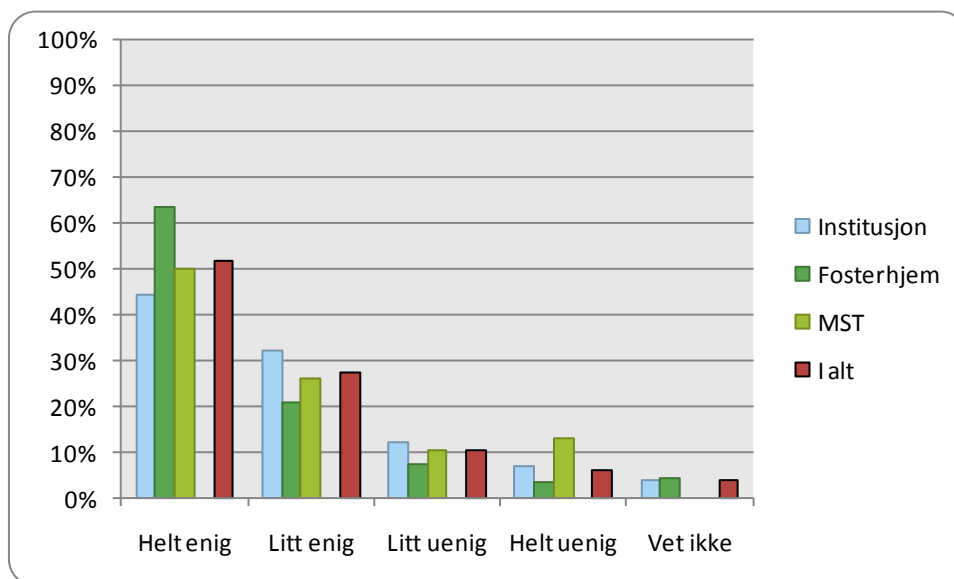

På påstanden "De voksne her/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine hjelper meg med leksene når jeg trenger det"

- Bekreftet 69 prosent **av alle barna** påstanden, 16 prosent avkreftet den, mens 16 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 58 prosent **av barna i institusjon** påstanden, 19 prosent avkreftet den, mens 23 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 86 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, 8 prosent avkreftet den, mens 6 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 63 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, 29 prosent avkreftet den, mens 16 prosent ikke tok stilling.

Det er en høy andel som oppgir "vet ikke" når de skal ta stilling til om de får hjelp til leksene der de bor. Nærmere analyser viser at blant de totalt 130 barn og unge som oppgir "vet ikke", oppgir 50 å gå på skolen hver dag, mens 61 oppgir at de ikke går på skolen. Datamaterialet gir ikke grunnlag for å si noe mer om hvorfor så mange som går på skole oppgir "vet ikke".

Figur 5-25: De voksne her/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine hjelper meg så jeg får være med på aktiviteter på fritiden (n=834)

På påstanden "De voksne her hjelper meg så jeg får være med på aktiviteter i fritiden"

- Bekreftet 80 prosent **av alle barna** påstanden, 16 prosent avkreftet den, mens 4 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 77 prosent **av barna i institusjon** påstanden, 19 prosent avkreftet den, mens 4 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 85 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, 11 prosent avkreftet den, mens 4 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 76 prosent **av barna i institusjon** påstanden, mens 24 prosent avkreftet den. Ingen oppga "vet ikke".

5.5.1 Oppsummering om de voksnes tilgjengelighet og hjelp

Blant barn og unge som bor i statlige fosterhjem, er det 80 prosent eller flere som er litt eller helt enige i hver av påstandene om fosterforeldrenes tilgjengelighet og hjelp. 60 prosent eller flere er helt enige i påstandene om ulike måter fosterforeldrene hjelper dem på. 7 prosent er helt uenige i at fosterforeldrene hjelper dem til å ha et bedre forhold til familien sin, og 4 prosent eller færre er helt uenige i de andre påstandene om bistand. 84 prosent er helt enige i at fosterforeldrene har nok tid til dem, mens 4 prosent er helt uenig i dette. Resultatene tyder på at de aller fleste barn og unge som bor i statlige fosterhjem får den hjelp og bistand de trenger, men at noen skulle ønske at fosterforeldrene hadde enda bedre tid til dem og til å få et bedre forhold til den biologiske familien sin. Mer kontakt med familie var også noe som ble nevnt i de åpne kommentarene.

Blant barn og unge som bor i institusjon er det 65 - 77 prosent eller flere som bekrefter påstandene om at de voksne i institusjonen er tilgjengelig og hjelper dem med ulike ting., og 40 prosent eller flere er helt enige i påstandene. De vanskeligste områdene er forhold til familien og skolegang; 14 prosent er helt uenige i at miljøarbeiderne hjelper dem til å ha et bedre forhold til familien sin, mens 11 prosent er helt uenige i at de blir oppmuntret til å gå på skolen eller får hjelp med leksene sine. 40 prosent var uenige i at de voksne hadde nok tid til dem, og av disse var 15 prosent helt uenige.

Resultatene tyder på at det er en del variasjoner i hvordan barn og unge som bor i institusjon opplever at de får hjelp og bistand, og at en del av barna og ungdommene kunne tenke seg at de voksne hadde mer tid til dem.

Når det gjelder ungdom i MST, er det også spredning i besvarelsene når det gjelder spørsmålene om bistand og tilgjengelighet. 71 prosent var litt eller helt enige i at de fikk hjelp av foreldrene sine når de trenger det, og ingen var helt uenige i dette. 45 prosent var helt enig i at foreldrene oppmuntret dem til å gå på skolen og 40 prosent at de fikk hjelp til leksene ved behov, mens henholdsvis 16 og 21 prosent var helt uenige i påstandene om oppmuntring til skolegang og hjelp til lekser. 29 prosent var litt uenig i at de voksne har nok tid til dem, mens 5 prosent er helt uenig. Et av de mest påfallende funnene er imidlertid at hele 32 prosent oppga "vet ikke" da de ble bedt om å ta stilling til hvorvidt de voksne hjelper dem når de vil snakke med sin saksbehandler i barnevernet. Det fremkom av resultatene på andre spørsmål i undersøkelsen som fremstilles under at mange av ungdommene i MST ikke visste hvem saksbehandleren deres er, og det er rimelig å tro at det er det som kommer til uttrykk her. Dette kommer vi tilbake til senere i rapporten.

Et hovedfunn når det gjelder de voksnes tilgjengelighet og bistand er at en stor andel av barna som bor i institusjon og i MST-tiltak opplever at de voksne/ foreldrene deres ikke har nok tid til dem, henholdsvis 40 og 34 prosent. Dette er alvorlig, og bidrar nok til å forklare at mange av disse barna/ ungdommene heller ikke synes at det er lett å snakke med de voksne, og at de hadde liten innflytelse over saker som gjelder dem selv. Her har både institusjoner og foreldre som får bistand fra et MST-team et stort forbedringspotensial.

Selv om det er variasjoner mellom tiltakstypene, var det påfallende mange som oppga "vet ikke" da de ble bedt om å ta stilling til om de fikk hjelp til å snakke med saksbehandleren sin i barnevernet. Dette gjaldt 10 prosent av barna i institusjon og statlige fosterhjem (henholdsvis 48 og 32 barn/ ungdommer), og hele 32 prosent av barna i MST-tiltak (12 ungdommer). Det fremkom av resultatene på andre spørsmål i undersøkelsen som fremstilles under at mange rett og slett ikke vet hvem saksbehandleren deres er. Dette kommer vi tilbake til senere i rapporten.

Det er videre svært urovekkende at en stor andel av barna og ungdommene avkreftet at de voksne oppmuntrer dem til å gå på skolen. Andelen er særdeles stor blant barna i institusjon og i MST-tiltak, henholdsvis 32 og 25 prosent. Dette vil vi komme tilbake til når resultatene om skolegang fremstilles lenger nede.

5.6 Kontakt og kommunikasjon med kommunalt barnevern

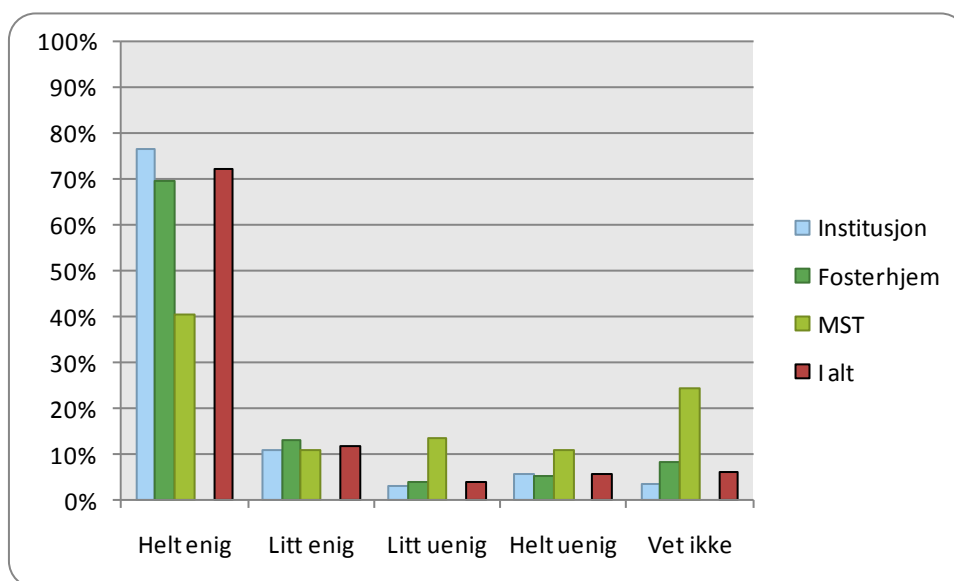
Når et barn plasseres utenfor hjemmet skal den kommunale barneverntjenesten skrive tiltaksplan dersom plasseringen er et hjelpetiltak, eller omsorgsplan i de tilfellene der foreldrene er fra-tatt omsorgen for barnet eller ungdommen. Det skal også lages tiltaksplan når en familie mottar MST. Planen skal så langt det lar seg gjøre utarbeides i samarbeid med barnet og familien. Videre har barneverntjenesten plikt til å følge opp barnet så ofte som nødvendig, og minst 4 ganger i året. For barn som blir plassert i statlige fosterhjem skal det oppnevnes tilsynsfører, og dette er også den kommunale barnevernstjenestens ansvar. Tilsynsføreren skal være en person som barnet kan få tillit til, og denne skal besøke barnet i fosterhjemmet så ofte det er nødvendig og minimum 4 ganger i året.

Da barn og unge i barnevernet ble bedt om å kommentere på spørreskjema i forkant av undersøkelsen, var et av deres innspill å inkludere spørsmål om kommunal saksbehandler, og de understreket betydningen av kontakt med vedkommende. I undersøkelsen ble barn og unge derfor bedt om å ta stilling til noen påstander som skulle avdekke tilfredshet med den kommunale bar-

nevernstjenesten. Svarfordelingen for disse spørsmålene er fremstilt i figur 5-26 til 5-28. Videre ble barna bedt om å ta stilling til spørsmål som skal gi en pekepinn på hvordan de opplever kvaliteten i det tilbudet de mottar fra kommunal barneverntjeneste. Dette er framstilt i figur 5-29 til 5-32.

Noen hovedfunn er at en del barn og unge ikke vet hvem saksbehandleren deres er, og mange ga uttrykk for at vedkommende heller ikke var lett å få tak i. Mange var uenige i at de deltar i å skrive tiltaks- eller omsorgsplan, mange av barna vet heller ikke hvem som er tilsynsføreren deres. Mange ga også uttrykk for at de ikke fikk, eller var usikre på om de fikk, vite alt som skrives i rapporter om dem.

Figur 5-26: Jeg vet hvem som er min saksbehandler i barnevernet (n=824)

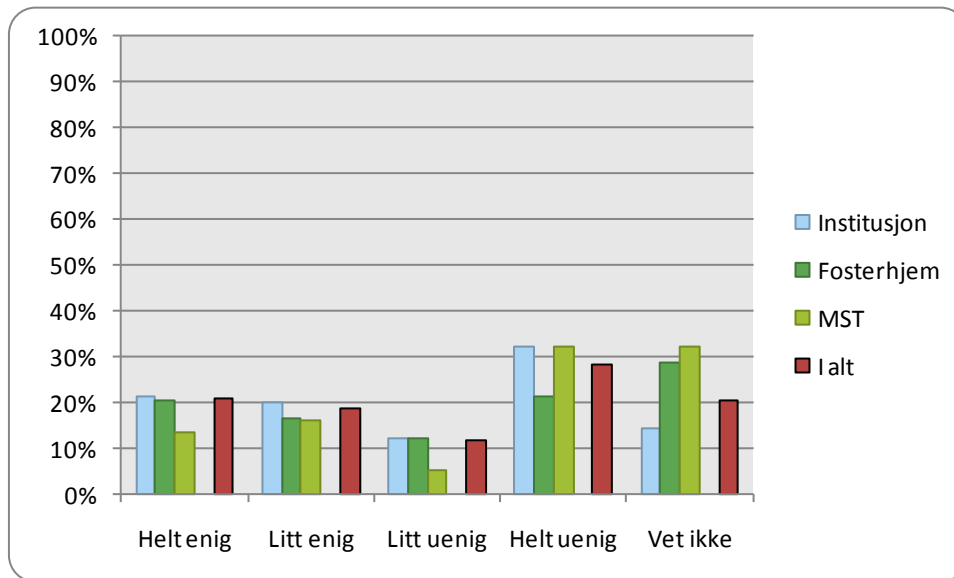

På påstanden "Jeg vet hvem som er min saksbehandler i barnevernet"

- Bekreftet 84 prosent **av alle barna** påstanden, 10 prosent avkreftet den, mens 6 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 88 prosent **av barna i institusjon** påstanden, 9 prosent avkreftet den, mens 4 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 83 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, 9 prosent avkreftet den, mens 8 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 51 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, 24 prosent avkreftet den, mens 24 prosent ikke tok stilling.

Barna som bor i statlige fosterhjem ble bedt om å ta stilling til påstanden "Jeg vet hvem min tilsynsfører er", og svarfordelingen fremstilles i figur 5-27.

Figur 5-28: Jeg får være med å skrive tiltaksplanen/omsorgsplanen min (n=824)

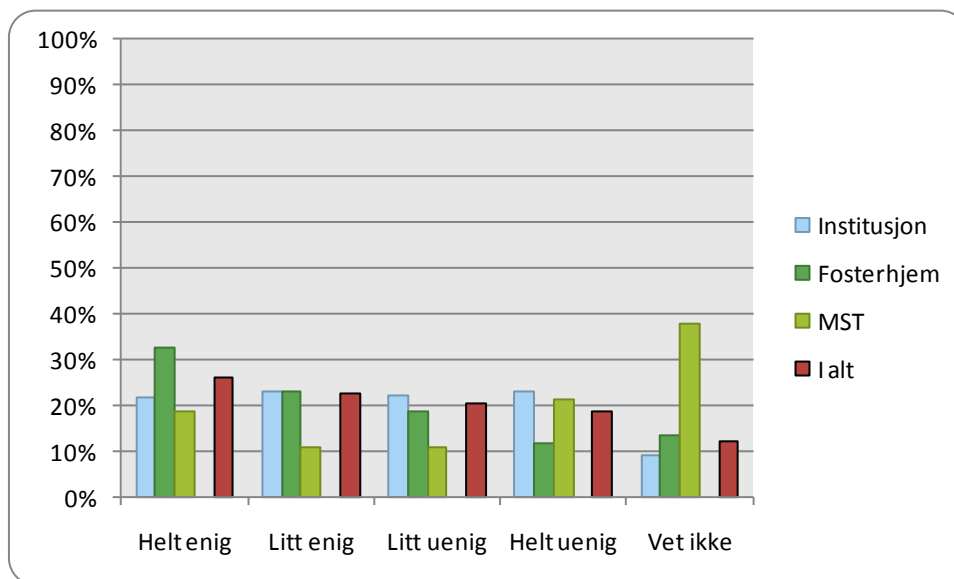

På påstanden " Jeg får være med å skrive tiltaksplanen/omsorgsplanen min"

- Bekreftet 39 prosent **av alle barna** påstanden, 40 prosent avkreftet den, mens 21 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 41 prosent **av barna i institusjon** påstanden, 44 prosent avkreftet den, mens 14 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 37 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, 34 prosent avkreftet den, mens 29 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 30 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, 38 prosent avkreftet den, mens 32 prosent ikke tok stilling.

Barna ble også bedt om å ta stilling til påstander som skulle avdekke hvordan de opplever kvaliteten i tjenestene de mottar fra det kommunale barnevernet mens de er i et statlig tiltak. Disse påstandene omhandlet saksbehandlerens tilgjengelighet, om saksbehandleren gjør en god jobb for dem, og hvorvidt de har innsyn i egen sak.

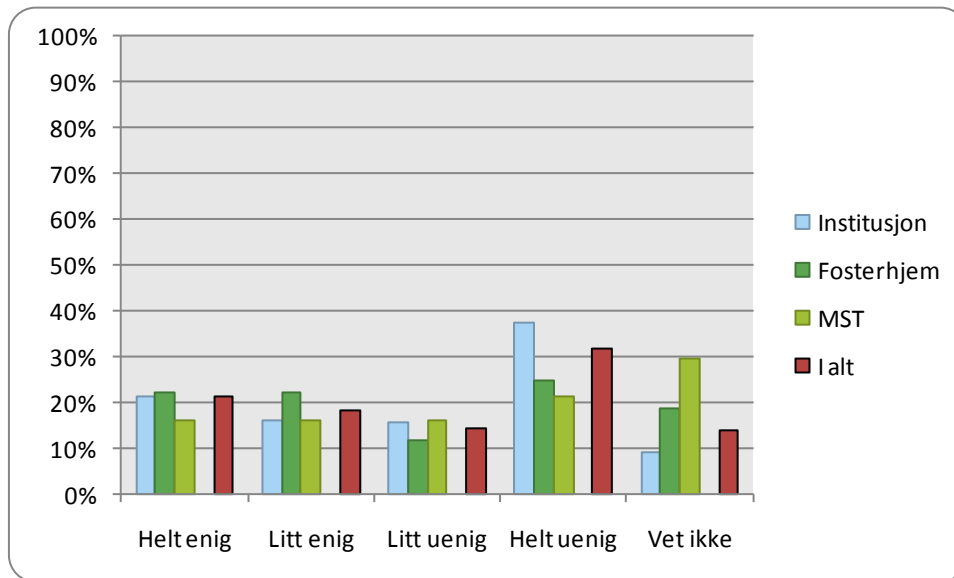
Figur 5-29: Det er lett å komme i kontakt med saksbehandleren min (n=824)

På påstanden "Det er lett å komme i kontakt med min saksbehandler"

- Bekreftet 49 prosent **av alle barna** påstanden, 39 prosent avkreftet den, mens 12 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 45 prosent **av barna i institusjon** påstanden, 46 prosent avkreftet den, mens 9 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 56 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, 30 prosent avkreftet den, mens 14 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 30 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, 32 prosent avkreftet den, mens 38 prosent ikke tok stilling.

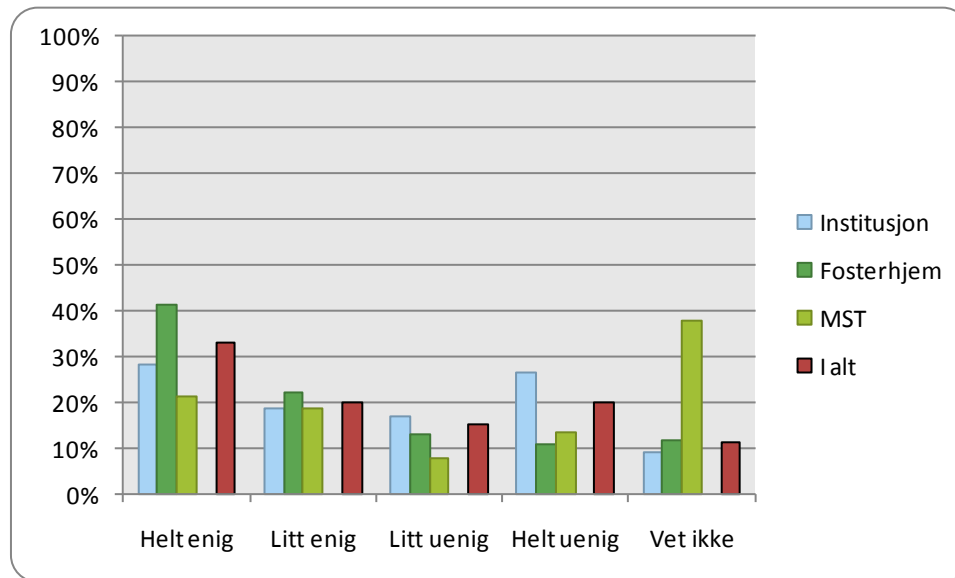
Figur 5-30: Jeg får vite hva som står i rapporter som skrives om meg (n=824)

På påstanden "Jeg får vite hva som står i rapporter som skrives om meg"

- Bekreftet 40 prosent **av alle barna** påstanden, 46 prosent avkreftet den, mens 14 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 38 prosent **av barna i institusjon** påstanden, 53 prosent avkreftet den, mens 9 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 44 prosent **av barna i statlige fosterhjem** påstanden, 37 prosent avkreftet den, mens 19 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 32 prosent **av barna i MST-tiltak** påstanden, 38 prosent avkreftet den, mens 30 prosent ikke tok stilling.

Figur 5-31: Saksbehandleren min gjør en god jobb for meg (n=824)

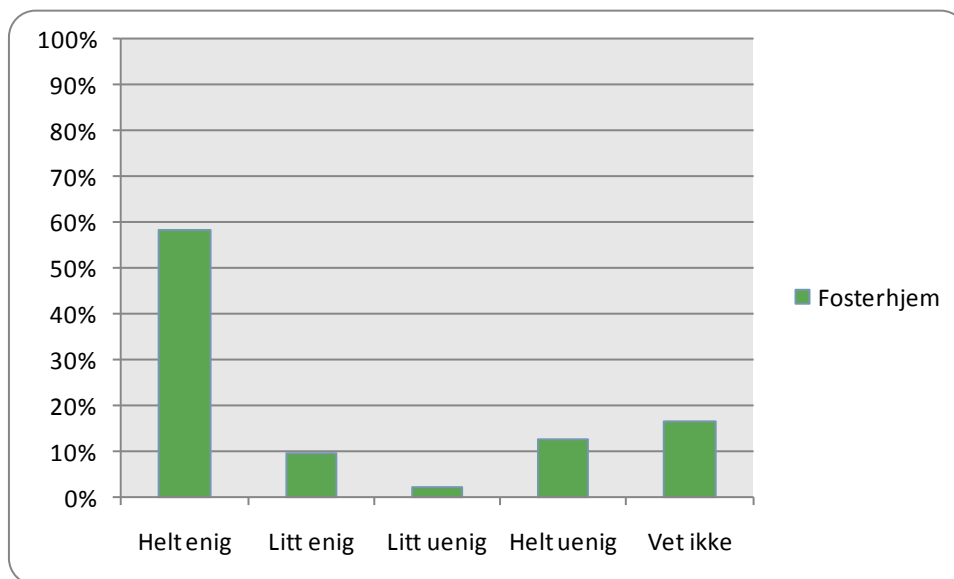

På påstanden " Saksbehandleren min gjør en god jobb for meg"

- Bekreftet 52 prosent av alle barna påstanden, 35 prosent avkreftet den, mens 11 prosent tok ikke stilling.
- Bekreftet 47 prosent av barna i institusjon påstanden, 44 prosent avkreftet den, mens 9 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 64 prosent av barna i statlige fosterhjem påstanden, 24 prosent avkreftet den, mens 12 prosent ikke tok stilling.
- Bekreftet 41 prosent av barna i MST-tiltak påstanden, 22 prosent avkreftet den, mens 38 prosent ikke tok stilling.

Barna som bor i statlige fosterhjem ble også bedt om å ta stilling til om de vet hvem tilsynsføeren deres er, og om de opplever at vedkommende bryr seg om hvordan de har det. Svarfordelingen fremstilles i figur 5.31 – 5.32.

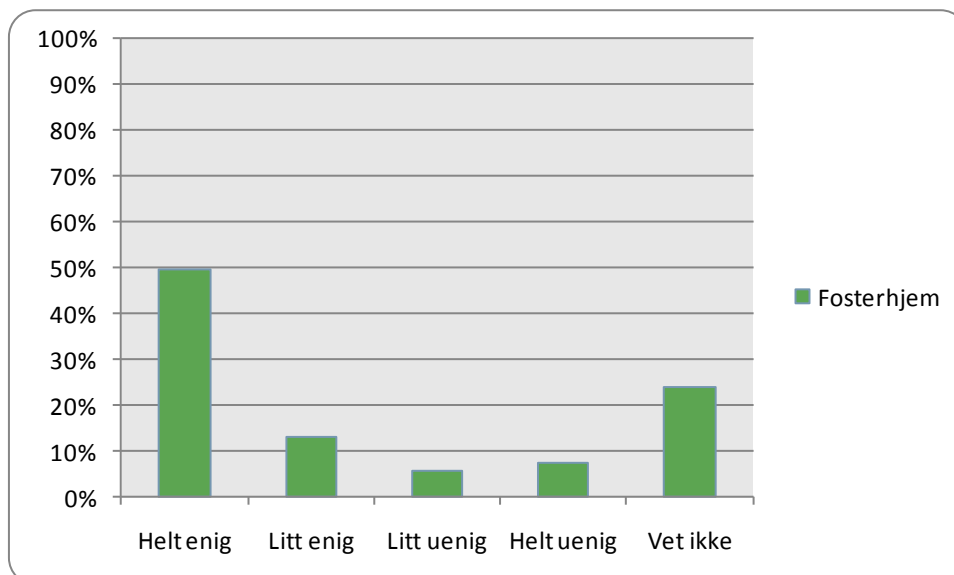
Figur 5-32: Jeg vet hvem min tilsynsfører er (n=315)

68 prosent bekreftet påstanden om kjennskap til tilsynsfører, 15 prosent avkreftet den, mens 17 prosent ikke tok stilling.

Videre ble barna som bor i statlige fosterhjem bedt om å ta stilling til påstanden "Min tilsynsfører bryr seg om hvordan jeg har det", og fordelingen er fremstilt i figur 8-7. 63 prosent bekreftet påstanden, 13 prosent avkreftet den, mens 24 prosent ikke tok stilling.

Figur 5-33: Min tilsynsfører bryr seg om hvordan jeg har det (n=315)

I det åpne kommentarfeltet var det svært mange, både blant barn og unge som bor i statlige fosterhjem og i institusjon som kommenterte at det var vanskelig å få tak i saksbehandler, og at de skulle ønske at vedkommende var mer tilgjengelig.

5.6.1 Oppsummering

Undersøkelsens resultater om det tilbudte barn og unge som er plassert i statlige tiltak får av den kommunale barneverntjenesten tyder på at det er en rekke forbedringspunkter, særlig når det gjelder ivaretagelse av retten til å delta i å skrive tiltaksplan eller omsorgsplan, men også når det gjelder tilgjengelighet.

Rettigheter

Påstandene om kjennskap til saksbehandler, tilsynsfører og hvorvidt barnet/ ungdommen deltar i å skrive tiltaksplan eller omsorgsplan handler om rettigheter som barn og unge som får hjelp fra barnevernet har etter Barnevernloven, og en skulle derfor kunne forvente at andelen som oppga alternativet "helt enig" skulle være tilnærmet lik 100 prosent. Nesten 10 prosent av barn som er plassert i statlige fosterhjem og institusjon vet ikke hvem den kommunale saksbehandleren deres er, samtidig som en liten andel oppga "vet ikke". Ungdommene som får MST-behandling ser ut til i enda mindre grad å kjenne til hvem saksbehandleren deres er. Knappt en fjerdedel var litt eller helt uenig i at de vet hvem saksbehandleren er, og en like stor andel oppga "vet ikke".

Når det gjelder barn som bor i statlige fosterhjem, viser resultatene at mens 83 prosent vet hvem saksbehandleren deres er, er det bare 68 prosent som vet hvem tilsynsføreren deres er. 13 prosent er helt uenige i at de vet hvem som er tilsynsføreren deres. Med tanke på at formålet med tilsynsfører er at en uavhengig person skal kunne kontrollere at barnet ivaretas på en god måte i statlige fosterhjemmet, er det svært kritikkverdig at en del av disse barna ikke er klar over hvem tilsynsføreren deres er, og således heller ikke har mulighet til å kontakte denne ved behov.

Når det gjelder deltakelse i å skrive tiltaksplan eller omsorgsplan, antyder undersøkelsen at mange barn og unge opplever at dette er en aktivitet de ikke deltar i i særlig grad. Henholdsvis 44, 34 og 38 prosent av barna som bor i institusjon, statlige fosterhjem eller er i MST-tiltak er litt eller helt uenige i at de er med på å skrive sin egen tiltaksplan eller omsorgsplan. I tillegg er andelen som oppga "vet ikke" høye, særlig blant barn i statlige fosterhjem (29 prosent) og MST-tiltak (32 prosent). Andelen som oppga "vet ikke" blant barn i institusjon er 14 prosent. Dette er nedslående med tanke på barn og unges medvirkning i egen sak, og tyder på at barn og unge i liten grad medvirker i å definere hva problemet deres gjelder, å velge mellom ulike former for hjelp, og å initiere, vedlikeholde og avslutte kontakten med barnevernet.³⁸

Tilgjengelighet og tilfredshet

Bare halvparten av barna bekrefter at det er lett å komme i kontakt med saksbehandleren sin. Her er det store variasjoner mellom tiltakstypene, og det er langt flere av barna som bor i statlige fosterhjem enn barn som bor i institusjon som er helt enig i at det er lett får tak i saksbehandler. Resultatene for ungdommene i MST-tiltak er interessante. 22 prosent var helt uenige i at det var lett å komme i kontakt med sin saksbehandler, og 38 prosent visste ikke hvem saksbehandleren deres var. I så måte kan det være grunn til å stille spørsmål om hvor disse ungdommene skal kunne henvende seg dersom de ikke opplever å ha det bra eller føle seg trygge hjemme, og samtidig ikke vet hvem som er saksbehandleren deres.

Over halvparten av barna og ungdommene oppgir at saksbehandleren deres gjør en god jobb for dem, mens vel en tredjedel oppgir at vedkommende ikke gjør en god jobb. Tilfredsheten er størst

³⁸ Peyrot deler individuell medvirkning inn i følgende faktorer 1) Å definere om et problem eksisterer, 2) Å definere hva problemet gjelder, 3) Å avgjøre om det skal gjøres noe med problemet, 4) Å velge mellom ulike former for hjelp, 5) Å initiere, vedlikeholde eller avslutte kontakten. Gjengitt i Rønning og Solheim 1998, side 41.

blant barna som bor i statlige fosterhjem, hvor 42 prosent er helt enige i påstanden og 11 er helt uenig. Blant barn og ungdom som bor på institusjon er 27 prosent helt uenige i at saksbehandleren gjør en god jobb, og andelen øker til 44 når de som er litt uenige inkluderes. Igjen er andelen som har oppgitt "vet ikke" blant barn i MST-tiltak høy – 38 prosent.

Når det gjelder fosterhjemsbarnas relasjon til tilsynsfører, er det omtrent like mange som er fornøyde med saksbehandleren sin (64 prosent) som oppgir at tilsynsføreren bryr seg om hvordan de har det (63 prosent). Fra resultater gjengitt over viser undersøkelsen at mange av barna som bor i statlige fosterhjem ikke vet hvem tilsynsføreren sin er. En sammenligning viser at det også er en del barn/ungdom som vet hvem tilsynsføreren er, men som er usikker på om vedkommende bryr seg om hvordan de har det. I § 8 i forskrift om fosterhjem slås det fast at det skal legges vekt på å finne og oppnevne en tilsynsfører som barnet har eller kan få tillit til. Tilsynsføreren skal være en uavhengig kontrollinstans som skal se til at barnet får den omsorgen det skal ha hos fosterforeldrene, og det er rimelig å tro at funksjonen i større grad kan utøves når barnet har tillit til at tilsynsføreren bryr seg om hvordan barnet har det. At en del fosterhjemsbarn ikke har noe tillitsforhold til tilsynsføreren sin er alvorlig, og tyder på at barnevernstjenestene i for liten grad greier å finne tilsynsførere som barna kan ha tillit til. Dette tyder på at tilsynsførerordningen ikke fungerer slik den skal, og dette bør følges opp.

Innsyn

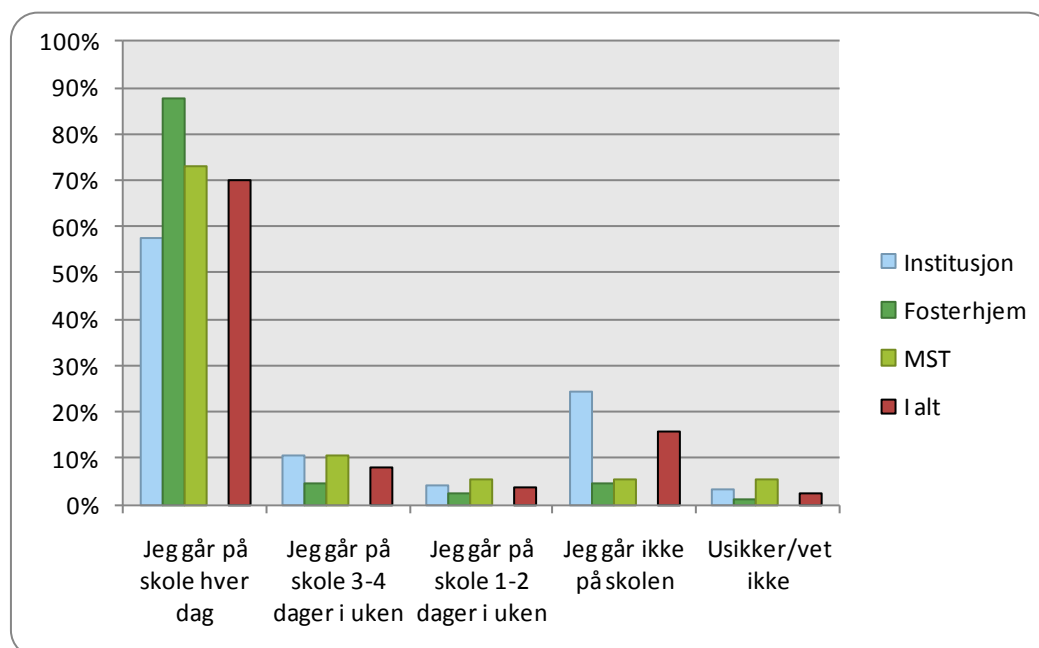
Det er 40 prosent av alle barn og unge som bekrefter at de vet hva som står i rapporter som blir skrevet om dem. Kun blant barn som bor i statlige fosterhjem er denne andelen større enn andelen som oppgir at de ikke vet hva som skrives i rapporter om dem. Andelen som oppga at de er helt uenige er henholdsvis 37, 25 og 22 prosent for institusjon, statlige fosterhjem og MST, mens henholdsvis 9, 19 og 30 prosent oppga "vet ikke". Resultatene tyder på at mange mener det skrives mer om dem enn det de vet, eller at de er usikre på dette. Undersøkelsen antyder altså at barna enten ikke har fullt innsyn i egen sak, eller at de er usikre på om de har det. Retten til innsyn er nedfelt i Barnevernloven.

5.7 Skolegang og trivsel på skolen

Etter Opplæringsloven har alle barn og unge rett og plikt til grunnskoleopplæring, det vil si til og med 10. trinn, og rett til å søke videregående opplæring. Skolegang skal gi barn og unge både faglig kunnskap og grunnleggende ferdigheter for fremtidig jobb og utdanning, og for å mestre livene sine, og for å kunne delta i fellesskapet og demokrati. Skolen er dessuten en viktig sosial arena. Forskning viser dessuten at skolegang kan bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Barn og unge som deltok i undersøkelsen ble bedt om å ta stilling til noen påstander som handler om skolegang og trivsel på skolen, for å kartlegge denne gruppens deltakelse og trivsel i skolen. Først skal vi se nærmere på spørsmålet om hvor ofte barna går på skole, og resultater gjengis i figur 5.31 til 5.33.

Figur 5-34: Hvor ofte går du på skole? (n=824)

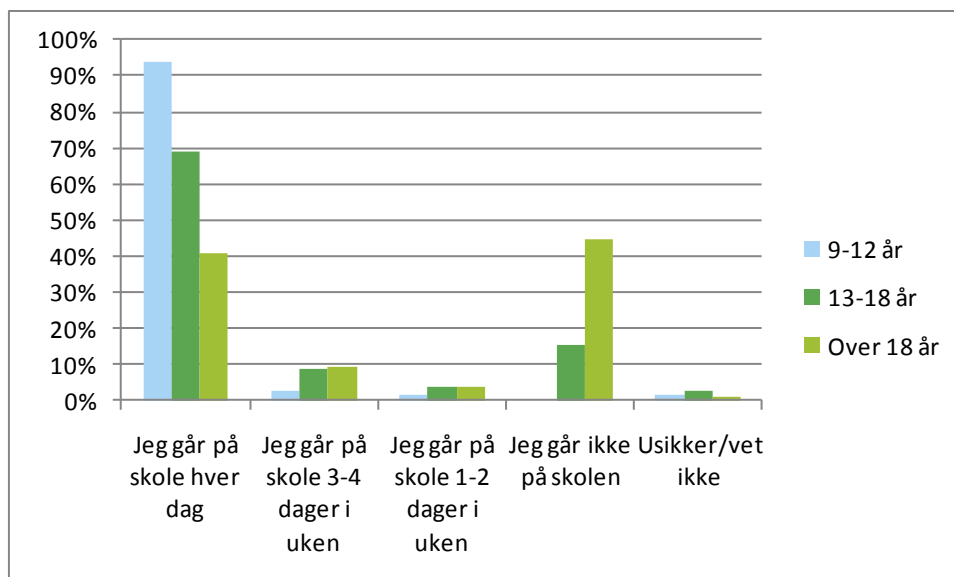

På spørsmål om hvor ofte barna gikk på skole

- Oppga 70 prosent **av alle barna** at de gikk hver dag, 12 prosent at de går noen dager i uken, mens 16 prosent oppga at de ikke går på skole. 3 prosent oppga "usikker/vet ikke".
- Oppga 58 prosent **av barna i institusjon** at de går på skole hver dag, 15 prosent at de går noen dager i uken, mens 24 prosent oppga at de ikke går på skole. 3 prosent oppga "usikker/vet ikke".
- Oppga 88 prosent **av barna i statlige fosterhjem** at de går på skole hver dag, 7 prosent at de går noen dager i uken, mens 4 prosent oppga at de ikke går på skole. 1 prosent oppga "usikker/vet ikke".
- Oppga 73 prosent **av barna i MST-tiltak** at de går på skole hver dag, 16 prosent at de går noen dager i uken, mens 5 prosent oppga at de ikke går på skole. 5 prosent oppga "usikker/vet ikke".

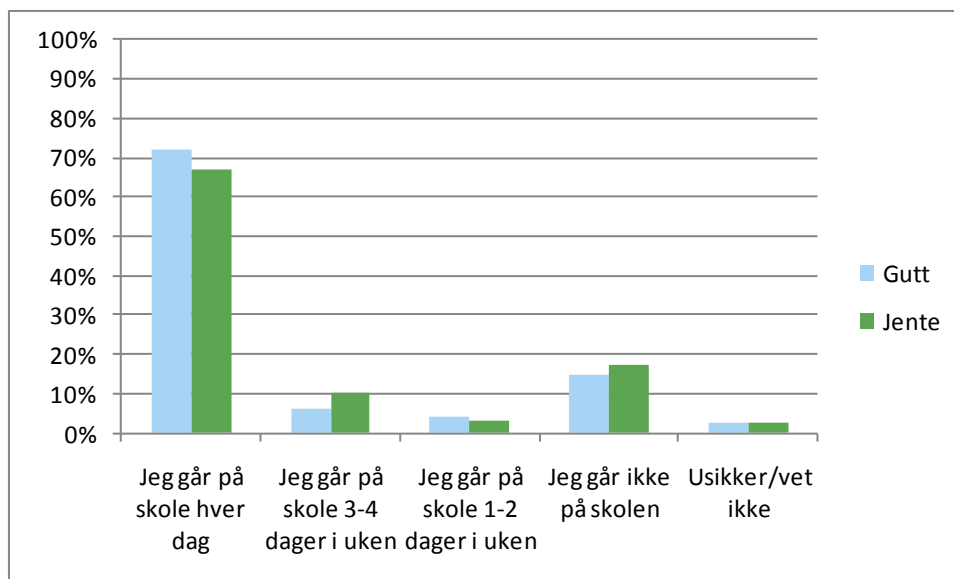
For å få mer kjennskap til hvem disse barna er, er resultatene kryssset med informasjon om aldersgruppe og kjønn som var de eneste to spørsmålene om bakgrunn som barna og ungdommene ble bedt om å oppgi i spørreskjemaet. Alderskategoriene var kun delt i de tre kategoriene 9-12 år, 13-18 år og over 18.

Figur 5-35: Hvor ofte går du på skole krysset med alder

Brytes tallene ned på alder, fremkommer det at alle barna under 13 år oppga å gå på skole, og 94 prosent av dem går hver dag. Blant barna/ ungdommene i alderen 13 til 18 gikk 69 prosent av barna på skolen hver dag, mens 15 prosent ikke går på skole. 41 prosent av ungdommene over 18 år oppga at de går på skole hver dag, mens 45 prosent oppga at de ikke går på skole.

Figur 5-36: Hvor ofte går du på skole krysset med kjønn

Brytes tallene ned på kjønn, fremkommer det at flere gutter enn jenter går på skolen. 72 prosent av guttene og 67 prosent av jentene oppga å gå på skole hver dag, mens 15 prosent av guttene og 17 prosent av jentene oppga at de ikke går på skole.

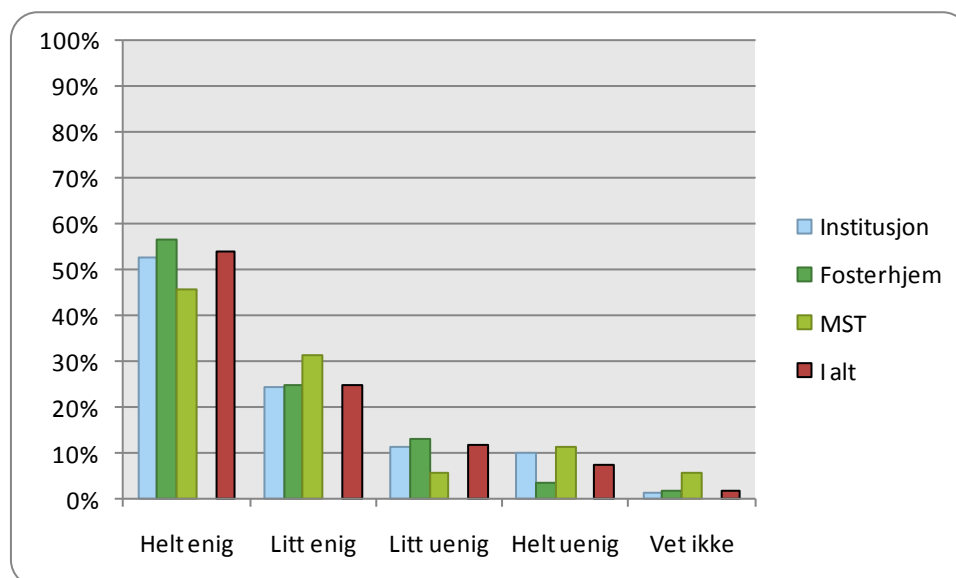
Når det gjelder skolegang, skiller barn i institusjon seg særlig ut ved at hele 24 prosent oppga at de ikke går på skole i det hele tatt. Dette gjelder ingen barn under 13 år, men en del barn mellom 13 og 18, og nesten halvparten av barna over 18 går. Etter Opplæringsloven har barn skole-

plikt så lenge de går i grunnskolen, og dersom det er disse barna som ikke går på skole kan det her dreie seg om lovbrudd. Dette er det imidlertid ikke mulig å identifisere på bakgrunn av undersøkelsen. Om det gjelder ungdom som normalt ville ha gått i videregående opplæring er resultatene fremdeles alvorlige. Forskning viser at nær en tredjedel av elever som starter i videregående opplæring verken oppnår studiekompetanse eller yrkeskompetanse.³⁹ Frafall i videregående opplæring er med på å skape og opprettholde sosial ulikhet, det fører med seg en rekke negative konsekvenser for personen selv så som muligheter på arbeidsmarkedet senere i livet, og det gir store samfunnsøkonomiske konsekvenser. I en rapport fra 2008 skriver Kristofersen og Clausen blant annet at tidligere barnevernsbarn har lavere utdanning, lavere inntekt, betydelig høyere arbeidsledighet enn øvrige innbyggere, og mottar mer hjelpe- og omsorgstiltak.⁴⁰ De har også gjennomgående dårligere helse og høyere sannsynlighet for å bli tilstått uførepensjon som voksen i forhold til andre barn. Dette går også fram av en ny rapport av Sandbæk og Pedersen.⁴¹ Tidligere i denne rapporten så vi at 25 prosent av barna/ ungdommene som bor i institusjon var litt eller helt uenig i at de voksne oppmuntret dem til å gå på skolen. Å jobbe målrettet med å oppmuntre til og tilrettelegge for at barn og ungdom i barnevernet fullfører grunn- og videregående skole bør være et mål for alle i barnevernet, og særlig for institusjoner.

5.7.1 Trivsel og mestring på skolen

Barna og ungdommene ble også bedt om å ta stilling til hvordan de trivdes og mestret skolen. Resultatene fremstilles i figur 5-37 til 5-40. Et hovedfunn er at en høy andel trives, har det bra og får hjelp på skolen, men det er også en betydelig andel som gir uttrykk for at de ikke trives eller mestrer skolen.

Figur 5-37: Jeg trives på skolen (n=693)

På påstanden "Jeg trives på skolen"

- 79 prosent **av alle barna** bekreftet påstanden, 19 prosent avkreftet den, mens 2 prosent oppga "vet ikke".

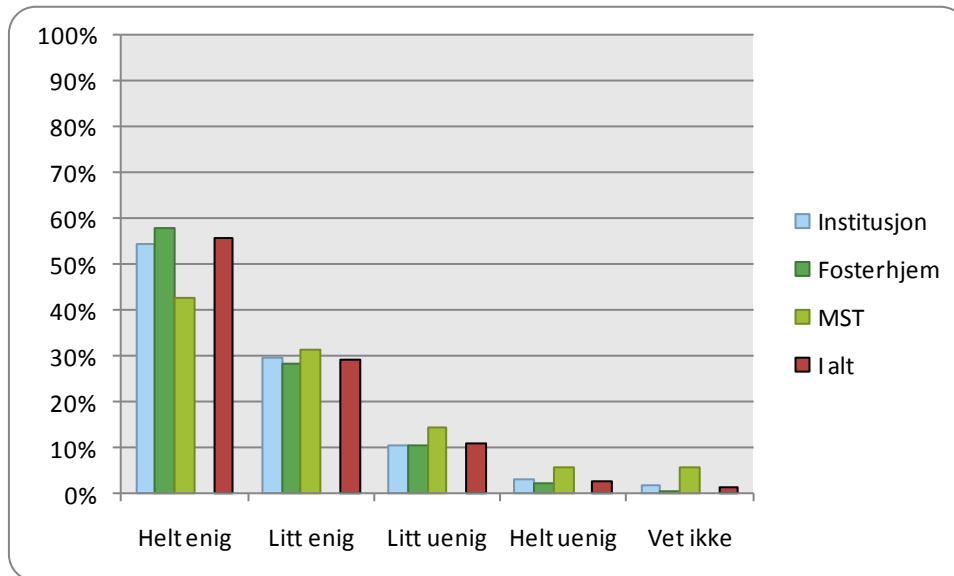
³⁹ Se f.eks. Markussen et.al. (2008).

⁴⁰ Kristofersen, L. B., & Clausen, S.-E. (2008).

⁴¹ Sandbæk, M., & Pedersen, A. W. (2010).

- 77 prosent **av barna i institusjon** bekreftet påstanden, 22 prosent avkreftet den, mens 1 prosent oppga "vet ikke".
- 81 prosent **av barna i statlige fosterhjem** bekreftet påstanden, 17 prosent avkreftet den, mens 2 prosent oppga "vet ikke".
- 77 prosent **av barna i MST-tiltak** bekreftet påstanden, 17 prosent avkreftet den, mens 6 prosent oppga "vet ikke".

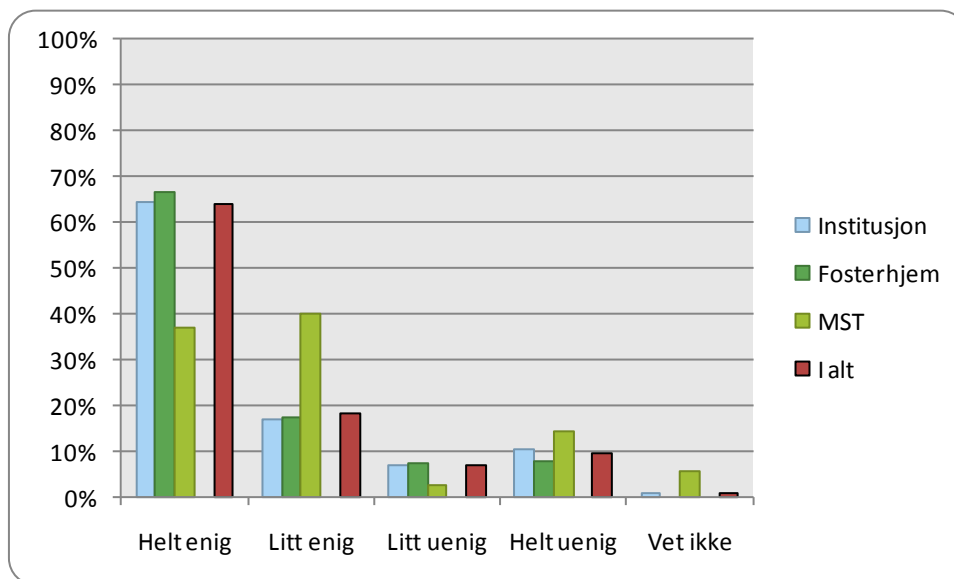
Figur 5-38: Jeg får hjelp av lærerne når jeg trenger det (n=693)

Barna ble bedt om å ta stilling til påstanden "Jeg får hjelp av lærerne når jeg trenger det" og

- 85 prosent **av alle barna** bekreftet den, 14 prosent avkreftet den, mens 2 prosent oppga "vet ikke".
- 84 prosent **av barna i institusjon** bekreftet påstanden, 14 prosent avkreftet den, mens 2 prosent oppga "vet ikke".
- 86 prosent **av barna i statlige fosterhjem** bekreftet påstanden, 13 prosent avkreftet den, mens 1 prosent oppga "vet ikke".
- 74 prosent **av barna i MST-tiltak** bekreftet påstanden, 20 prosent avkreftet den, mens 6 prosent oppga "vet ikke".

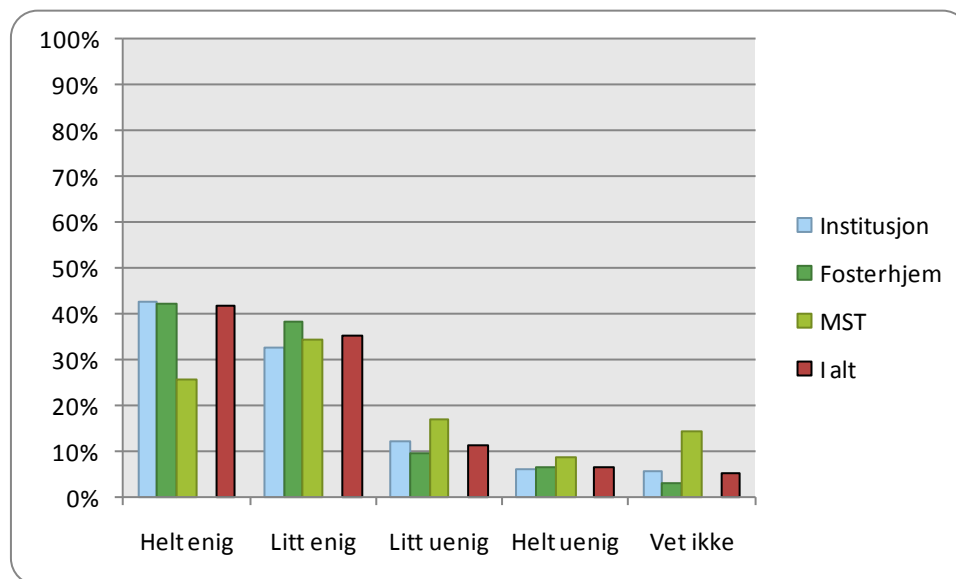
Figur 5-39: Skolen er viktig for meg (n=693)

Barna ble bedt om å ta stilling til påstanden "Skolen er viktig for meg" og

- 82 prosent **av alle barna** bekreftet den, 17 prosent avkreftet den, mens 1 prosent oppga "vet ikke".
- 82 prosent **av barna i institusjon** bekreftet påstanden, 17 prosent avkreftet den, mens 1 prosent oppga "vet ikke".
- 84 prosent **av barna i statlige fosterhjem** bekreftet påstanden, 16 prosent avkreftet den, mens ingen oppga "vet ikke".
- 77 prosent **av barna i MST-tiltak** bekreftet påstanden, 17 prosent avkreftet den, mens 6 prosent oppga "vet ikke".

Figur 5-40: Jeg gjør det bra på skolen (n=693)

Barna ble bedt om å ta stilling til påstanden "Jeg gjør det bra på skolen" og

- **Blant alle barna** bekreftet 77 prosent påstanden, 18 prosent avkreftet den, mens 5 prosent oppga "vet ikke".
- **Blant barn i institusjon** bekreftet 76 prosent påstanden, 19 prosent avkreftet den, mens 5 prosent oppga "vet ikke".
- **Blant barn i statlige fosterhjem** bekreftet 81 prosent påstanden, 16 prosent avkreftet den, mens 3 prosent oppga "vet ikke".
- **Blant barn i MST-tiltak** bekreftet 60 prosent påstanden, 26 prosent avkreftet den, mens 14 prosent oppga "vet ikke".

5.7.2 Oppsummering

75 prosent av barna eller flere ga uttrykk for at de trives på skolen, at de gjør det bra, at de får hjelp av lærerne når de trenger det, og at skolen er viktig for dem. Det er mindre forskjeller mellom tiltakstypene. Selv om dette er en høy andel, er det foruroligende at så mange svarer avkrefte på påstandene om trivsel og mestring på skolen. 22 prosent av barna som bor i institusjon og 17 prosent i henholdsvis statlige fosterhjem og MST-tiltak er litt eller helt uenige i at de trives på skolen, og andelen som avkrefter de øvrige påstandene er bare litt lavere. Dette er alvorlig både for det faglige og det sosiale læringsutbyttet, og for motivasjon til å fortsette på skolen. I Elevundersøkelsen for 2010 var det færre enn 6 prosent som avkreftet at de trivdes på skolen.⁴²

Videre viser resultatene at flere ungdommer i MST-tiltak oppga at de ikke gjør det godt på skolen eller får hjelp når de trenger det av lærerne.

Skjeler vi tilbake til figur 5-23, var det 20 prosent av barna som avkreftet påstanden "De voksne her oppmuntrer meg til å gå på skolen", og dette gjaldt særlig barn som bor i institusjon (25 prosent) eller som var i MST-tiltak (32 prosent). Undersøkelsen gir ingen svar på hva ansatte i institusjoner, fosterforeldre eller foreldre med barn med alvorlige atferdsproblemer gjør for å motive-

⁴² Oxford Research (2010). "Meninger fra klasserommet: Analyse av Elevundersøkelsen 2010." Tilgjengelig på http://www.udir.no/upload/Forskning/2010/Elevundersokelsen_2010_analyse.pdf (Lesedato: 20.12.2010) I elevundersøkelsen ble det benyttet en fem-punktsskala, mens det i den foreliggende undersøkelsen ble benyttet en fire-punktsskala.

re og legge til rette for at barna skal gå på skole og trives der, eller hvilke forutsetninger de har for å lykkes med dette. Sett i sammenheng med andre studier, indikerer resultatene i brukerundersøkelsen at Bufetat bør styrke fokuset på skolegang for alle barn i statlige barnevernstiltak. Dette omtales også i Bufdirs rapport Kvalitet i barneverninstitusjoner.

6. INNSATSOMRÅDER

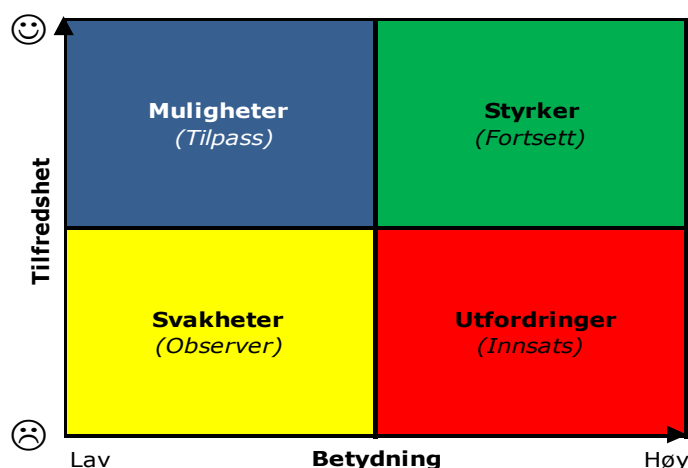
Et sentralt aspekt i forbindelse med brukerundersøkelser er å identifisere hva som er viktig for brukerne.⁴³ Slik kan en også identifisere hvilke tiltak som kan være aktuelle å iverksette på bakgrunn av undersøkelsens resultater. I brukerundersøkelser som gjøres blant mottakere av et offentlig tjenestetilbud, må det for det første gjøres ytterligere undersøkelser på områder der resultatene antyder at lover og forskrifter ikke overholdes. Videre kan resultatene vurderes opp mot målsetningene for tjenesten, for å se i hvilken grad disse oppfylles. I tillegg kan innsatsområder identifiseres ved hjelp av statistiske analyser av hvilke forhold som er viktige for brukerne som har svart på undersøkelsen. En slik analyse er gjennomført og presenteres i dette kapittelet. Rambøll presiserer at dette er en presentasjon av statistiske sammenhenger av undersøkelsens resultater, og at det ikke nødvendigvis gjenspeiler faktisk årsak - virkningsforhold.

6.1 Faktor- og regresjonsanalyse - identifisere de viktigste innsatsområdene

En enkel og ofte benyttet metode i undersøkelser som måler tilfredshet er å identifisere hvilke enkelsspørsmål og tema som oppnår lavest skår. Denne fremgangsmåten har imidlertid en svakhet, ved at den ikke tar hensyn til hvorvidt områdene har noen faktisk og direkte betydning for brukernes tilfredshet. Spørsmålenes direkte betydning på samlet tilfredshet slik de fremstår i undersøkelsen kan imidlertid beregnes statistisk ved faktor- og regresjonsanalyser. Først grupperes spørsmål/påstander som barn og unge var noenlunde like tilfreds med i faktorer. En faktor består således av flere spørsmål/forhold. Deretter beregnes faktorens betydning for overordnet tilfredshet. I denne analysen er spørsmålet "Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå/ i MST" brukt som mål på overordnet tilfredshet.

Forholdet mellom tilfredshet og hvor viktig en faktor er, kan illustreres i et innsatskart som i figur 6.1.

Figur 6-1: Illustrasjon av innsatskart

Når en faktor, det vil si en gruppe spørsmål/påstander, plasserer seg i rød sone, indikeres et innsatsområde. Det er fordi undersøkelsen viser at brukerne har lav tilfredshet med forhold som inngår i faktoren, samtidig som de har stor direkte betydning for overordnet tilfredshet med til-

⁴³ Se f.eks. "Veileder: Gjennomføring av brukerundersøkelser i forvaltningsrevisjonen", Riksrevisjonen 2006.

budet. Grønn sone indikerer at både tilfredsheten og betydningen er høy, og derfor bør vedlikeholdes eller styrkes ytterligere. Faktorer i gul eller blå sone har lav betydning for overordnet tilfredshet og er derfor nedprioritert som et umiddelbart innsatsområde.

6.2 Innsatsområder for statlige og private barneverntiltak

I denne brukerundersøkelsen tar faktoranalysen utgangspunkt i svarmønsteret i forhold til utsagnet "Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå/ i MST". Det vil si at analysen gir svar på hvilke forhold barn og unge i statlige og private barneverntiltak er mest tilfredse med, samtidig som de ut ifra statistiske analyser av resultatene fremstår som viktige. Sagt på en annen måte, for det første *hvilke grunnleggende forhold* som har direkte betydning på overordnet tilfredshet, og for det andre *hvor tilfredse* barna og ungdommene er med disse forholdene. Dette illustreres i innsatskartet i figur 6-2.

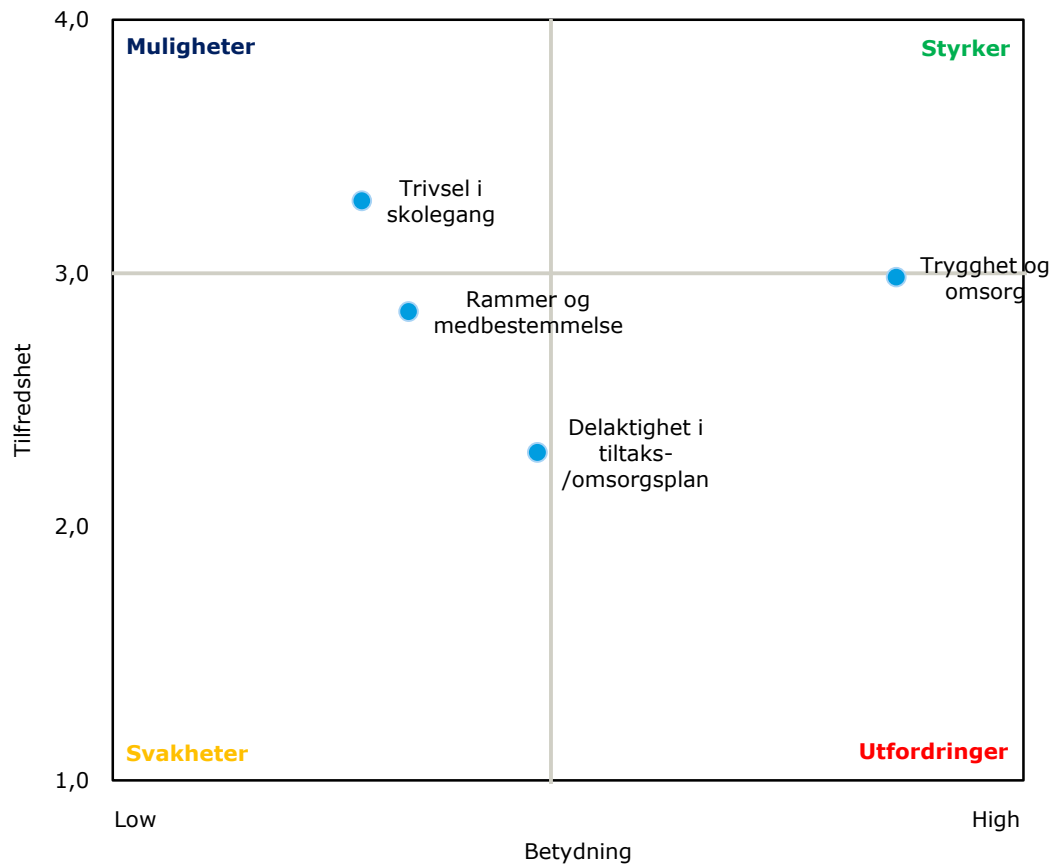
De faktorene som analysen viser er *viktigst* for at barn og unge i statlige tiltak har det bra, er plassert og rangert i synkende rekkefølge fra høyre til venstre i innsatskartet. De fire faktorene som fremkommer i undersøkelsen er

- Trygghet og omsorg
- Deltakelse i tiltaks-/omsorgsplan
- Rammer og medbestemmelse
- Trivsel i skolegang.

Hvor tilfredse barn og ungdommene er med disse fire forholdene, er plassert og rangert i fra topp til bunn i innsatskartet, og er:

- Trivsel i skolegang
- Trygghet og omsorg
- Rammer og medbestemmelse
- Delaktighet i tiltaks-/omsorgsplan.

Figur 6-2: Innsatskart

I innsatskartene er det bare en av de fire faktorene som ligger i rød sone, og det er **trygghet og omsorg**. At den ligger i rød sone betyr altså at den har stor betydning og lav tilfredshet. Faktoren består av følgende påstander:

- Jeg stoler på de voksne her/ foreldrene mine
- De voksne her/ foreldrene mine hjelper meg når jeg trenger det
- De voksne her/ foreldrene mine er lette å snakke med
- De voksne her/ foreldrene mine er interessert i hvordan jeg har det
- Jeg kan snakke med de voksne her/ foreldrene mine om ting jeg synes er vanskelig
- Jeg føler meg trygg her /hjemme
- De voksne her/ foreldrene mine har nok tid til meg
- Her får jeg være med å bestemme hva jeg skal få hjelp til
- De voksne her/ foreldrene mine hjelper meg så jeg skal ha et bedre forhold til familien min
- De voksne her/ foreldrene mine oppmuntrer meg til å gå på skolen
- Her får jeg være med å bestemme viktige ting som handler om meg
- Jeg føler at de voksne her/ foreldrene mine stoler på meg
- De voksne her/ foreldrene mine snakker på en måte som jeg skjønner snakker på en måte som jeg skjønner
- De voksne her/ foreldrene mine hjelper meg så jeg får være med på aktiviteter på fritiden

- Her får jeg være med å bestemme over hverdagen min
- De voksne her/ foreldrene mine hjelper meg med leksene mine når jeg trenger det
- De voksne her/ foreldrene mine hjelper meg når jeg vil snakke med min saksbehandler i barnevernet
- Jeg vet hvorfor jeg er her/ i MST

Det er altså en rekke forhold som ut i fra statistiske analyser er av betydning for tilfredsheten med det statlige tiltaket de er i. Det handler om tillit mellom dem selv og de voksne, om de voksnes bistand når barnet eller ungdommen har behov for det, om kommunikasjon, om trygghet, og om at de voksne har nok tid til barnet/ ungdommen og er interessert i hvordan de har det.

Som vi ser ligger faktoren ikke langt fra grønn sone, det vil si at barna og ungdommene ga uttrykk for relativ høy tilfredshet med forholdene i faktoren trygghet og omsorg. Det er imidlertid potensial for å forbedre disse forholdene, og beslutningstakere bør derfor være særlig oppmerksomme på disse forholdene.

Analysen viser også at det ikke er noen sekundære innsatsområder, da ingen av de identifiserte faktorene har høy tilfredshet og stor betydning.

Derimot viser innsatskartet at faktoren **delaktighet i å skrive tiltaks- og omsorgsplan** er et område med lav tilfredshet og relativt høy direkte betydning. Spørsmålene som inngår i faktoren i rangert rekkefølge er:

- Jeg får vite hva som står i rapporter som skrives om meg
- Jeg får være med å skrive tiltaksplanen/omsorgsplanen min

Faktorens har en gjennomsnittlig grad av betydning for generell tilfredshet, og bør derfor observeres.

Den tredje faktoren i innsatskartet er **rammer og medbestemmelse**, og her inngår følgende spørsmål i rangert rekkefølge:

- Her er det faste møter hvor jeg kan snakke med de voksne
- De voksne her forteller meg om hva som skal skje framover
- Jeg har en fast kontaktperson her jeg bor
- De voksne her samarbeider om å hjelpe meg
- Jeg får være med på å bestemme hvilke regler som skal gjelde på stedet der jeg bor
- Jeg har blitt fortalt hva som er mine rettigheter på stedet der jeg bor

Disse spørsmålene er kun stilt til barn og ungdom som bor i institusjon. De handler i stor grad om institusjonenes systemer og rutiner for kommunikasjon med barna og ungdommene, samt de voksnes samarbeid og medbestemmelse på regler. Analysen viser at faktoren har lav direkte betydning for hvorvidt disse barna og ungdommene har vært enige i at de alt i alt har det bra i institusjonen (overordnede tilfredshet), men at de heller ikke er så fornøyde med disse forholdene.

Den fjerde og siste faktoren med betydning for barna og ungdommenes overordnede tilfredshet med tiltaket, er tilfredshet i skolegang. Spørsmålene som inngår i faktoren er:

- Skolen er viktig for meg
- Jeg får hjelp av lærerne når jeg trenger det

- Jeg trives på skolen
- Jeg gjør det bra på skolen

Innsatskartet viser at disse spørsmålene har lav direkte betydning for tilfredsheten med tiltaket, samtidig som barna og ungdommene i stor grad var enige i påstandene om trivsel på skolen.

6.3 Oppsummering

Faktor- og regresjonsanalysen illustrerer statistiske sammenhenger som indikerer hvilke forhold barna er tilfredse eller utilfredse med, og hvor viktige disse forholdene er for at de har det bra der de bor. Det understrekes at dette er statistiske sammenhenger, og ikke nødvendigvis gir uttrykk for faktiske sammenhenger mellom årsak og virkning.

Analysen indikerer at forhold som går på trygghet og omsorg er mest avgjørende for om barn og unge har det bra i det statlige barneverntiltaket de bor i, men at det er potensial for å øke tilfredsheten med disse forholdene. På basis av dette kan en si at ved å øke barn og unges forhold når det gjelder trygghet og omsorg, vil en kunne øke den overordnede tilfredsheten med tilbudet de får i det statlige barnevernet.

7. RESULTATER FORDELT PÅ REGION

Rambøll har også analysert noen av undersøkelsens resultater på regionsnivå, og i dette kapitlet fremstilles dette på noen utvalgte spørsmål. I tillegg gjengis resultatene for hver region i egne regionsrapporter. I tråd med NSDs godkjenning av prosjektet, er resultater for tiltakstyper/ eierform der det er færre enn fem besvarelser i regionen utelatt. Dette gjelder MST i region Øst, andre private institusjoner i region Nord, i tillegg til at det ikke er noen besvarelser fra ideelle institusjoner i region Nord. Dette er grunnen til at figurene under og de fem regionsrapportene, ser litt ulike ut for hver enkelt region.

Tabell 3 fremstiller svarprosenten per tiltakstype per region.

Tabell 3: Besvarelser fordelt på tiltakstype nasjonalt og per region

Region	Svarprosent per tiltakstype per region			Total svarprosent per region
	Institusjon	Statlige fosterhjem	MST	
Nord	50	59	54	55
Midt	38	38	13	34
Vest	51	31	10	39
Øst	40	44	2	37
Sør	36	48	14	38
Nasjonalt	42	44	12	38

Utvalget av spørsmål fremstilles på tiltakstype og eierform, og er identifisert i samråd med Bufdir. Utvalget er basert på spørsmål som Bufdir oppfatter som særlig viktige, og der det er størst avvik mellom regionene. Disse spørsmålene er

- Alt i alt har jeg det bra der jeg bor/ i MST
- Jeg føler meg trygg her/ hjemme
- De voksne/ fosterforeldrene mine/ foreldrene mine har nok tid til meg
- Jeg får vite hva som skrives i rapporter om meg
- Her er det faste møter hvor jeg kan snakke med de voksne
- Hvor ofte går du på skole?

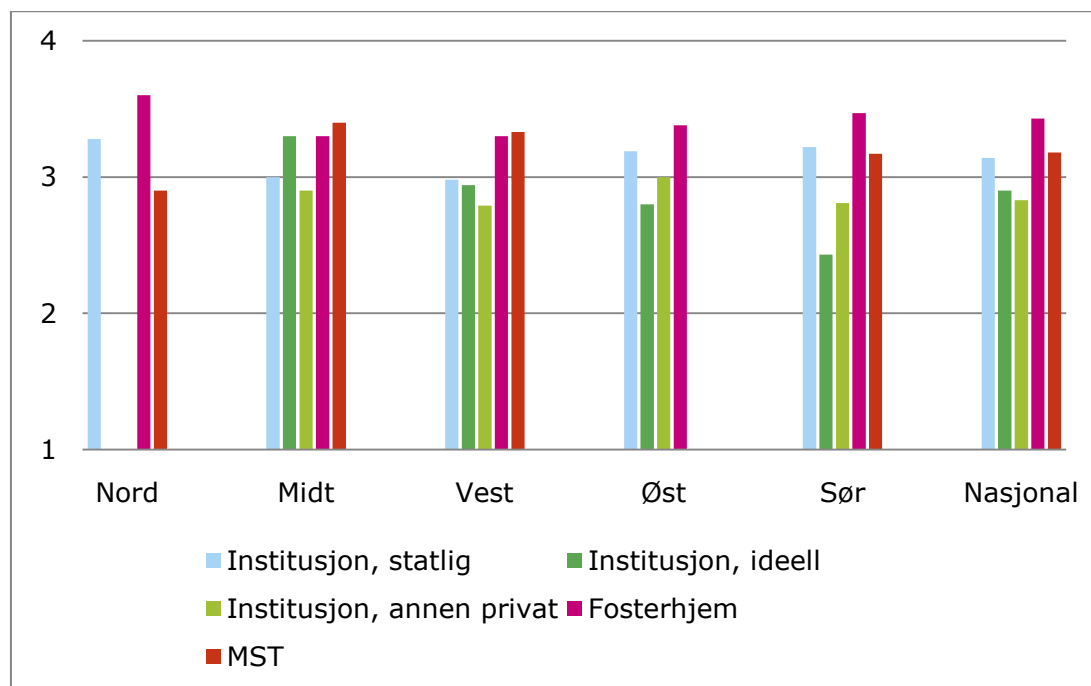
Sammenligninger av brukerundersøkelsens resultater er basert på gjennomsnitt av resultatene på hvert enkelt spørsmål for hver region, og for hver tiltakstype eller eierform for institusjonene. Skalaen fra 1 til 4 tilsvarer de fire svaralternativene, der 1 tilsvarer alternativet "helt uenig" og 4 tilsvarer alternativet "helt enig". Barn og unge som har valgt alternativet "vet ikke" er således ikke med. Resultatene er brutt ned på tiltakstype, og på eierform for institusjonene, og det rapporteres på avvik i forhold til det nasjonale gjennomsnittet for tiltakstypen/eierformen. Dette gir mening på den måten at en sammenligner relativt like størrelser, for eksempel hvordan barn i statlige fosterhjem i ulike regioner opplever sitt tilbud. Rambøll har valgt å utelate resultater der det er færre enn fem besvarelser for tiltakstypen/eierformen i regionen. Dette gjelder MST i region Øst og andre private institusjoner i region Nord. Det er heller ingen besvarelser fra ideelle institusjoner i region Nord.

Det er imidlertid grunn til å være varsom med å sammenligne på tvers av regionene. Godt funderte årsaksforklaringer på de regionale forskjellene fordrer mer kvalitative data om forvaltningen av det statlige barnevernet og andre forhold i den enkelte region enn det som har ligget innenfor oppdragets rammer. Rambøll vurderer således at brukerundersøkelsens resultater på re-

gionsnivå vil gi en god tilstandsrapport og kunne gi nyttig styringsinformasjon til den enkelte region, men at en skal være mer forsiktig med å sammenligne resultatene mellom regionene.

Rambøll mener at data i liten grad gir grunn til å trekke konklusjoner, men noe som kan se ut til å være interessant er at det er så stor variasjon i hvordan barn og unge har svart på spørsmålet om de vet hva som står i rapporter om dem. Det kan også nevnes at barn og unge på ideelle institusjoner i region Midt har gitt betydelig bedre tilbakemeldinger enn barn og unge på andre ideelle institusjoner om at de har det bra, at de voksne har nok tid til dem, og at de vet hva som står i rapporter om dem.

Figur 7-1: Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå/ i MST

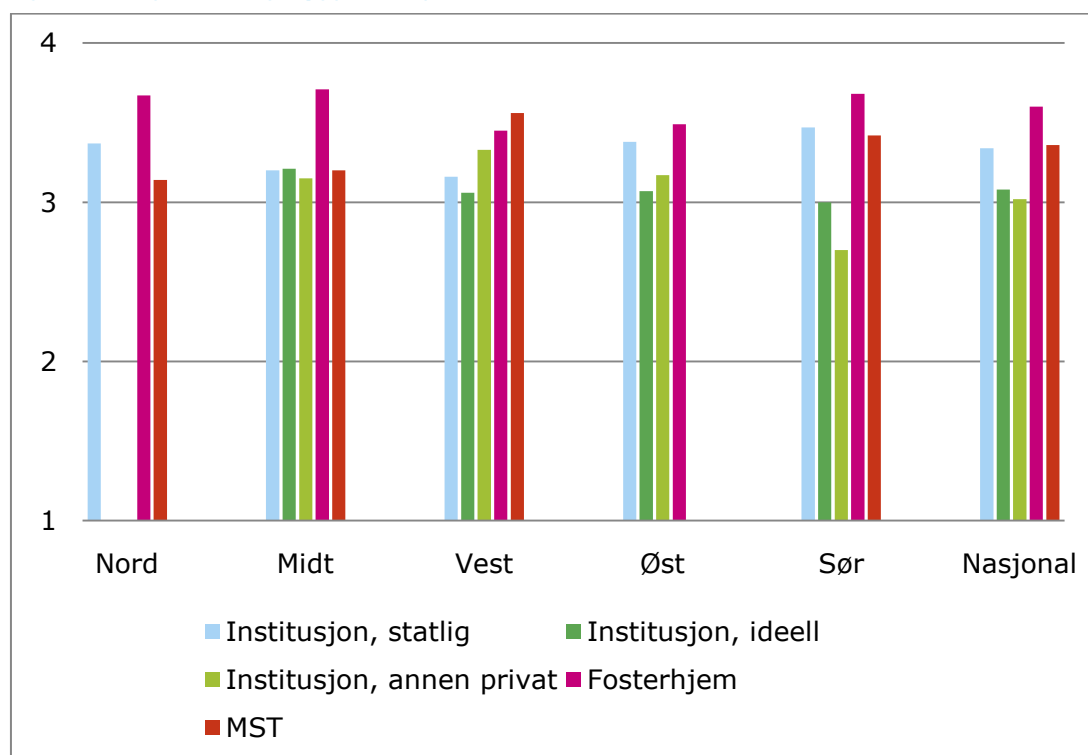

Resultatene på spørsmålet "Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå/ i MST" viser at

- Resultatene for barn og unge som bor i **statlige institusjoner** i region Nord (3,28), Sør (3,22) og Øst (3,19) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,14), mens resultatene for region Midt (3,0) og Vest (2,98) er lavere.
- Resultatene for barn og unge som bor i **institusjoner med ideell eier** i region Midt (3,3) og Vest (2,94) er høyere enn landsgjennomsnittet (2,90), mens resultatene for region Øst (2,8) og Sør (2,43) er lavere. Det var ingen besvarelser fra ideelle institusjoner i region Nord.
- Resultatene for barn og unge som bor i **andre private institusjoner** i region Øst (3) og Midt (2,9) er høyere enn landsgjennomsnittet (2,83), mens resultatene for region Sør (2,81) og Vest (2,79) er lavere. Resultatene for region Nord er tatt ut på grunn av lavt antall besvarelser.
- Resultatene for barn og unge som bor i **statlige fosterhjem** i region Nord (3,6) og region Sør (3,47) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,43), mens resultatene for region Øst (3,38), region Vest og Midt (begge 3,3) er lavere.
- Resultatene for barn og unge i **MST** i region Midt (3,4) og Vest (3,33) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,18), mens resultatene for region Sør (3,17) og Nord (2,9) er lavere. Resultatene for region Øst er tatt ut på grunn av lavt antall besvarelser.

Det er særlig barn og unge ved de ideelle institusjonene i region Midt (0,4 skalaenheter) som svarer markant mer positivt på påstanden om at de alt i alt har det bra enn landsgjennomsnittet for barn som bor i ideelle institusjoner. Også unge i MST i region Midt svarer markant mer positivt enn landsgjennomsnittet for MST (0,22 skalaenheter), mens unge i MST i Nord svarer markant mindre positivt (0,28 skalaenheter).

Figur 7-2: Jeg føler meg trygg her/ hjemme

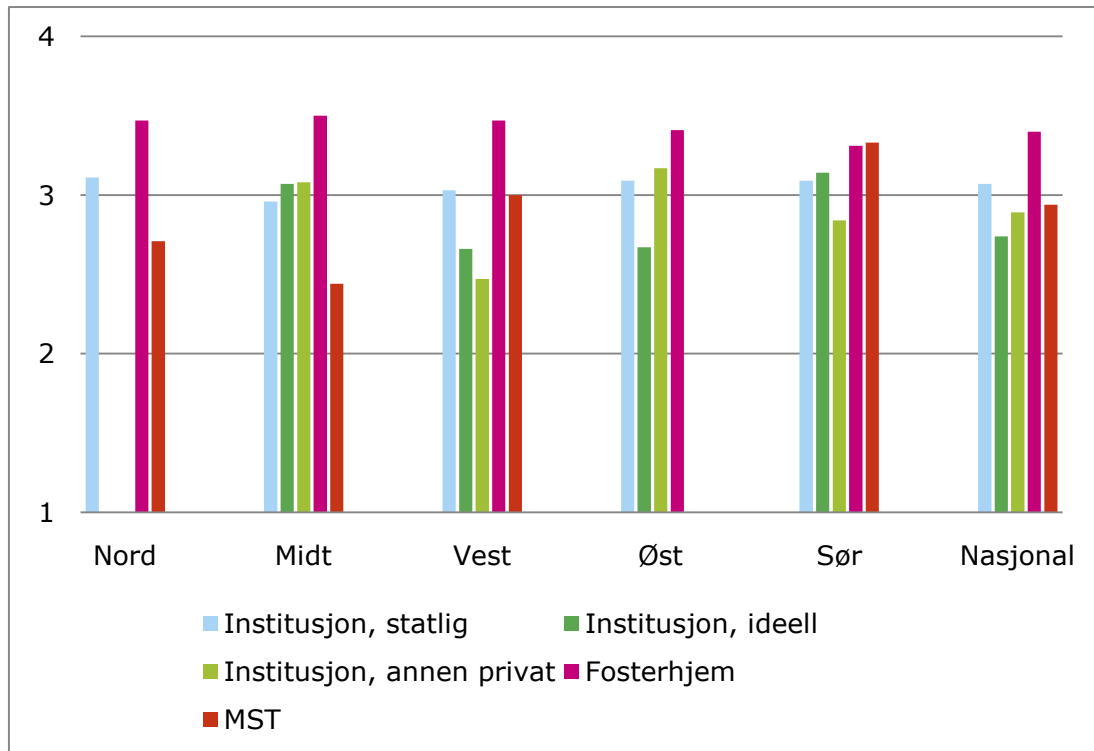

Resultatene på spørsmålet "Jeg føler meg trygg her/ Jeg føler meg trygg hjemme" viser at

- Resultatene for barn og unge som bor i **statlige institusjoner** i region Sør (3,47), Øst (3,38) og Nord (3,37) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,34), mens resultatene for region Midt (3,2) og Vest (3,16) er lavere.
- Resultatene for barn og unge som bor i **institusjoner med ideell eier** i region Midt (3,21) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,08), mens resultatene for region Øst (3,07), Vest (3,06) og Sør (3,0) er lavere. Det var ingen besvarelser fra ideelle institusjoner i region Nord.
- Resultatene for barn og unge som bor i **andre private institusjoner** i region Vest (3,33), Øst (3,17) og Midt (3,15) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,02), mens resultatene for region Sør (2,7) er lavere. Resultatene for region Nord er tatt ut på grunn av lavt antall besvarelser.
- Resultatene for barn og unge som bor i **statlige fosterhjem** i region Midt (3,71), Sør (3,68) og Nord (3,67) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,6), mens resultatene for region Øst (3,49) og region Vest og (3,45) er lavere.
- Resultatene for barn og unge i **MST** i region Vest (3,56) og Sør (3,42) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,36), mens resultatene for region Midt (3,2) og Nord (3,14) er lavere. Resultatene for region Øst er tatt ut på grunn av lavt antall besvarelser.

Det er særlig barn og unge i private institusjoner (0,31 skalaenheter) og unge i MST i region Vest som svarer markant mer positivt på at de føler seg trygge enn landsgjennomsnittet for disse tiltakstypene. Barn og unge i private institusjoner i region Sør (0,32 skalaenheter), og unge i MST Nord (0,2 skalaenheter) svarer markant mer negativt enn landsgjennomsnittet for disse tiltakstypene.

Figur 7-3: De voksne/ Mine foreldre/ Mine fosterforeldre har nok tid til meg

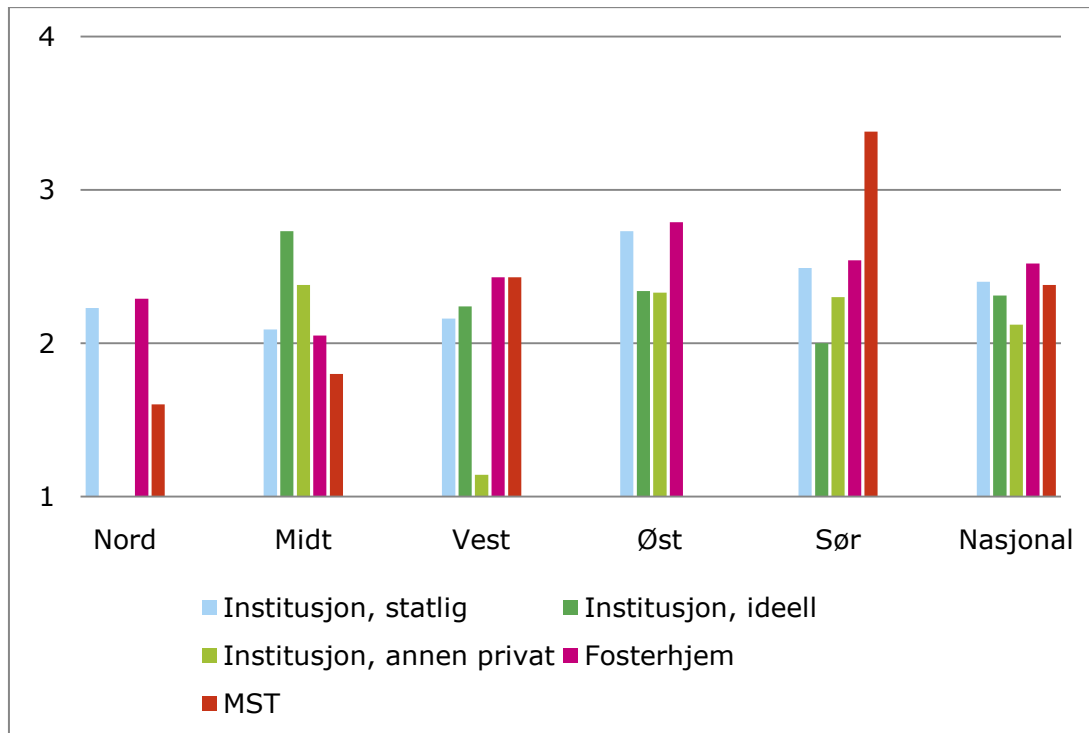

Resultatene på spørsmålet "De voksne/ Mine fosterforeldre/ Mine foreldre har nok tid til meg" viser at

- Resultatene for barn og unge som bor i **statlige institusjoner** i region Nord (3,11), Sør og Øst (begge 3,09) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,07), mens resultatene for region Vest (3,03) og Midt (2,96) er lavere.
- Resultatene for barn og unge som bor i **institusjoner med ideell eier** i region Sør (3,14) og Midt (3,07) er høyere enn landsgjennomsnittet (2,74), mens resultatene for region Øst (2,67) og Vest (2,66) er lavere. Det var ingen besvarelser fra ideelle institusjoner i region Nord.
- Resultatene for barn og unge som bor i **andre private institusjoner** i region Øst (3,17) og Midt (3,08) og er høyere enn landsgjennomsnittet (2,89), mens resultatene for region Sør (2,84) og Vest (2,47) er lavere. Resultatene for region Nord er tatt ut på grunn av lavt antall besvarelser.
- Resultatene for barn og unge som bor i **statlige fosterhjem** i region Midt (3,5), Vest og Nord (begge 3,47) og Øst (3,41) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,4), mens resultatene for region Sør (3,31) er lavere.
- Resultatene for barn og unge i **MST** i region Sør (3,33) og Vest (3,0) og er høyere enn landsgjennomsnittet (2,94), mens resultatene for region Nord (2,71) og Midt (2,44) er lavere. Resultatene for region Øst er tatt ut på grunn av lavt antall besvarelser.

Barn og unge i ideelle institusjoner i region Sør (0,4 skalaenheter) og Midt (0,33 skalaenheter), barn og unge i andre private institusjoner i region Øst (0,28 skalaenheter), samt unge i MST i region Sør (0,4 skalaenheter) svarer markant mer positivt på at de voksne / egne foreldre har nok tid til dem enn landsgjennomsnittet for disse tiltakene. Resultatene som avviker mest i negativ retning er barn og unge som bor i private institusjoner i region Vest (0,42 skalaenheter), og unge i MST i region Midt (0,5 skalaenheter) og Nord (0,23 skalaenheter).

Figur 7-4: Jeg får vite hva som står i rapporter som skrives om meg

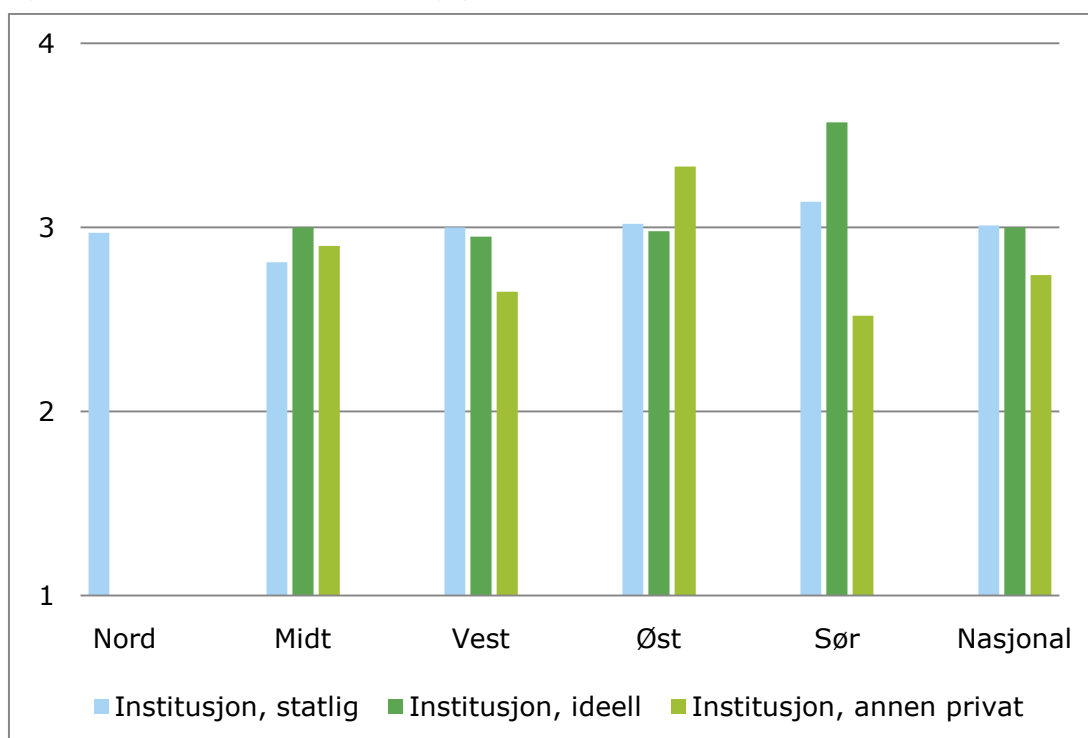

Resultatene på spørsmålet "Jeg får vite hva som står i rapporter som skrives om meg" viser at

- Resultatene for barn og unge som bor i **statlige institusjoner** i region Øst (2,73) og Sør (2,49) er høyere enn landsgjennomsnittet (2,4), mens resultatene for region Nord (2,23), Vest (2,16) og Midt (2,09) er lavere.
- Resultatene for barn og unge som bor i **institusjoner med ideell eier** i region Midt (2,73) og Øst (2,34) er høyere enn landsgjennomsnittet (2,31), mens resultatene for Vest (2,24) og Sør (2,0) er lavere. Det var ingen besvarelser fra ideelle institusjoner i region Nord.
- Resultatene for barn og unge som bor i **andre private institusjoner** i region Midt (2,38) og region Øst (2,33) er høyere enn landsgjennomsnittet (2,31), mens resultatene for region Sør (2,3) er knapt lavere mens resultatene for region Vest (1,14) er betydelig lavere. Resultatene for region Nord er tatt ut på grunn av lavt antall besvarelser.
- Resultatene for barn og unge som bor i **statlige fosterhjem** i region Øst (2,79) og Sør (2,54) er høyere enn landsgjennomsnittet (2,52) mens resultatene for region Vest (2,43), Nord (2,29) og Midt (2,05) er lavere.
- Resultatene for barn og unge i **MST** i region Sør (3,38) og Vest (2,43) er høyere enn landsgjennomsnittet (2,38), mens resultatene for region Midt (1,8) og Nord (1,6) er lavere. Resultatene for region Øst er tatt ut på grunn av lavt antall besvarelser.

Det er stor spredning i resultatene mellom tiltakstyper og eierform når det gjelder hvordan barn og unge har svart på spørsmålet om at de får vite hva som står i rapporter om dem. De som skiller seg mest markant ut ved å bekrefte at de vet hva som står i rapporter om dem, er unge i MST i region Sør (1 skalaenhet), barn og unge i ideelle institusjoner i region Midt (0,42 skalaenheter) og i statlige institusjoner i region Øst (0,33 skalaenheter). I negativ retning er andre private institusjoner i region Vest i en særklasse, og barn og unge her svarer betydelig mer negativt (1,17 skalaenheter) enn landsgjennomsnittet i andre private institusjoner. Barn og unge i fosterhjem i region Midt (0,47 skalaenheter lavere) svarer også betydelig mer negativt enn landsgjennomsnittet, men også fosterhjem i region Nord skiller seg ut (0,23 skalaenheter). Videre svarer barn og unge i statlige institusjoner i Midt (0,31 skalaenheter) og Vest (0,24 skalaenheter) mer negativt. Det gjelder også unge i MST i region Nord (0,78 skalaenheter) og Midt (0,58 skalaenheter).

Figur 7-5: Her er det faste møter hvor jeg kan snakke med de voksne

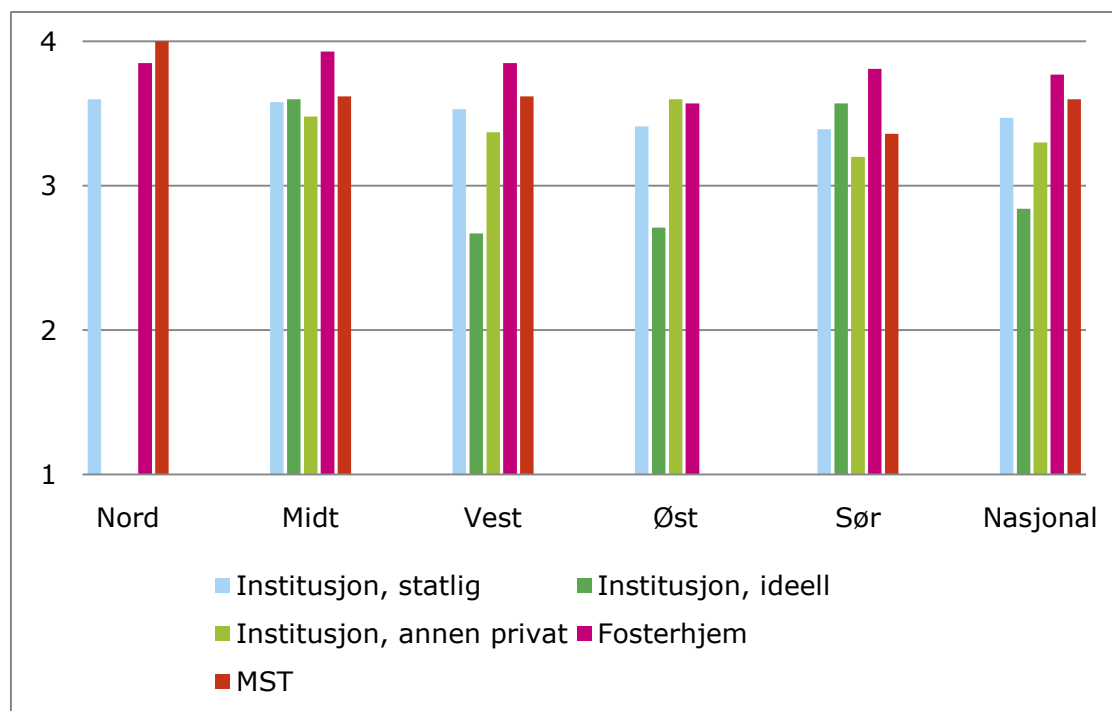

Spørsmålet "Her er det faste møter hvor jeg kan snakke med de voksne" ble kun stilt til barn og unge som bor i institusjon. Resultatene viser at

- Resultatene for barn og unge som bor i **statlige institusjoner** i region Sør (3,14) og Øst (3,02) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,01), mens resultatene for region Vest (3,0) Nord (2,97) og Midt (2,81) er lavere.
- Resultatene for barn og unge som bor i **institusjoner med ideell eier** i region Sør (3,57) er langt høyere enn landsgjennomsnittet (3,0) og resultatene for region Midt sammenfaller med landsgjennomsnittet (3,0). Resultatene for Øst (2,98) og Vest (2,95) er lavere enn landsgjennomsnittet. Det var ingen besvarelser fra ideelle institusjoner i region Nord.
- Resultatene for barn og unge som bor i **andre private institusjoner** i region Øst (3,33) og Midt (2,9) er høyere enn landsgjennomsnittet (2,74), mens resultatene for region Vest (2,65) og region Sør (2,52) er lavere. Resultatene for region Nord er tatt ut på grunn av lavt antall besvarelser.

På spørsmålet om barn og unge som bor i institusjon har faste møter der de kan snakke med de voksne er det barn og unge som bor i andre private institusjoner i region Øst (0,59 skalaenheter) som skiller seg betydelig positivt ut, mens statlige institusjoner i region Midt (0,21 skalaenheter) og i andre private i region Sør (0,22 skalaenheter) skiller seg ut negativt.

Figur 7-6: Hvor ofte går du på skole?

Skala:

- 1= Jeg går ikke på skolen
- 2= Jeg går på skole 1-2 dager i uken
- 3= Jeg går på skole 3-4 dager i uken
- 4= Jeg går på skole hver dag

Resultatene på spørsmålet "Hvor ofte går du på skole" viser at

- Resultatene for barn og unge som bor i **statlige institusjoner** i region Nord (3,6), Midt (3,58) og Vest (3,53) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,47), mens resultatene for region Øst (3,41) og Sør (3,39) er lavere.
- Resultatene for barn og unge som bor i **institusjoner med ideell eier** i region Midt (3,6) og Sør (3,57) er høyere enn landsgjennomsnittet (2,84), mens resultatene for region Øst (2,71) og Vest (2,67) er lavere. Det var ingen besvarelser fra ideelle institusjoner i region Nord.
- Resultatene for barn og unge som bor i **andre private institusjoner** i region Øst (3,6), Midt (3,48) og Vest (3,37) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,3), mens resultatene for region Sør (3,2) er lavere. Resultatene for region Nord er tatt ut på grunn av lavt antall besvarelser.

- Resultatene for barn og unge som bor i **statlige fosterhjem** i region Midt (3,93), Vest og Nord (begge 3,85) og Sør (3,81) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,77) mens resultatene for region Øst (3,57) er lavere.
- Resultatene for barn og unge i **MST** i region Nord (4), Midt og Vest (begge 3,62) er høyere enn landsgjennomsnittet (3,6), mens resultatene for region Sør (3,36) er lavere. Resultatene for region Øst er tatt ut på grunn av lavt antall besvarelser.

Når det gjelder hvor ofte barn og unge går på skolen er det markant flere av de som bor i ideelle institusjoner i region Midt (0,76 skalaenheter) og Sør (0,73 skalaenheter) som går ofte på skole enn i andre ideelle institusjoner, mens blant andre private institusjoner skiller region Øst seg positivt ut (0,3 skalaenheter). Alle unge som er i MST i region Nord og som har besvart undersøkelsen går på skole hver dag. Andelen barn og unge i statlige institusjoner i region Øst som går på skolen er lavere enn landsgjennomsnittet for statlige institusjoner (0,2 skalaenheter), og det samme gjelder for unge i MST i Sør (0,24 skalaenheter).

8. RESULTATER FORDELT PÅ INSTITUSJONENES EIERFORM

Etter avtale med Bufdir, er resultatene for institusjonene fremstilt fordelt på eierformene ideell, privat og statlig. Svarprosenten for barn og unge som bor på institusjon ble totalt 42 prosent, men varierte fra 36 til 51 mellom regionene. Fordelingen av besvarelser per institusjon fremstilles i tabell 4, men eierform var ikke en del av informasjonen som det rapportert på i beleggskartleggingen.

Tabell 4: Besvarelser fra barn i institusjon fordelt på institusjonenes eierform

Antall fullførte besvarelser	
Eierform	
Ideell	130
Andre private	90
Statlig	248
Totalt	468

Som tidligere nevnt, bidrar brukerundersøkelsen til økt kunnskap om hvordan noen barn og unge som er i statlige barnevernstiltak opplever tilbudet de får, hva de er mer tilfredse med og hva de er mindre tilfredse med. Når resultatene i dette kapittelet rapporteres på eierform, er det således egnet til å gi både Bufetat og de ulike eiere en pekepinn på hva barn og unge i ideelle, private og statlige institusjoner er tilfredse og mindre tilfredse med. Resultatene egner seg derimot ikke til å konkludere med at noen eierformer lykkes bedre enn andre, men til snarere til å belyse hvilke utfordringer som finnes.

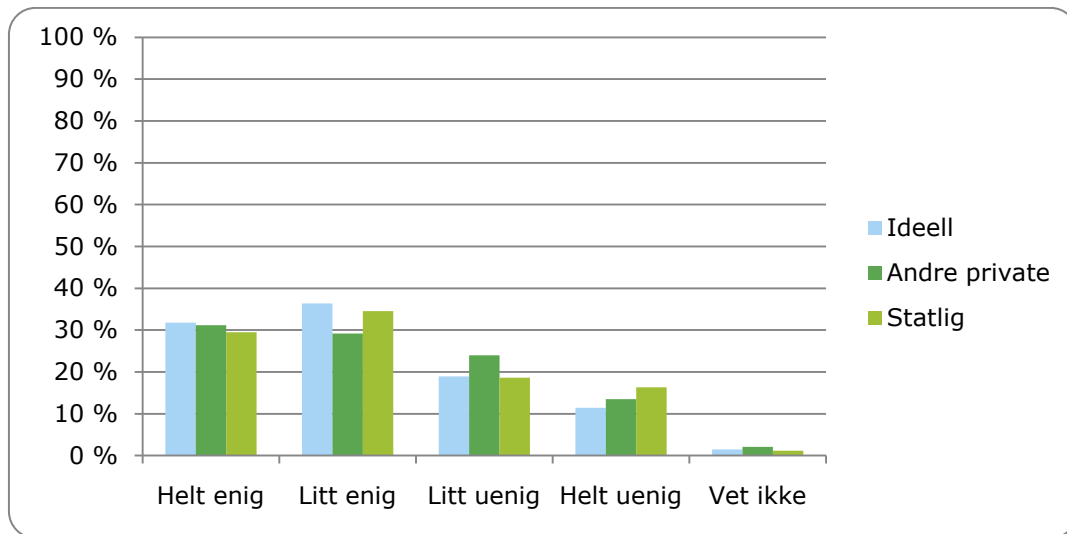
I tillegg til lav svarprosent og manglende bakgrunnsvariabler som er nevnt tidligere, er det viktig å understreke at institusjonene i det statlige tiltaksapparatet svært ulike, og vil påvirke hvordan barn og unge som bor der opplever tilbudet de får. Dette kan i noen grad henge sammen med eierform. Rambøll har fra Bufdir fått opplyst at det generelt er lengre oppholdstid for barn i ideelle og private institusjoner enn for barn i statlige institusjoner, og at statlige og private institusjoner er godkjente for flere paragrafer enn ideelle. Dette gjelder omsorgsplasseringer etter §§ 4-4 og 4-12, og plassering for barn og unge med alvorlige atferdsvansker etter § 4-24 og 4-26. Ideelle institusjoner har tradisjonelt enten tilbudt omsorgsplasser eller plasser i ruskollektiv, som ofte innebærer lengre oppholdstid enn for eksempel plasseringer som skyldes atferdsvansker. Det er også slik at enkelte institusjoner er godkjent for ulike typer plasseringer, for eksempel både akutt- og omsorgsplasseringer. Disse opplysningene bidrar til å belyse at det er mange og ulike betingelser som ligger til grunn for hvordan barn og unge opplever det tilbudet de får.

Det er imidlertid vanskelig å trekke noen konklusjoner på bakgrunn av eierform, foruten at det er utfordringer i alle typer institusjoner. Det er for eksempel slik at det finnes barn og unge i både statlige, ideelle og andre private institusjoner som er helt uenige i at de har det bra, og at de er trygge. Det er også slik at det er barn og ungdom i alle de tre typer institusjonene som er uenige i at de har en kontaktperson, at de voksne forteller dem om hva som skal skje fremover, og at de får være med å bestemme viktige ting som handler om dem. Det er et viktig arbeid som gjøres med å sikre kvalitet i tilbudet, og rapporten Kvalitet i barneverninstitusjoner som nylig ble lagt frem av en arbeidsgruppe i Bufdir er svært aktuelt i så måte.⁴⁴

⁴⁴ Bufdir (2010). *Kvalitet i barneverninstitusjoner*. Tilgjengelig på <http://www.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/Barnevern/Kvalitet%20i%20barneverninstitusjoner.pdf> (Lese-dato: 28.februar 2010)

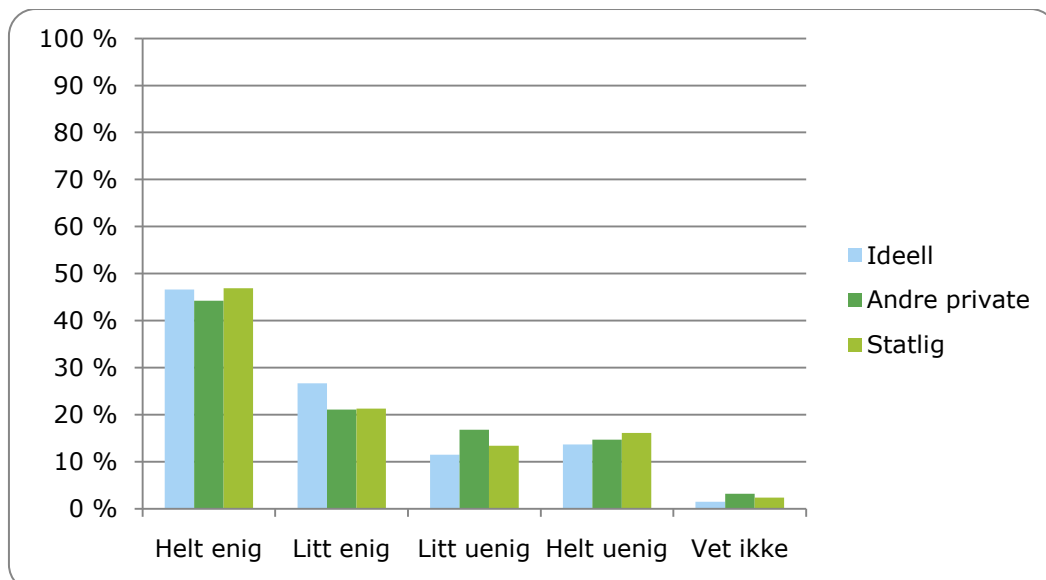
Resultatene fremstilles i figurene under.

Figur 8-1: Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå krysset med institusjonens eierform (n=486)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 68 prosent påstanden, mens 30 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 60 prosent påstanden, mens 38 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 64 prosent påstanden, mens 35 prosent avkreftet den.

Figur 8-2: Jeg føler meg trygg her krysset med institusjonens eierform (n=486)

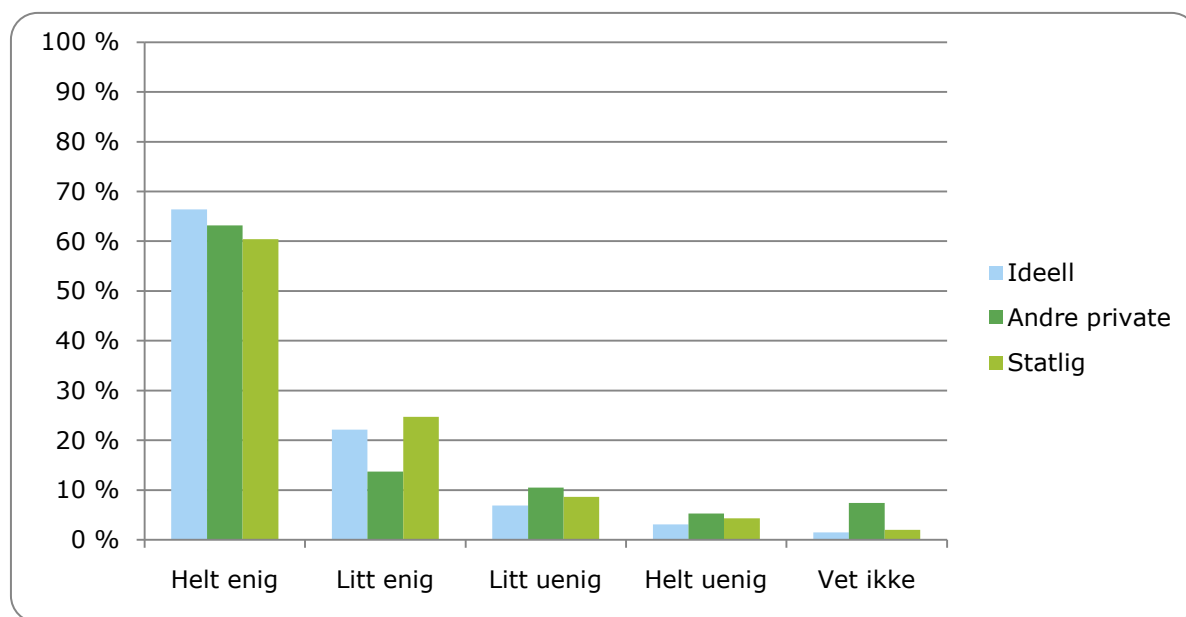

På påstanden "Jeg føler meg trygg her"

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 73 prosent påstanden, mens 25 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 67 prosent påstanden, mens 30 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 79 prosent påstanden, mens 19 prosent avkreftet den.

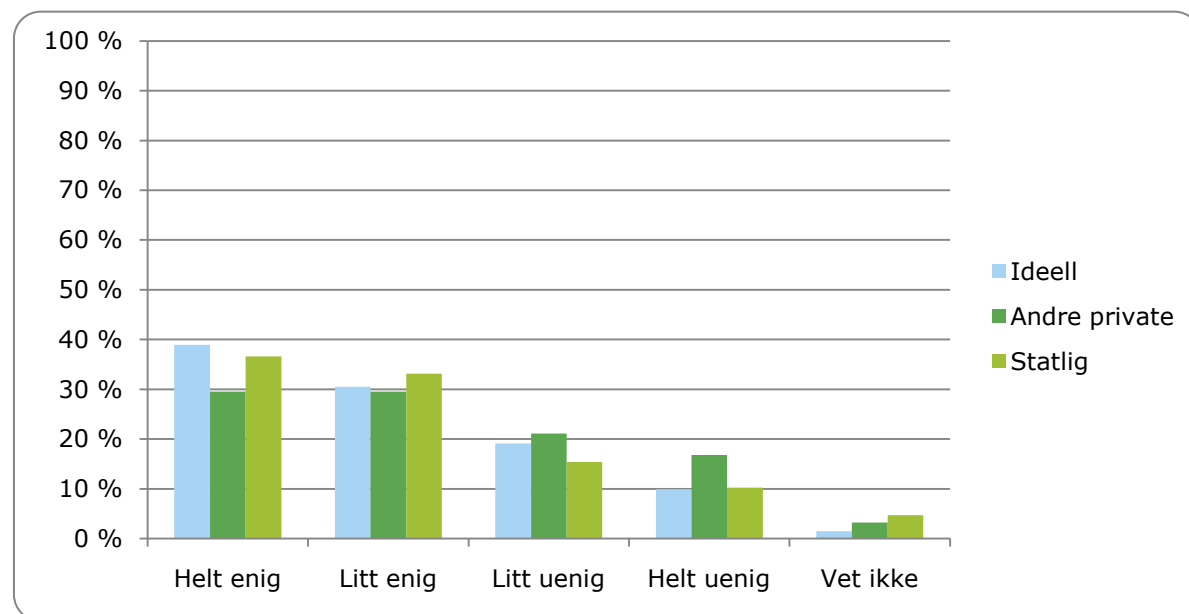
8.1 Kommunikasjon med de voksne i tiltaket

Figur 8-3: Jeg vet hvorfor jeg er her (n=481)

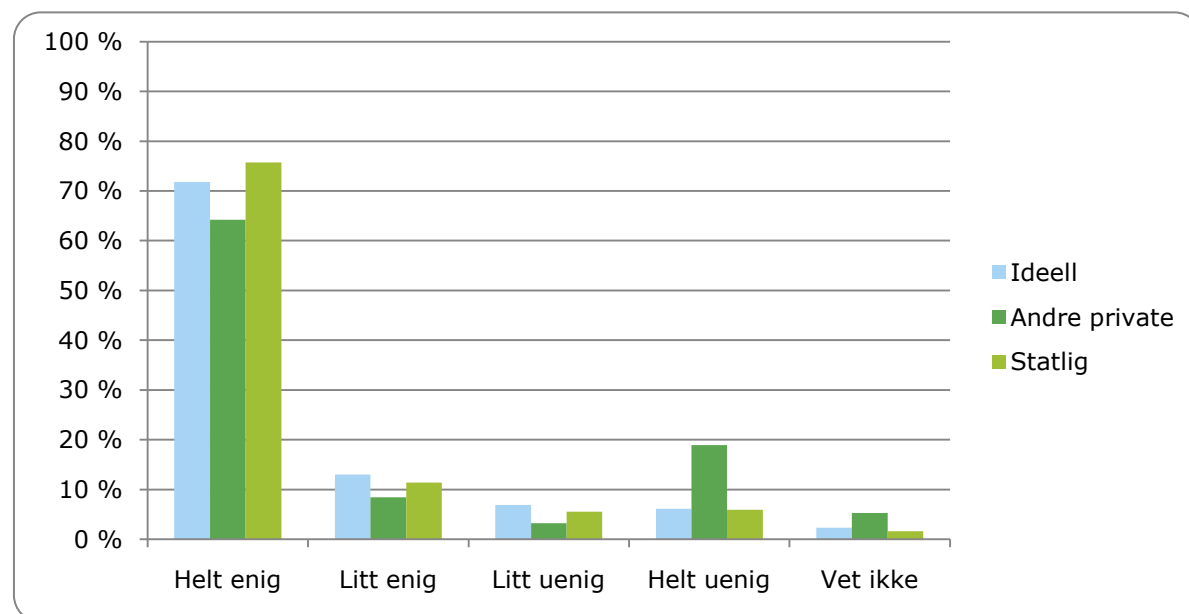
- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 89 prosent påstanden, mens 10 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 77 prosent påstanden, mens 16 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 85 prosent påstanden, mens 13 prosent avkreftet den.

Figur 8-4: Her er det faste møter hvor jeg kan snakke med de voksne (n=480)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 69 prosent påstanden, mens 29 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 59 prosent påstanden, mens 38 prosent avkreftet den. 3 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 70 prosent påstanden, mens 26 prosent avkreftet den. 5 prosent oppga "vet ikke".

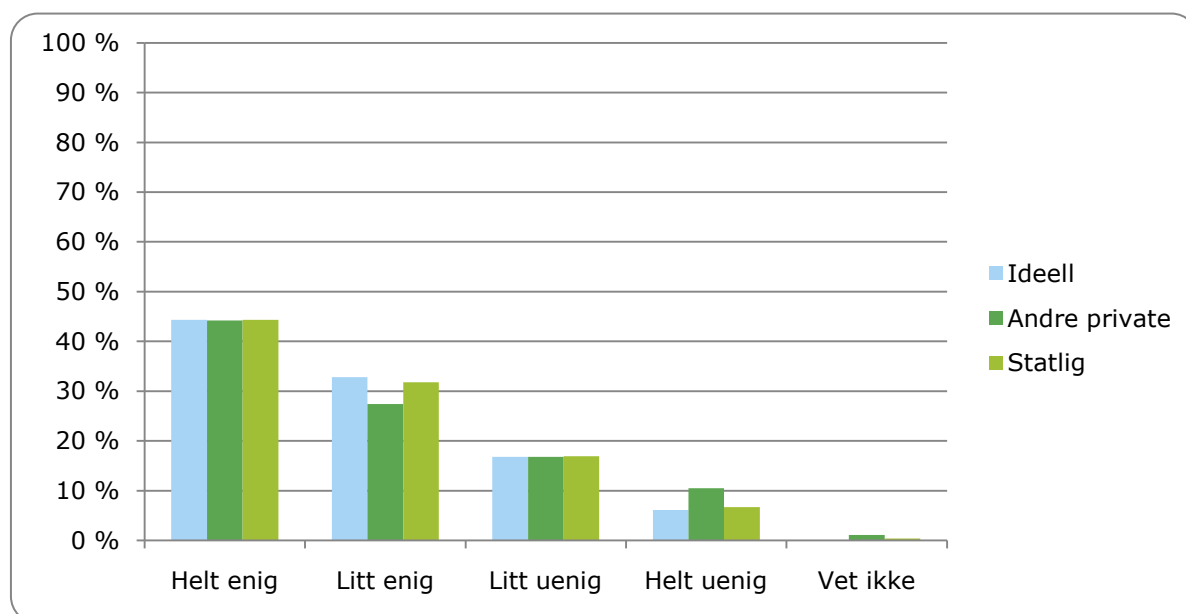
Figur 8-5: Jeg har en fast kontaktperson her jeg bor (n=481)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 85 prosent påstanden, mens 13 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 73 prosent påstanden, mens 22 prosent avkreftet den. 5 prosent oppga "vet ikke".

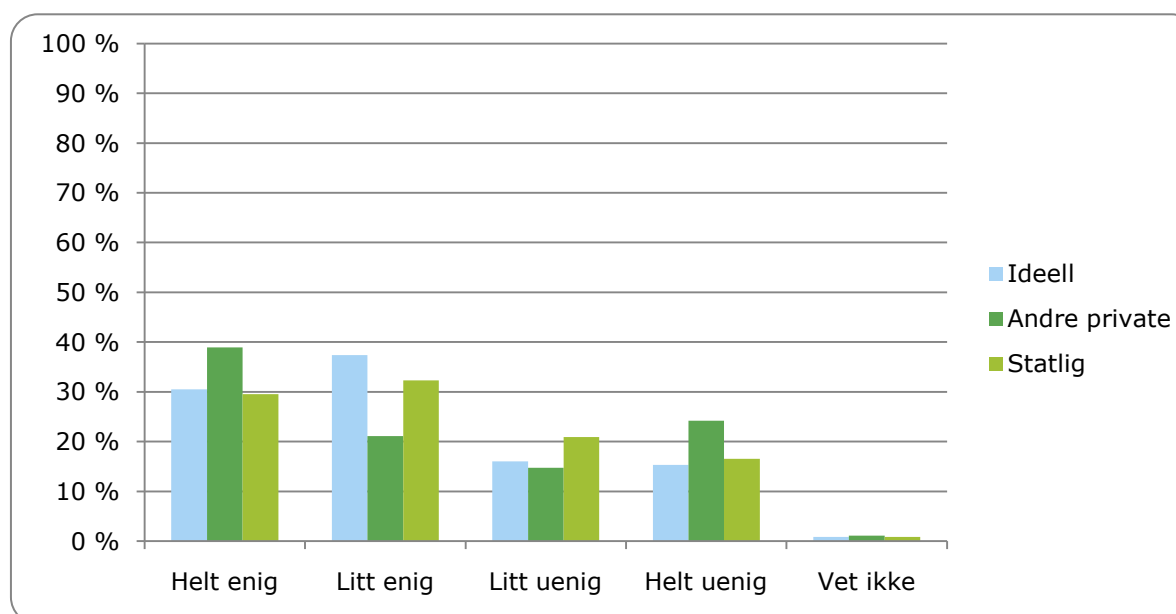
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 87 prosent påstanden, mens 11 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".

Figur 8-6: De voksne her snakker på en måte som jeg skjønner (n=481)

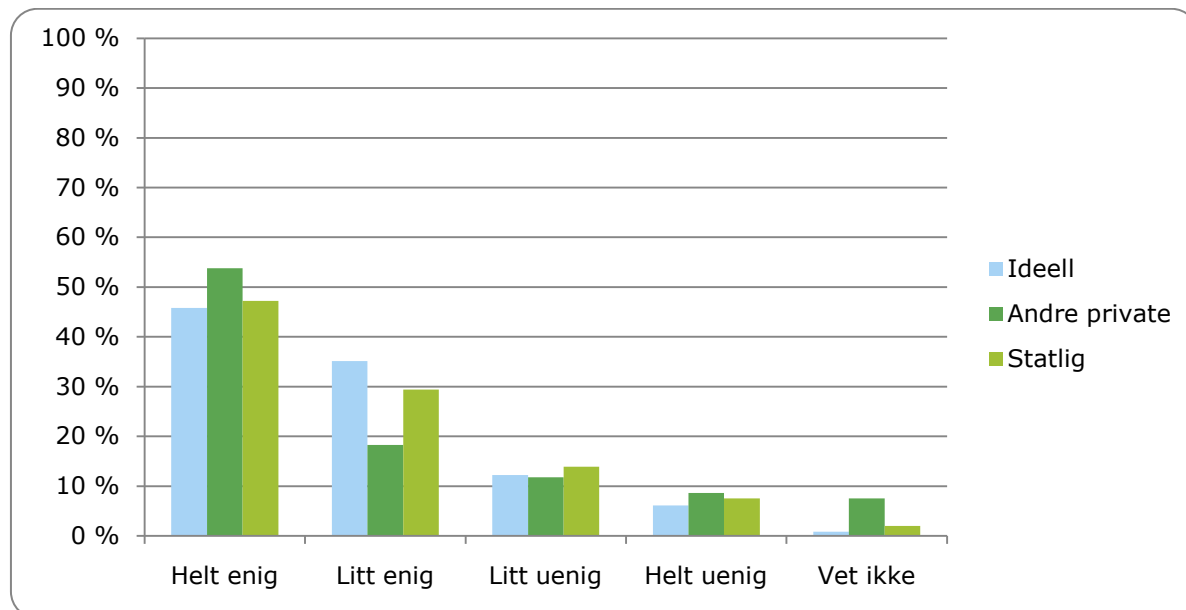
- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 77 prosent påstanden, mens 23 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 72 prosent påstanden, mens 27 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 76 prosent påstanden, mens 24 prosent avkreftet den.

Figur 8-7: De voksne her forteller meg om hva som skal skje fremover (n=480)

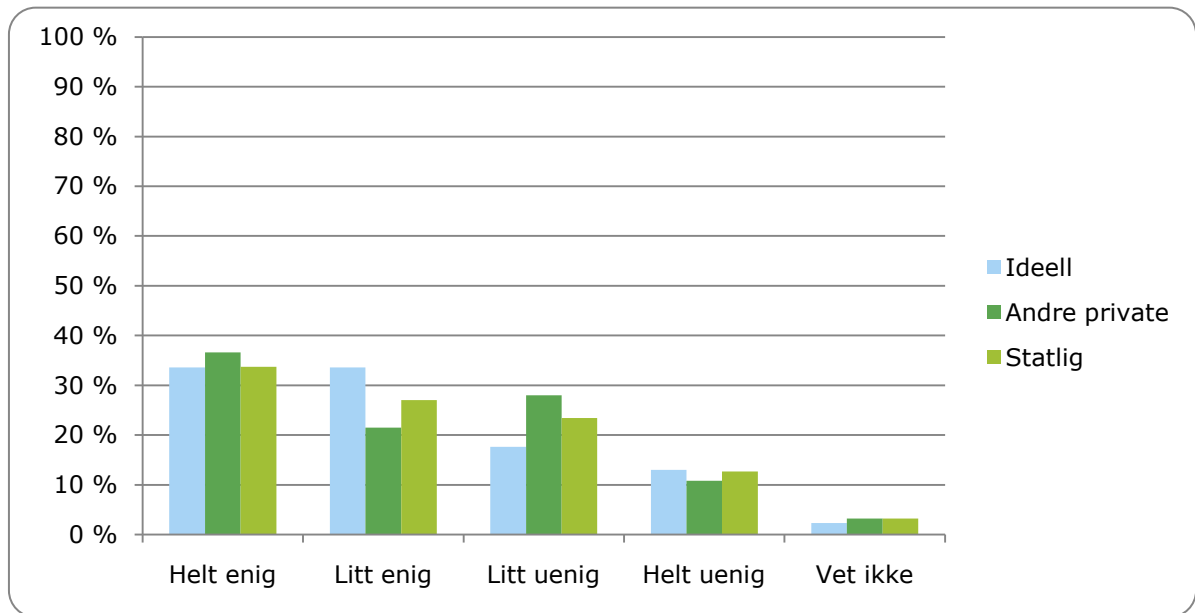
- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 68 prosent påstanden, mens 31 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 60 prosent påstanden, mens 39 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 62 prosent påstanden, mens 37 prosent avkreftet den.

Figur 8-8: De voksne her er interessert i hvordan jeg har det (n=476)

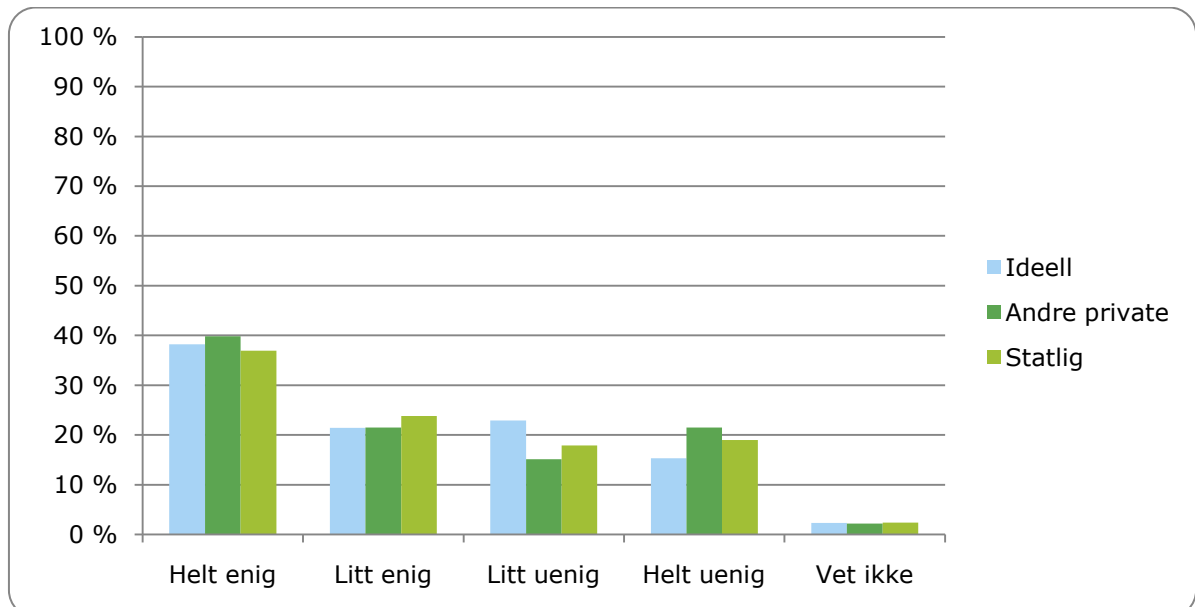
- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 81 prosent påstanden, mens 18 prosent avkreftet den. 1 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 72 prosent påstanden, mens 20 prosent avkreftet den. 8 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 77 prosent påstanden, mens 21 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".

Figur 8-9: De voksne her er lette å snakke med (n=476)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 67 prosent påstanden, mens 31 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 58 prosent påstanden, mens 39 prosent avkreftet den. 3 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 61 prosent påstanden, mens 36 prosent avkreftet den. 3 prosent oppga "vet ikke".

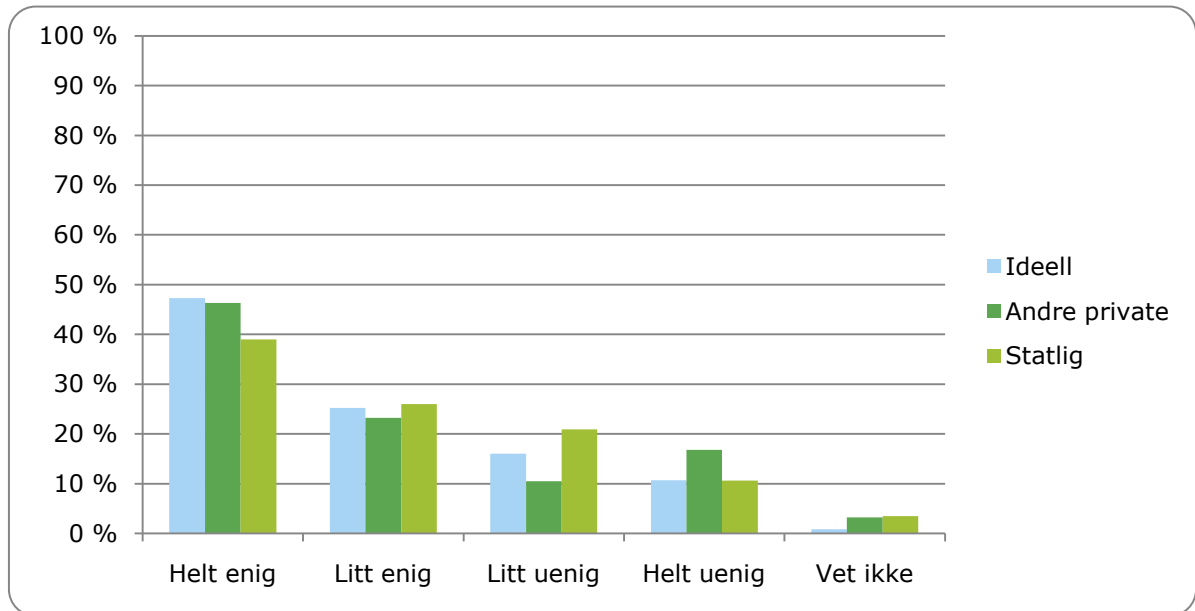
Figur 8-10: Jeg kan snakke med de voksne her om ting jeg synes er vanskelig (n=476)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 60 prosent påstanden, mens 38 prosent avkreftet den.

- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 61 prosent påstanden, mens 37 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 61 prosent påstanden, mens 37 prosent avkreftet den.

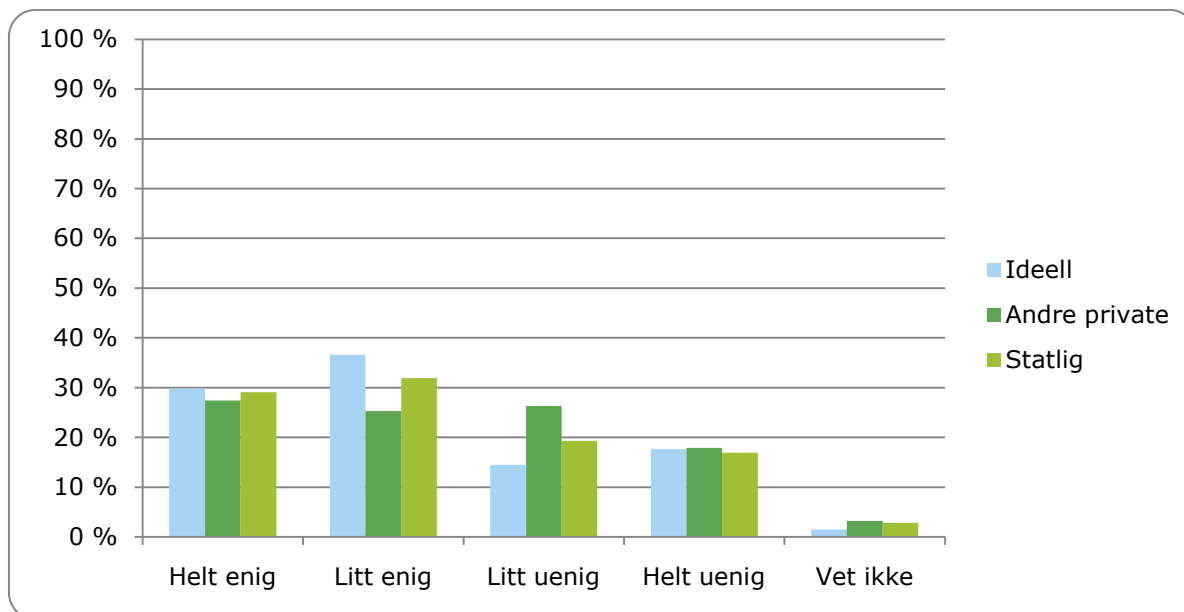
Figur 8-11: De voksne her samarbeider om å hjelpe meg (n=480)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 73 prosent påstanden, mens 27 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 70 prosent påstanden, mens 27 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 65 prosent påstanden, mens 32 prosent avkreftet den.

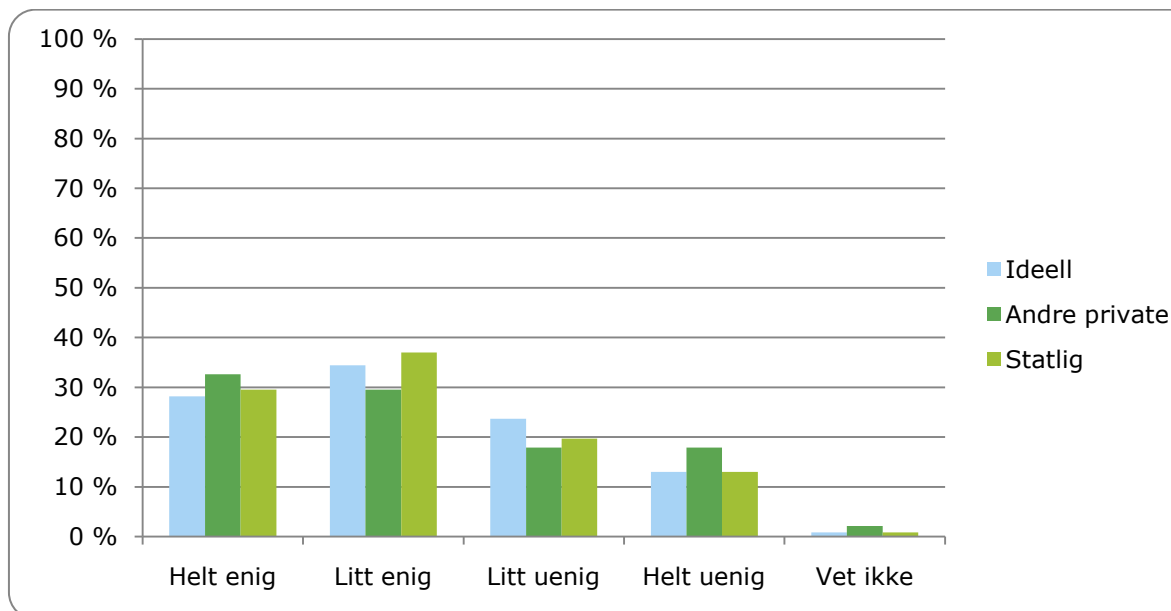
8.2 Medvirkning

Figur 8-12: Her får jeg være med å bestemme viktige ting som handler om meg, fordelt, (n=480)

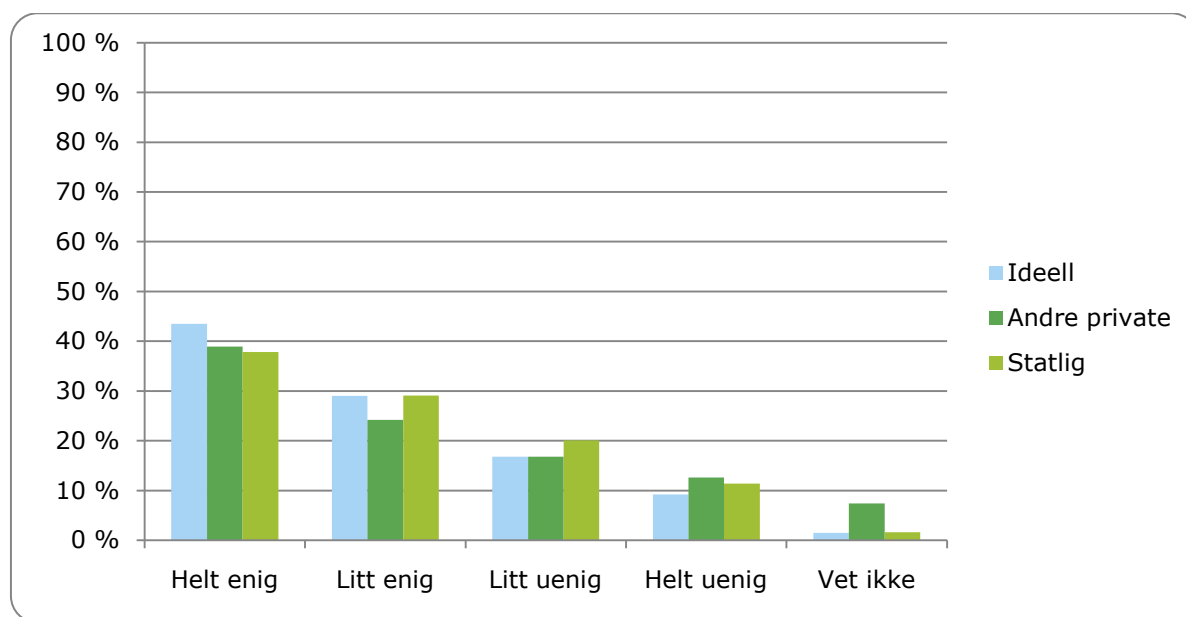
- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 66 prosent påstanden, mens 32 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 53 prosent påstanden, mens 44 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 61 prosent påstanden, mens 36 prosent avkreftet den

Figur 8-13: Her får jeg være med å bestemme over hverdagen min, (n=480)

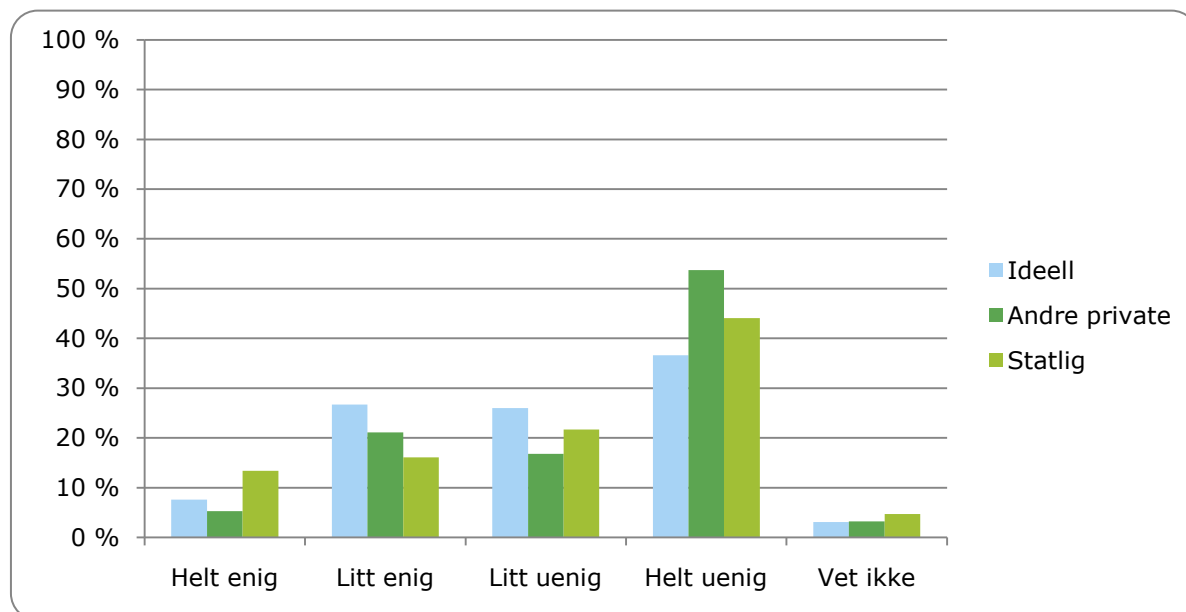
- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 63 prosent påstanden, mens 37 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 62 prosent påstanden, mens 36 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 66 prosent påstanden, mens 33 prosent avkreftet den.

Figur 8-14: Her får jeg være med å bestemme hva jeg skal få hjelp til, (n=480)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 73 prosent påstanden, mens 26 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 63 prosent påstanden, mens 29 prosent avkreftet den. 7 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 67 prosent påstanden, mens 32 prosent avkreftet den. 2 prosent oppga "vet ikke".

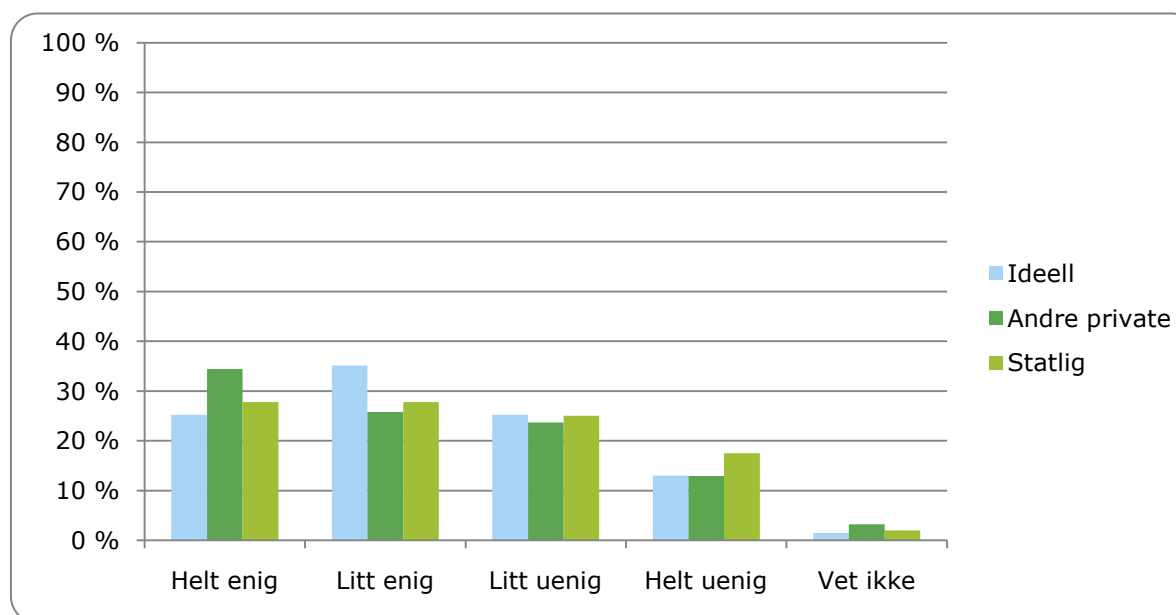
Figur 8-15: Her får jeg være med å bestemme hvilke regler som skal gjelde på stedet der jeg bor, (n=480)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 34 prosent påstanden, mens 63 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 26 prosent påstanden, mens 71 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 30 prosent påstanden, mens 66 prosent avkreftet den.

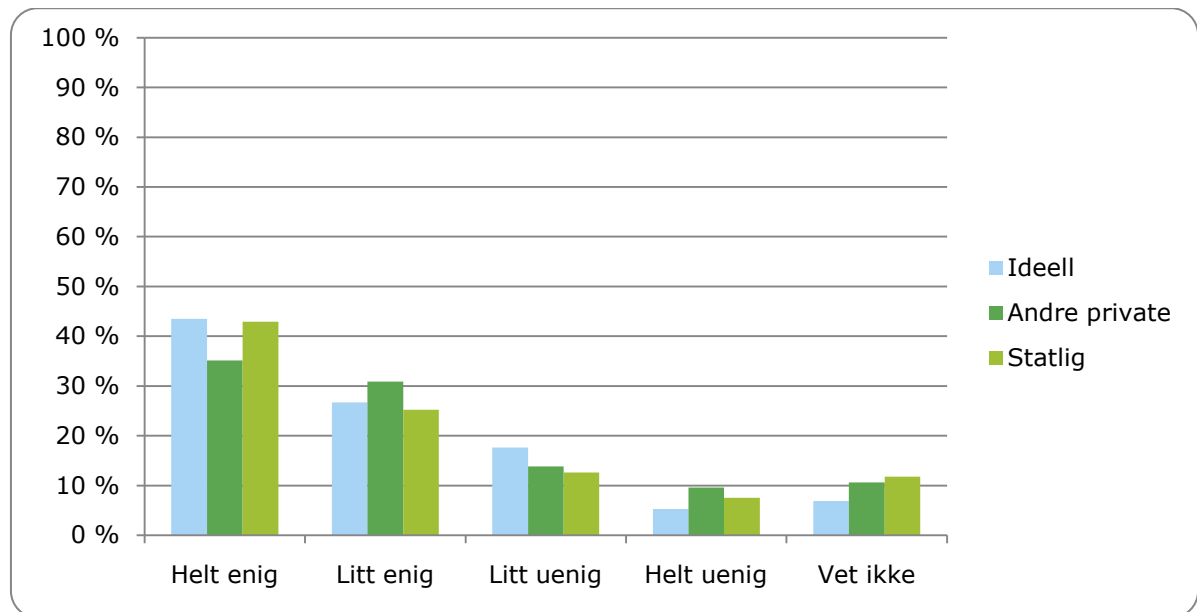
8.3 Voksnes tilgjengelighet og bistand

Figur 8-16: De voksne her har nok tid til meg, (n=476)

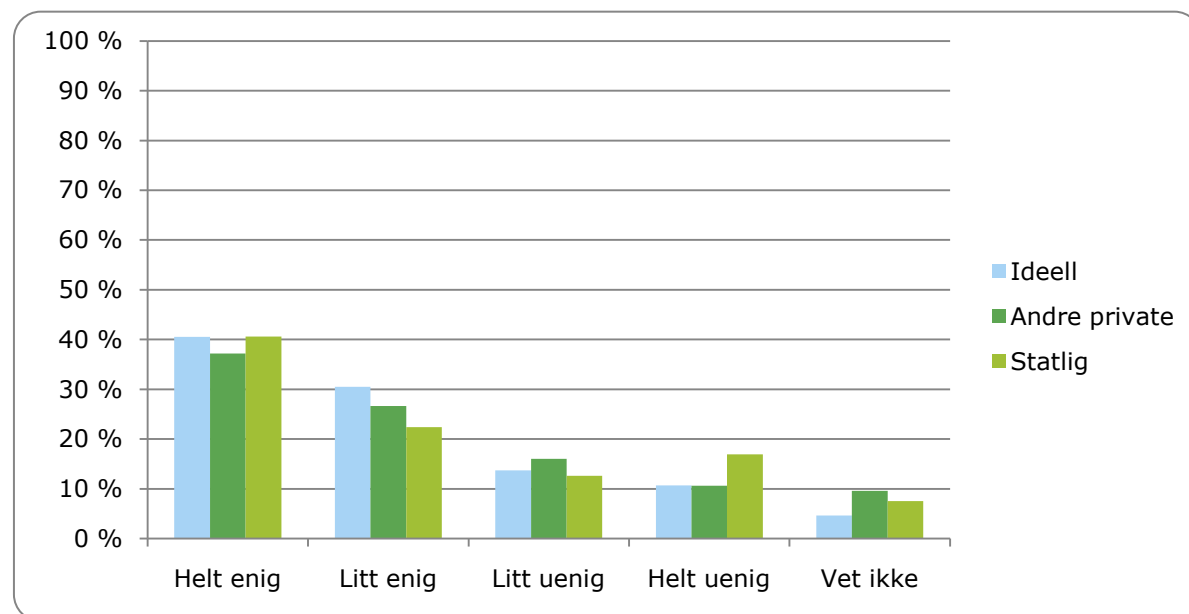
- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 60 prosent påstanden, mens 38 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 60 prosent påstanden, mens 37 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 56 prosent påstanden, mens 43 prosent avkreftet den.

Figur 8-17: De voksne her hjelper meg når jeg vil snakke med min saksbehandler i barnevernet, (n=479)

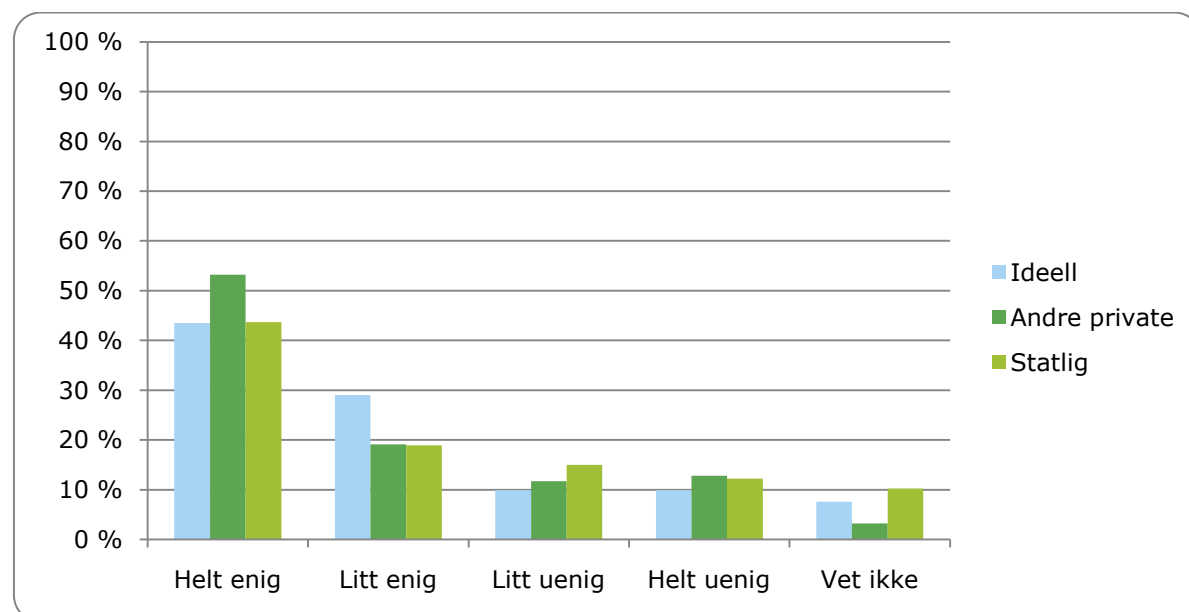
- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 70 prosent påstanden, mens 23 prosent avkreftet den. 7 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 66 prosent påstanden, mens 23 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 68 prosent påstanden, mens 20 prosent avkreftet den.

Figur 8-18: De voksne her hjelper meg så jeg skal ha et bedre forhold til familien min, (n=479)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 71 prosent påstanden, mens 24 prosent avkreftet den. 5 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 64 prosent påstanden, mens 27 prosent avkreftet den. 10 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 63 prosent påstanden, mens 30 prosent avkreftet den. 8 prosent oppga "vet ikke".

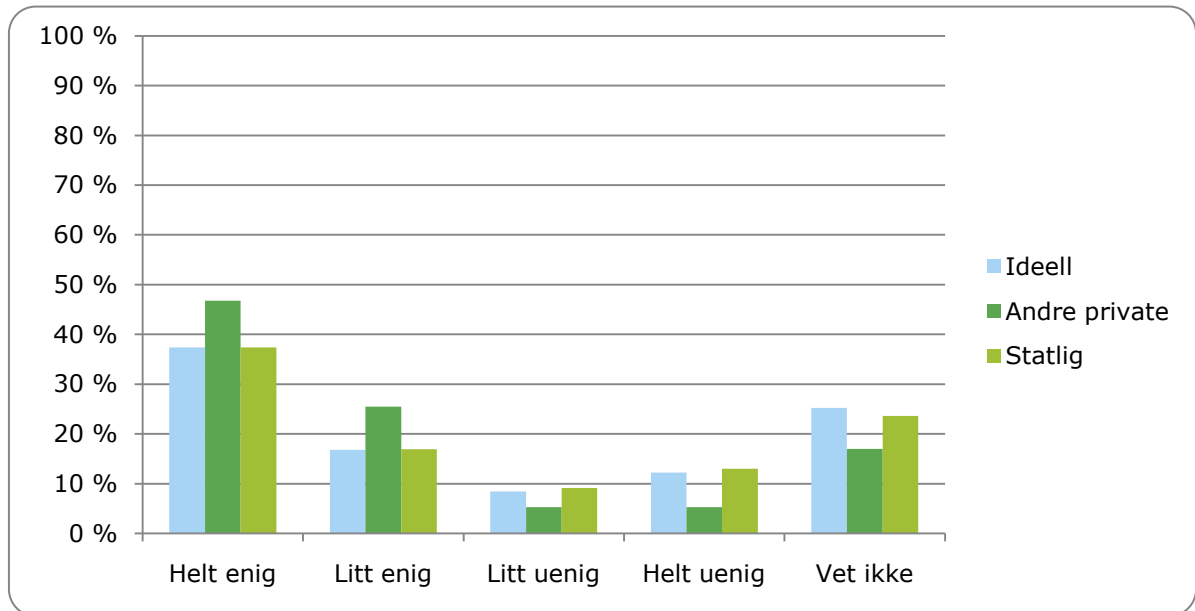
Figur 8-19: De voksne her oppmuntrer meg til å gå på skolen, (n=479)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 73 prosent påstanden, mens 20 prosent avkreftet den. 8 prosent oppga "vet ikke".

- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 72 prosent påstanden, mens 25 prosent avkreftet den. 3 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 63 prosent påstanden, mens 27 prosent avkreftet den. 10 prosent oppga "vet ikke".

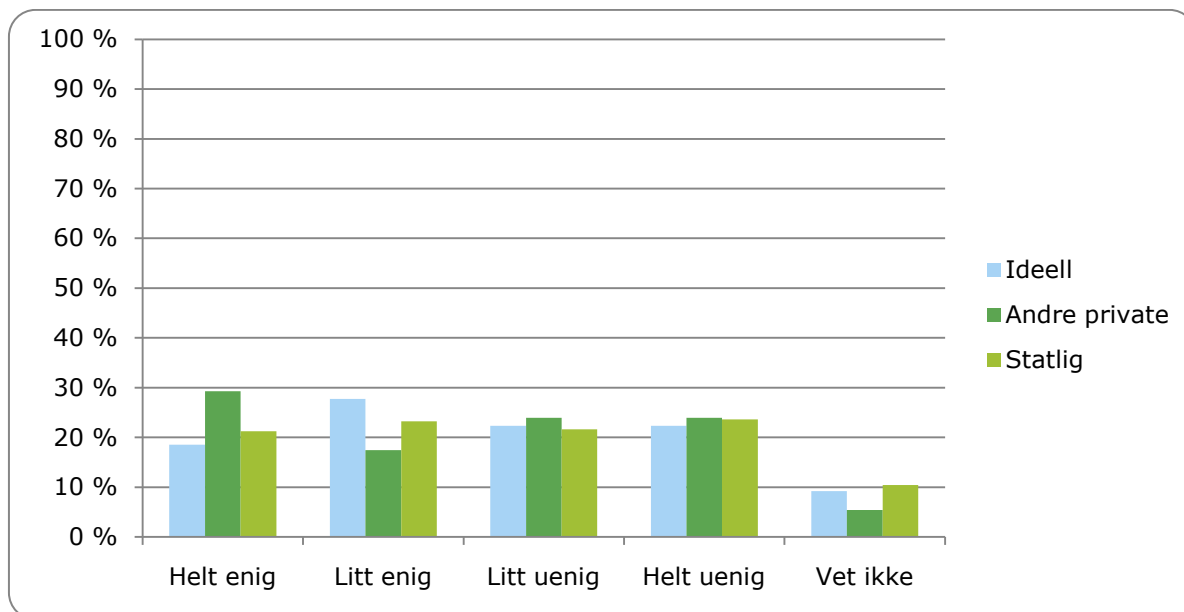
Figur 8-20: De voksne her hjelper meg med leksene når jeg trenger det, (n=479)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 54 prosent påstanden, mens 21 prosent avkreftet den. 25 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 72 prosent påstanden, mens 11 prosent avkreftet den. 17 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 54 prosent påstanden, mens 22 prosent avkreftet den. 24 prosent oppga "vet ikke".

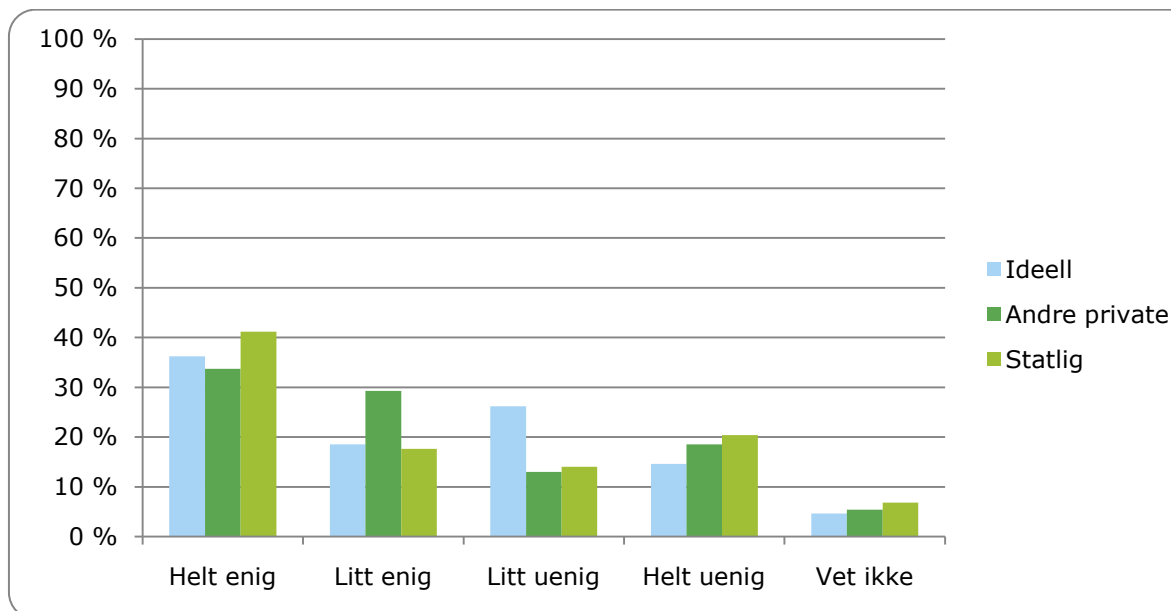
8.4 Kommunikasjon med kommunalt barnevern

Figur 8-21: Det er lett å komme i kontakt med saksbehandleren min, (n=472)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 46 prosent påstanden, mens 45 prosent avkreftet den. 9 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 47 prosent påstanden, mens 48 prosent avkreftet den.
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 44 prosent påstanden, mens 45 prosent avkreftet den.

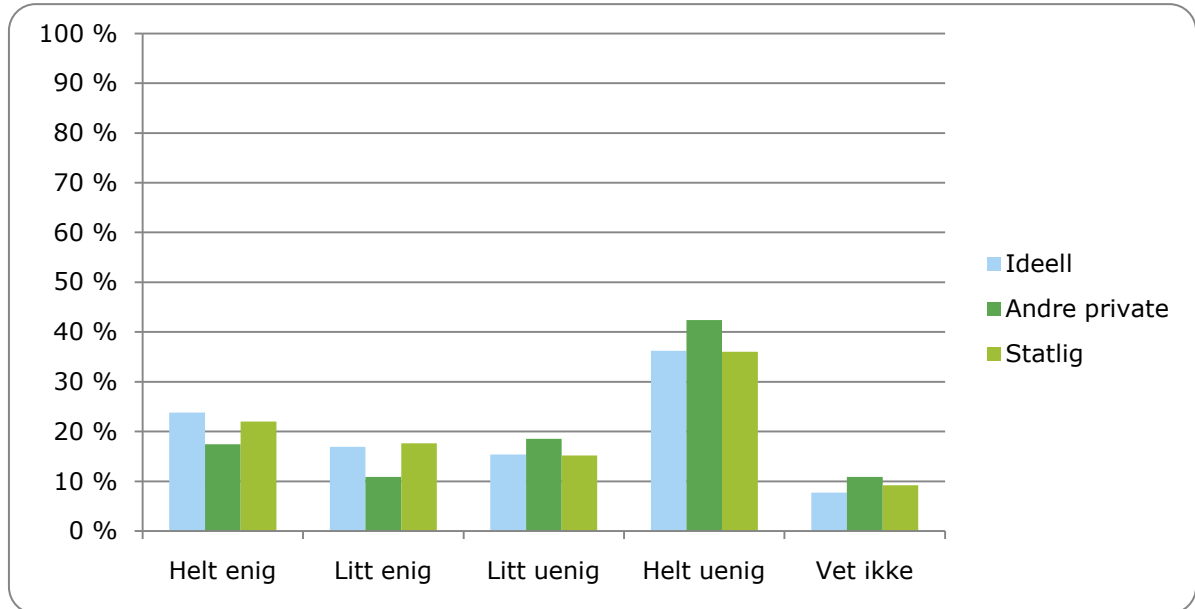
8-22: Jeg har blitt fortalt hva som er mine rettigheter på stedet der jeg bor, (n=472)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 55 prosent påstanden, mens 41 prosent avkreftet den. 5 prosent oppga "vet ikke".

- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 63 prosent påstanden, mens 32 prosent avkreftet den. 5 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 59 prosent påstanden, mens 34 prosent avkreftet den.

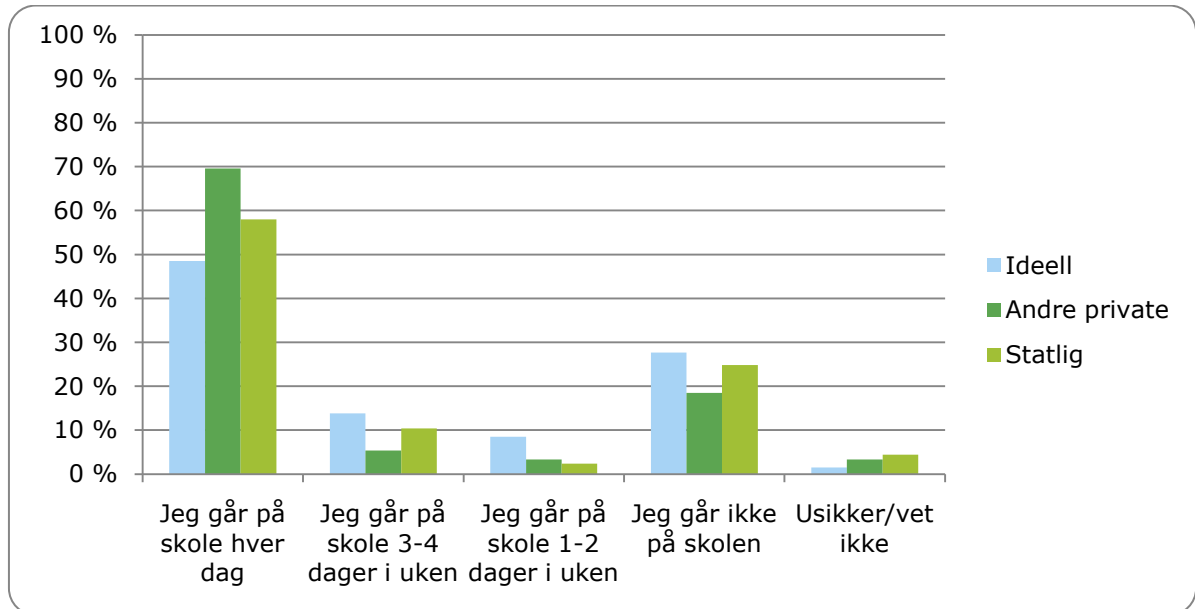
8-23: Jeg får vite hva som står i rapporter som skrives om meg, (n=472)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, bekreftet 41 prosent påstanden, mens 52 prosent avkreftet den. 8 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, bekreftet 28 prosent påstanden, mens 61 prosent avkreftet den. 11 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet 40 prosent påstanden, mens 51 prosent avkreftet den. 9 prosent oppga "vet ikke".

8.5 Skolegang

8-24: Hvor ofte går du på skolen? (n=472)

- Blant barn som bor i **institusjon med en ideell organisasjon som eier**, var det 49 prosent som oppga å gå på skolen hver dag, 22 prosent som gikk noen dager i uken, mens 28 prosent oppga at de ikke går på skolen. 2 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i **institusjon med en privat eier**, var det 70 prosent som oppga å gå på skolen hver dag, 9 prosent gikk noen dager i uken, mens 19 prosent oppga at de ikke går på skolen. 3 prosent oppga "vet ikke".
- Blant barn som bor i en **statlig institusjon**, bekreftet, var det 58 prosent som oppga å gå på skolen hver dag, 13 prosent som gikk noen dager, mens 25 prosent oppga at de ikke går på skolen. 4 prosent oppga "vet ikke".

9. LITTERATUR

Bøker, rapporter og veiledere

Gautun, H., K. Sasaoka og C. Gjerustad (2006). *Brukerundersøkelse i barneverninstitusjonen*. NOVA-rapport 9/06. Tilgjengelig på http://www.nova.no/asset/2076/1/2076_1.pdf (Lesedato: 28.januar 2011)

Kristofersen, L. B., & Clausen, S.-E. (2008). *Barnevern og sosialhjelp*. Notat 3/2008 s 74. Oslo: NOVA

Markussen et.al. (2008). *Bortvalg og kompetanse*. NIFU-STEP Rapport 13/2008. Tilgjengelig på <http://tema.udir.no/radgiver/Lists/Vedlegg/82/R-2008-13.pdf> (Lesedato: 20.12.2010)

Oxford Research (2010). "Meninger fra klasserommet: Analyse av Elevundersøkelsen 2010." Tilgjengelig på http://www.udir.no/upload/Forskning/2010/Elevundersokelsen_2010_analyse.pdf (Lesedato: 20.12.2010) I elevundersøkelsen ble det benyttet en fem-punktsskala, mens det i den foreliggende undersøkelsen ble benyttet en fire-punktsskala.

Rønning R. og L. Solheim (1998). *Hjelp på egne premisser? Om brukermedvirkning i velferdssektoren*. Oslo: Universitetsforlaget.

Sandbæk, M., & Pedersen, A. W. (2010). *Barn og unges levekår i lavinntekstfamilier. En panelstudie 2000-2009*. NOVA-rapport Vol. 10/2010, pp. 321. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Seim, T. og S. Slettebø (2007). *Brukermedvirkning i barnevernet*. Oslo: Universitetsforlaget.

Slettebø, T., I. Oterholm og A. Stavrum (2010). *Brukermedvirkning i det statlige regionale barnevernet*. Diakonhjemmet Høgskole, rapport 2010/3.

SSB (2010) "Barnevernsinstitusjoner 2009: Flere enslige mindreårige asylsøkere". Tilgjengelig på <http://www.ssb.no/vis/emner/03/03/barneverni/main.html> (Lesedato: 28.januar 2011)

SSB (2010). "Barn og unge i barnevernet: 46 500 barn med tiltak fra barnevernet". Tilgjengelig på http://www.ssb.no/emner/02/barn_og_unge/2009/barnevern/index.html (Lesedato: 28.januar 2011)

Tjelflaat, T. og G. Ulset (2007). *Barn og unges medvirkning i barneverninstitusjon: Et forskningsbasert temahefte*. NTNU Samfunnsforskning AS, rapport nr 11/2007.

Tjelflaat, T. og G. Ulset (2008). "Kan rutiner og regler hindre barn og unges medvirkning i barneverninstitusjon?" *Norges Barnevern* nr 1 2008 s 21-28.

Offentlige dokumenter

Barne- og Likestillingsdepartementet 2006. Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten – en veileder. Tilgjengelig på

<http://www.regjeringen.no/upload/kilde/bld/bro/2006/0007/DDD/PDFV/284442-q-1104.pdf> (Lesedato: 28.januar 2011)

Bufidr 2010. *Kvalitet i barneverninstitusjoner*. Tilgjengelig på <http://www.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/Barnevern/Kvalitet%20i%20barneverninstitusjoner.pdf> (Lesedato: 28.januar 2011)

Helsedirektoratet (2010). Individuell Plan 2010. Veileder til forskrift om individuell plan. Tilgjengelig på http://www.helsedirektoratet.no/vp/multimedia/archive/00027/IS-1253NY_27349a.pdf (Lesedato: 28.januar 2011)

Riksrevisjone (2006). *Veileder: Gjennomføring av brukerundersøkelser i forvaltningsrevisjonen*.

Lov og forskrift

FNs konvensjon om barnets rettigheter

Forskrift om fosterhjem

Forskrift om krav til kvalitet og internkontroll i barneverninstitusjoner

Forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon

Lov om barneverntjenester (barnevernloven)

Informasjon fra internett

Atferdssenterets hjemmesider: <http://www.atferdssenteret.no/multisystemisk-terapi-mst/category150.html> (Lesedato: 20.12.2010)

Atferdssenteret 2010. "MST-team i Norge" Tilgjengelig på: <http://www.atferdssenteret.no/finn-naermeste-mst-team/category937.html> (Lesedato: 20.12.2010)

Fosterhjemstjenestenes hjemmesider, www.fosterhjem.no (Lesedato: 20.12.2010)

VEDLEGG 1
SPØRRESKJEMA INSTITUSJON

BRUKERUNDERSØKELSE BLANT BARN I BARNE- VERNSTILTAK

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) vil gjerne vite hvor fornøyde barn og unge er med den hjelpen de får fra barnevernet. Undersøkelsen gjennomføres av Rambøll for Bufdir. Resultatene fra undersøkelsen skal brukes til å forbedre tilbudet for barn i barnevernet.

SLIK SVARER DU PÅ SPØRSMÅLENE

Svar på spørsmålene ved å sette et kryss ved det smilefjeset som passer best.

Du kan også svare »Vet ikke«.

Svar så godt du kan. Det finnes ingen riktige eller gale svar.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

RAMBØLL

ALT I ALT FORNØYD

Hvor enig eller uenig er du i dette:

Helt enig Enig Verken eller Uenig Helt uenig Vet ikke

3. Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå

Du kan gå fram og tilbake mellom spørsmålene ved å klikke på pilene nederst på skjermen din.

INGEN KAN SE HVA DU HAR SVART

Rambøll - vi som gjennomfører undersøkelsen - garanterer at ingen andre i barnevernet eller der du bor kan se hva du har svart. Dine svar vises bare sammen med mange andre svar.

HAR DU SPØRSMÅL TIL UNDERSØKELSEN?

Hvis du har spørsmål til undersøkelsen kan du spørre en av de voksne der du bor.

Du kan også ringe _____, mellom klokka ni og klokka fire mandag til fredag.

LITT OM DEG

1. Hvor gammel er du?

- ☐ 9-12 år
- ☐ 13-18 år
- ☐ Over 18 år

2. Er du...?

- ☐ Gutt
- ☐ Jente

STEDET DER DU BOR: ALT I ALT FORNØYD

Hvor enig eller uenig er du i dette:

3. Helt Enig Litt enig Litt uenig Helt uenig Vet ikke

3. Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

STEDET DER DU BOR

Hvor enig eller uenig er du i dette:

Helt enig Litt enig Litt uenig Helt uenig Vet ikke

4. Jeg vet hvorfor jeg er her

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

5. Her er det faste møter hvor jeg kan snakke med de voksne

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

6. Jeg har en fast kontaktperson her jeg bor

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

7. De voksne her snakker på en måte som jeg skjønner

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

8. De voksne her forteller meg om hva som skal skje framover

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

9. De voksne her samarbeider om å hjelpe meg

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

10. Jeg føler meg trygg her

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

STEDET DER DU BOR: FÅR DU VÆRE MED Å BESTEMME?

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
					
11. Her får jeg være med å bestemme viktige ting som handler om meg	☐	☐	☐	☐	☐
12. Her får jeg være med å bestemme over hverdagen min	☐	☐	☐	☐	☐
13. Her får jeg være med å bestemme hva jeg skal få hjelp til	☐	☐	☐	☐	☐
14. Jeg får være med på å bestemme hvilke regler som skal gjelde på stedet der jeg bor	☐	☐	☐	☐	☐

STEDET DER DU BOR: HJELPEN JEG FÅR

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
					
15. De voksne her hjelper meg når jeg trenger det	☐	☐	☐	☐	☐
16. De voksne her hjelper meg når jeg vil snakke med min saksbehandler i barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐
17. De voksne her hjelper meg så jeg skal ha et bedre forhold til familien min	☐	☐	☐	☐	☐
18. De voksne her oppmunttrer meg til å gå på skolen	☐	☐	☐	☐	☐
19. De voksne her hjelper meg med leksene mine når jeg trenger det	☐	☐	☐	☐	☐
20. De voksne her hjelper meg så jeg får være med på aktiviteter på fritiden	☐	☐	☐	☐	☐

STEDET DER DU BOR: DE VOKSNE HER

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Usikker/ Vet ikke
					
21. De voksne her er interessert i hvordan jeg har det	☐	☐	☐	☐	☐
22. De voksne her er lette å snakke med	☐	☐	☐	☐	☐
23. De voksne her har nok tid til meg	☐	☐	☐	☐	☐
24. Jeg kan snakke med de voksne her om ting jeg synes er vanskelig	☐	☐	☐	☐	☐
25. Jeg stoler på de voksne her	☐	☐	☐	☐	☐
26. Jeg føler at de voksne her stoler på meg	☐	☐	☐	☐	☐

BARNEVERNET OG SAKSBEHANDLEREN MIN

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
					
27. Jeg vet hvem som er min saksbehandler i barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐
28. Det er lett å komme i kontakt med saksbehandleren min	☐	☐	☐	☐	☐
29. Saksbehandleren min gjør en god jobb for meg	☐	☐	☐	☐	☐
30. Jeg får være med å skrive tiltaksplanen min	☐	☐	☐	☐	☐
31. Jeg har blitt fortalt hva som er mine rettigheter på stedet der jeg bor	☐	☐	☐	☐	☐
32. Jeg får vite hva som står i rapporter som skrives om meg	☐	☐	☐	☐	☐

SKOLE

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Usikker/ Vet ikke
					
33. Jeg trives på skolen	☐	☐	☐	☐	☐
34. Jeg får hjelp av lærerne når jeg trenger det	☐	☐	☐	☐	☐
35. Skolen er viktig for meg	☐	☐	☐	☐	☐
36. Jeg gjør det bra på skolen	☐	☐	☐	☐	☐

37. Hva stemmer for deg?

- ☐ Jeg går på skole hver dag
- ☐ Jeg går på skole 3-4 dager i uken
- ☐ Jeg går på skole 1-2 dager i uken
- ☐ Jeg går ikke på skolen
- ☐ Vet ikke

38. Satt du alene da du besvarte denne undersøkelsen?

- ☐ Ja, alene
- ☐ Nei, fikk hjelp av noen

TIL SLUTT

39. I feltet under kan du skrive hva du mener er det viktigste med hjelpen du får fra barnevernet, og om det er noe du synes kunne vært bedre.

VIKTIG: Du skal ikke skrive ned navn, eller fortelle noe personlig om deg selv.

Takk for at du svarte på undersøkelsen!

Svarene dine er nå lagret og du kan gå ut av undersøkelsen.

VEDLEGG 2

SPØRRESKJEMA FOSTERHJEM

BRUKERUNDERSØKELSE BLANT BARN I BARNE- VERNSTILTAK

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) vil gjerne vite hvor fornøyde barn og unge er med den hjelpen de får fra barnevernet. Undersøkelsen gjennomføres av Rambøll. Resultatene fra undersøkelsen skal brukes til å forbedre tilbudet for barn i barnevernet.

SLIK SVARER DU PÅ SPØRSMÅLENE

Svar på spørsmålene ved å sette et kryss ved det smilefjeset som passer best.

Du kan også svare »Vet ikke«.

Svar så godt du kan. Det finnes ingen riktige eller gale svar.

The screenshot shows a survey interface. At the top left is the logo for 'Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet' (Bufdir). At the top right is the 'RAMBØLL' logo. Below the logos is a horizontal line, and then the title 'ALT I ALT FORNØYD'. Underneath is the question 'Hvor enig eller uenig er du i dette:'. Below the question is a row of six response options, each with a smiley face icon: 'Helt enig' (green), 'Enig' (green), 'Verken eller' (yellow), 'Uenig' (red), 'Helt uenig' (red), and 'Vet ikke' (grey). Below the response options is the question '3. Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå'. At the bottom of the interface is a progress bar with a left arrow and a right arrow, indicating navigation between questions.

Du kan gå fram og tilbake mellom spørsmålene ved å klikke på pilene nederst på skjermen din.

INGEN KAN SE HVA **DU** HAR SVART

Rambøll - vi som gjennomfører undersøkelsen - garanterer at ingen andre i barnevernet eller der du bor kan se hva du har svart. Dine svar vises bare sammen med mange andre svar.

HAR DU SPØRSMÅL TIL UNDERSØKELSEN?

Hvis du har spørsmål til undersøkelsen kan du spørre en av de voksne der du bor.

Du kan også ringe _____, mellom klokka ni og klokka fire mandag til fredag.

LITT OM DEG

Hvor gammel er du?

- ☐ 9-12 år
- ☐ 13-18 år
- ☐ Over 18 år

Er du...?

- ☐ Gutt
- ☐ Jente

FOSTERHJEMMET DITT: ALT I ALT FORNØYD

Hvor enig eller uenig er du i dette:

Helt Enig Litt enig Litt uenig Helt uenig Vet ikke

3. Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

FOSTERHJEMMET DITT

Hvor enig eller uenig er du i dette:

Helt enig Litt enig Litt uenig Helt uenig Vet ikke

41. Jeg vet hvorfor jeg er her

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

42. Fosterforeldrene mine snakker på en måte som jeg skjønner

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

43. Jeg føler meg trygg her

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

FOSTERHJEMMET DITT: FÅR DU VÆRE MED Å BESTEMME?

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
					
44. Her får jeg være med å bestemme viktige ting som handler om meg	☐	☐	☐	☐	☐
45. Her får jeg være med å bestemme over hverdagen min	☐	☐	☐	☐	☐
46. Her får jeg være med å bestemme hva jeg skal få hjelp til	☐	☐	☐	☐	☐

FOSTERHJEMMET DITT: HJELPEN JEG FÅR

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
					
47. Fosterforeldrene mine hjelper meg når jeg trenger det	☐	☐	☐	☐	☐
48. Fosterforeldrene mine hjelper meg når jeg vil snakke med min saksbehandler i barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐
49. Fosterforeldrene mine hjelper meg så jeg skal ha et bedre forhold til familien min	☐	☐	☐	☐	☐
50. Fosterforeldrene mine oppmuntrer meg til å gå på skolen	☐	☐	☐	☐	☐
51. Fosterforeldrene mine hjelper meg med leksene mine når jeg trenger det	☐	☐	☐	☐	☐
52. Fosterforeldrene mine hjelper meg så jeg får være med på aktiviteter på fritiden	☐	☐	☐	☐	☐

FOSTERHJEMMET DITT: FOSTERFORELDRENE MINE

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Usikker/ Vet ikke
					
53. Fosterforeldrene mine er interessert i hvordan jeg har det	☐	☐	☐	☐	☐
54. Fosterforeldrene mine er lette å snakke med	☐	☐	☐	☐	☐
55. Fosterforeldrene mine har nok tid til meg	☐	☐	☐	☐	☐
56. Jeg kan snakke med fosterforeldrene mine om ting jeg synes er vanskelig	☐	☐	☐	☐	☐
57. Jeg stoler på fosterforeldrene mine	☐	☐	☐	☐	☐
58. Jeg føler at fosterforeldrene mine stoler på meg	☐	☐	☐	☐	☐

BARNEVERNET OG SAKSBEHANDLEREN MIN

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
					
59. Jeg vet hvem som er min saksbehandler i barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐
60. Det er lett å komme i kontakt med saksbehandleren min	☐	☐	☐	☐	☐
61. Saksbehandleren min gjør en god jobb for meg	☐	☐	☐	☐	☐
62. Jeg får være med å lage omsorgsplanen min	☐	☐	☐	☐	☐
63. Jeg har blitt fortalt hva som er mine rettigheter på stedet der jeg bor	☐	☐	☐	☐	☐
64. Jeg får vite hva som står i rapporter som skrives om meg	☐	☐	☐	☐	☐
65. Jeg vet hvem min tilsynsfører er	☐	☐	☐	☐	☐
66. Min tilsynsfører bryr seg om hvordan jeg har det	☐	☐	☐	☐	☐

SKOLE

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Usikker/ Vet ikke
					
67. Jeg trives på skolen	☐	☐	☐	☐	☐
68. Jeg får hjelp av lærerne når jeg trenger det	☐	☐	☐	☐	☐
69. Skolen er viktig for meg	☐	☐	☐	☐	☐
70. Jeg gjør det bra på skolen	☐	☐	☐	☐	☐

71. Hva stemmer for deg?

- ☐ Jeg går på skole hver dag
- ☐ Jeg går på skole 3-4 dager i uken
- ☐ Jeg går på skole 1-2 dager i uken
- ☐ Jeg går ikke på skolen
- ☐ Vet ikke

72. Satt du alene da du besvarte denne undersøkelsen?

- ☐ Ja, alene
- ☐ Nei, fikk hjelp av noen

TIL SLUTT

73. I feltet under kan du skrive hva du mener er det viktigste med hjelpen du får fra barnevernet, og om det er noe du synes kunne vært bedre.

VIKTIG: Du skal ikke skrive ned navn, eller fortelle noe personlig om deg selv.

Takk for at du svarte på undersøkelsen!

VEDLEGG 3

SPØRRESKJEMA MST

BRUKERUNDERSØKELSE BLANT BARN I BARNE- VERNSTILTAK

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) vil gjerne vite hvor fornøyde barn og unge er med den hjelpen de får fra barnevernet. Undersøkelsen gjennomføres av Rambøll. Resultatene fra undersøkelsen skal brukes til å forbedre tilbudet for barn i barnevernet.

SLIK SVARER DU PÅ SPØRSMÅLENE

Svar på spørsmålene ved å sette et kryss ved det smilefjeset som passer best.

Du kan også svare »Vet ikke«.

Svar så godt du kan. Det finnes ingen riktige eller gale svar.

The screenshot shows a survey interface. At the top left is the logo for 'Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet' (Bufdir). At the top right is the 'RAMBØLL' logo. Below the logos is a horizontal bar with the text 'ALT I ALT FORNØYD'. The main question is 'Hvor enig eller uenig er du i dette:'. Below the question are six response options with corresponding smiley faces: 'Helt enig' (green), 'Enig' (green), 'Verken eller' (yellow), 'Uenig' (red), 'Helt uenig' (red), and 'Vet ikke' (grey). Below the response options is a question number '3.' followed by the text 'Alt i alt har jeg det bra her jeg bor nå'. At the bottom of the interface is a navigation bar with a left arrow and a right arrow, indicating the ability to move between questions.

Du kan gå fram og tilbake mellom spørsmålene ved å klikke på pilene nederst på skjermen din.

INGEN KAN SE HVA ***DU*** HAR SVART

Rambøll - vi som gjennomfører undersøkelsen - garanterer at ingen andre i barnevernet eller der du bor kan se hva du har svart. Dine svar vises bare sammen med mange andre svar.

HAR DU SPØRSMÅL TIL UNDERSØKELSEN?

Hvis du har spørsmål til undersøkelsen kan du spørre en av de voksne der du bor.

Du kan også ringe _____, mellom klokka ni og klokka fire mandag til fredag.

LITT OM DEG

74. Hvor gammel er du?

- ☐ 9-12 år
- ☐ 13-18 år
- ☐ Over 18 år

75. Er du...?

- ☐ Gutt
- ☐ Jente

HJEMMET DITT: ALT I ALT FORNØYD

Hvor enig eller uenig er du i dette:

76 Helt Enig Litt enig Litt uenig Helt uenig Vet ikke

3. Alt i alt har jeg det bra hjemme

HJEMMET DITT

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig 	Litt enig 	Litt uenig 	Helt uenig 	Vet ikke
77. Jeg vet hvorfor jeg er i MST	☐	☐	☐	☐	☐
78. Foreldrene mine snakker på en måte som jeg skjønner	☐	☐	☐	☐	☐
79. Jeg føler meg trygg hjemme	☐	☐	☐	☐	☐

HJEMMET DITT: FÅR DU VÆRE MED Å BESTEMME?

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig 	Litt enig 	Litt uenig 	Helt uenig 	Vet ikke
80. Her får jeg være med å bestemme viktige ting som handler om meg	☐	☐	☐	☐	☐
81. Her får jeg være med å bestemme over hverdagen min	☐	☐	☐	☐	☐
82. Her får jeg være med å bestemme hva jeg skal få hjelp til	☐	☐	☐	☐	☐

HJEMMET DITT: HJELPEN JEG FÅR

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
					
83. Foreldrene mine hjelper meg når jeg trenger det	☐	☐	☐	☐	☐
84. Foreldrene mine hjelper meg når jeg vil snakke med min saksbehandler i barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐
85. Foreldrene mine oppmuntrer meg til å gå på skolen	☐	☐	☐	☐	☐
86. Foreldrene mine hjelper meg med leksene mine når jeg trenger det	☐	☐	☐	☐	☐
87. Foreldrene mine hjelper meg så jeg får være med på aktiviteter på fritiden	☐	☐	☐	☐	☐

HJEMMET DITT: FORELDRENE MINE

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Usikker/ Vet ikke
					
88. Foreldrene mine er interessert i hvordan jeg har det	☐	☐	☐	☐	☐
89. Foreldrene mine er lette å snakke med	☐	☐	☐	☐	☐
90. Foreldrene mine har nok tid til meg	☐	☐	☐	☐	☐
91. Jeg kan snakke med foreldrene mine om ting jeg synes er vanskelig	☐	☐	☐	☐	☐
92. Jeg stoler på foreldrene mine	☐	☐	☐	☐	☐
93. Jeg føler at foreldrene mine stoler på meg	☐	☐	☐	☐	☐

BARNEVERNET OG SAKSBEHANDLEREN MIN

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke
					
94. Jeg vet hvem som er min saksbehandler i barnevernet	☐	☐	☐	☐	☐
95. Det er lett å komme i kontakt med saksbehandleren min	☐	☐	☐	☐	☐
96. Saksbehandleren min gjør en god jobb for meg	☐	☐	☐	☐	☐
97. Jeg får være med å lage tiltaksplanen min	☐	☐	☐	☐	☐
98. Jeg får vite hva som står i rapporter som skrives om meg	☐	☐	☐	☐	☐

SKOLE

Hvor enig eller uenig er du i dette:

	Helt enig	Litt enig	Litt uenig	Helt uenig	Usikker/ Vet ikke
					
99. Jeg trives på skolen	☐	☐	☐	☐	☐
100. Jeg får hjelp av lærerne når jeg trenger det	☐	☐	☐	☐	☐
101. Skolen er viktig for meg	☐	☐	☐	☐	☐
102. Jeg gjør det bra på skolen	☐	☐	☐	☐	☐

103. Hva stemmer for deg?

- ☐ Jeg går på skole hver dag
- ☐ Jeg går på skole 3-4 dager i uken
- ☐ Jeg går på skole 1-2 dager i uken
- ☐ Jeg går ikke på skolen
- ☐ Vet ikke

104. Satt du alene da du besvarte denne undersøkelsen?

☐ Ja, alene

☐ Nei, fikk hjelp av noen

TIL SLUTT

105. I feltet under kan du skrive hva du mener er det viktigste med hjelpen du får fra barnevernet, og om det er noe du synes kunne vært bedre.

VIKTIG: Du skal ikke skrive ned navn, eller fortelle noe personlig om deg selv.

Takk for at du svarte på undersøkelsen!

Svarene dine er nå lagret og du kan gå ut av undersøkelsen.